

MATYU

Matyu siya winkika ta yokwowa. Matyu siya Jisis siir mii kigna miriiyan inkam nwir ieya mi siir inig whirin Livaikin. Ta Yokwowa Matyu siya winkika Jisis siir nomiiyauim Juda iikamim simiiram. Mi sima sima ina boinim Jisis siya pi hiniin inkamkin mi sima siir kigwinim mi ina boinim krima wakaenanaeyin Jisisin ti siya nimbiniyin Matyu siya winkim niwii whiekakim Jisis siya boinimauuwim simiir. triig.

Tiriiginim yim Jisis Krais siir yidiwi wanwiyaeyim simiir inig ima

(Lk 3:23-28)

¹ Ti kara winkiyim yim Jisis siir yidiwi wanwiyaeyim simiir inig ima. Jisis siya yio inkam komiiyin nu kigriraowiyin Devid siir isidgin mi yio Devidin Ebrahamni isidin siirgin.

² Ebrahim yio Aisakni adgin mi Aisakin yio Jekopni adgin mi Jekopin yio Judani adgin mi siir nomousisim ikim, yio simiir yao adgin. ³ Judain yio Peres Sira sowiir adgin. Mi sowiir yopiiya Temaka. Mi Peresin yio Hesroni adgin. Mi Hesronin yio Ramni adgin. ⁴ Mi Ramin yio Aminadapni adgin mi Aminadapin yio Nasoni adgin mi Nasonin yio Salmoni adgin. ⁵ Mi Salmonin yio Boasni adgin mi Boas siir apua Rehapka. Mi Boasin yio Obetni adgin mi siir apua Rutga mi Obetin yio Jesini adgin. ⁶ Mi Jesiyin inkam komiiyin nu kigriraowiyin Devid siir adgin mi Devidin yio Solomoni adgin mi siir apua biya Yuraini wig niki oka. ⁷ Mi Solomonin yio Riaboamni adgin mi Riaboamin yio Abaisani adgin. Mi Abaisain yio Esani adgin. ⁸ Mi Esanin yio Jehosapetni adgin mi

Jehosapetin yio Joramni adgin. Mi Joramin yio Asaiani adgin. ⁹ Mi Asaiain yio Jotamni adgin mi Jotamin yio Ehasni adgin. Mi Ehasin yio Heseкаиani adgin. ¹⁰ Mi Heseкаиain yio Manasani adgin mi Manasain yio Emosni adgin. Mi Emosin yio Josaiani adgin. ¹¹ Mi Josaiain yio Jekonaia mi siir nomou yaowae ikim simiir adgin. Mi taka iya saeya Isrel simiir sauan omomin sima nikunama om komii Babilon siir nu iir nini priimiriinakaya whisarii mi.

¹² Mi iya sima om komii Babilon siir nu iirar niki priimiriyim whisarii mi mi Jekonaia siya Sialtiel siir ad nwoKin. Mi Sialtiel yio Serababelni adgin. ¹³ Mi Serababelin yio Abiatni adgin mi Abiatin yio Elaiakim siir adgin. Mi Elaiakimin yio Esoni adgin. ¹⁴ Mi Esoin yio Sedokni adgin mi Sedokin yio Ekimni adgin. Mi Ekimin yio Elaiatni adgin. ¹⁵ Mi Elaiatin yio Eliesani adgin mi Eliesanin yio Matani adgin. Mi Matanin yio Jekopni adgin. ¹⁶ Mi Jekopin yio Josepni adgin mi Josepin yio Mariani kamkin. Mi Jisis siirin Maria saeya naokainakin. Sima siirin ha dapikin Krai, inkam Adi Komii siya nikropkiyin.

¹⁷ Mi yinieyim Ebrahim siir hirankin nityokiyokiyim Devid siir nakiyanguniyim isidim iuur whiigim mi Devid siir hirankin nityokiyokiyim yinieyim ini iya sima om komii Babilon siir nu iir miriia whisarii mi ini saiirar yadigniya, yim iriipi hiriinan iuur whiigim. Mi iya sima whisarii mi priimiriia om komii Babilon simiir nu iir mi ha nityokiyokiyim mi ini Krai siya nimbiyama iya saiirar yakiyanguniyim inkamin Adi Komii siya nikropkiyin mi yim iriipi hiriinan isidim iuur whii. iriig.

Maria saeya Jisis Krai siir naokainaka
(Lk 2:1-7)

¹⁸ Niwiiyin Jisis Krai siir naokainan yio hiningin, siir yopiiya Maria saiirin Josep siiram bidi boiritmaiya siya

nonkwonam. Mi siya iripa piu saika niki o karamae-yar niki owin mi ini saeyar yinokninkinkiya, saeya Adi Komii siir naeyiu iirsiyar nwokika yinkak. ¹⁹ Mi Josepin kamin sairam boiritmaiya, siya inkam wadiekin. Siir iga hinda tinda bi nokwowikin. Niingaka. Mi siya Maria saiirin iikam whwonkam ida kiyopsibgi haiginiuwim pi boriisopi. Mi siya hindara nimprio sopkiyam tiri mi saeya wi nididgak nwowisi. ²⁰ Josep siya ta saiir saiira naingwokwonanaekin mi Adi Komii siir paekwosimin siirin nhwo siya yikiumauu. Paekwosim siya boin, Josep Devidni yinneyim sim yinisimin, ta kiriir wiga Maria yinkak nwowa kira saiir nonkwonasi kipi nidid. Waki yinisimin saiir mhinu hir nwokaiya, yio Adi Komii siir naeyiu miyikin siyar haigiyumauugin. ²¹ Saeya wi yinisim yinkamiya naokinaei, siya wi Isrel simiir iikamim simiir dimin biye imiir haiyoprindiyumiigi mi wi simiir nanmaiwarkinaei. Mi kira siir inigin wi Jisis asi nokdap haiginiuwi.

²² Ti digworaekwo whiekakim nimbibiyamim ini ti yayim bidi bidiniya Adi Komii siya boinkiyim profet inkamin siir boinmimauuwam mi simiir swoki boinurwokaigikin. Profet inkamin siya hiniina boinkikin. ²³ Wakae, wig kopaksim niinga ira inkamaka iripa piu nwo karam nwowa, saeya wi yinkak nwowi mi wi yinisim yinkamiya naokinaei. Mi sima siir inigin wi Emanyuel nokdap haiginiuwi. Mi ti paekwosim siir yayi ini dig ywokiya. Mi ti inigin siir inig mwokimwovin yio hiniingn, Adi Komii krimiir Wanin siya ini krimakar nwovin.

²⁴ Mi Josep siya ha kaknanaokaigiyin mi siya ini Biyan Inkam Komiiya siir paekwosimin siya boingikin yayim ini simiir hiriinanar swoki tirin. Mi siya siir wiga saiirin ina yonkwonan. ²⁵ Mi Josep siya iripa piu saika bi

nwomiminkin mi ini saeyar yaokaina budgiyin yinisim iirar. Mi Josep siya siir inigin Jisis yokdap haiginiu. Iriig.

2

Kam nhirim Jisis siir kignakiyam nitkim

¹ Maria saeya Jisis siirin omisim Bethlehem nu Judia hir naokainakin, iya Herot siya nu kigriraowan inkam komii nwowa. Mi mhoiya saeya siir naokainakiyin mi kam nhirim nauuni siyuin si ninokninkiniyim, bieki nimbiiidniyin hiranin om komii Jerusalema hiriir yit. ² Mi sima ini sriini, iya krɪma ti nauun win komii iir kigim ti yinisim winin naokainan siirin Judami inkam komiiyin simiir nu kigriraowanin ini papi nwowin? Nim krɪma ina yinokninkiniyim ti yinisimin bidi yaokainakiyin. Mi krɪma siir inig iir nini hainaniyam nitkim. ³ Mi iya inkam komiiyin Herot siya ta yai aiiir wakaewinin mi siya ini hikakar ywokiyin. Dimusi rani, siya hiniina naingwokin ti yinisimin wi siyar nokwokairinanaowidi siir igsopa. Om komii Jerusalem hirin iikam nhirim yim iriipi hiriinan ini hikakar mi okiyim. Dimusi rani, Herot siya io komiigakin. ⁴ Mi Herot siya prismi biyan inkamim simiiram yikiuna, yipiki Adi Komii siir inig hainaniyim omakam simiir dimin taemin imiir kigriraowiyim mi kamim siyu komii ninokninkini ikim. Mi siya simiirin ha nikiuna digin mi siya simiir srii, inkamin siya nimbingiyin Kraisi siya wi piki hiniin omin si naokainaei? ⁵ Sima siirin hiniina boin, om Bethlehem nu Judia hirin profet inkamin siya hiniina boinkikin, ta yaiya siya hiniina win boinkikin,

⁶ omisim Betlehem nu Judia hiranin, kira inig karamae omisim tani. Niingaki niingakinga. Mi inkam komii nwirin wi kiriir waraur nimbiyami mi siya wi kariir isidin Isrel hiranin wi simiir nu kigriraowan inkam komii nwowi.

⁷ Mi Herot siya ti kamim bieki nimbiidniyin hiranki nitim, simiirin hindara asi nimprio ikiunakin, nimprio yai boinam. Mi siya simiirin ina sriiyin, tiki nauuni paki hiniin iya sae nimbiyamkin, ha? ⁸ Mi iya sima siir boinmimauu digiyim mi siya simiirin ina yikropkiyin om Betlehem hiriir mi ina boinkiyin, kima ha dam! Mi kima ti yinisimin siirimin pranae pranae kipi hansran. Mi kima pi siir hansran yiskaii pa swoki it kariir swokini boinmauuni. Mi an kara iriipi hiriinan, wi siir inig iir mini hainaniwi. ⁹ Mi sima Herot siir yai aiir wakae dignamim mi sima ina yamim. Mi ti nauunin biya sima niki kignaniyin bieki nimbiidniyin hir mi siya ha hioraraowamin simiir biyar mi ini omaka yinisim ieyar nwowa ini saiirgi saiir akou kouwar yakaigikiuwuwin. ¹⁰ Mi sima ti nauun iir kigim mi sima ini maigimaiga komiikakar ywonamim. ¹¹ Mi sima ha napninopkainamim omaka hiriir mi ini Maria sowiirbugar youapninopkai kigim. Mi sima ogmwo ha nini waisi hiiuwuwim mi ini yinisimin siir inig iirar ini hainaniuwim. Mi sima simiir miya sisimsisimim ha hai-waokiyim mi sima dimin kibi nhirim umir komii sainiyim kimidiniya siir priihauu. Diminim sima priihauuwim hiniin hiniingim, gold mi paura in piuii miyik niusiin whakiyin mi sandain namswopaini piuii miyiknan whaki ikin.

¹² Mi mhoiia simiirin Adi Komii siya kimidiniya nhwo yikiuauuwii. Mi ti nhwo iirin Adi Komii siya hiniina boinki, kima wi Herot siiram kipi swoki am mi ti digworaekwowim kima kigim siir kipi boinmauwuu. Niingaka. Mi sima yaeya siyu whira asi namkim simiir oma hiriirin. Iriig.

Sima nu Isiba hiriir yidamam

¹³ Mi ta sima haiburgika saiir mhoiyya mi Adi Komii siir paekwosimin siya hiniina boinki, kira dinsiingi mi kiriir wigiyim simiir dikiunam. Mi kira pi nu Isiba hiriir didamki mi hir tini owou mi wi karar swoki ikiugi kiriiram. Herot siya wari yinisim iiram hansiri tiri siir nisomaowim. ¹⁴ Mi Josep siya ti yai imiir wakaekiyin mi siya ina yinsiingiyin. Mi siya siir wigiyin imiirin niyya whinidamkiwii nu Isiba hiriirin. Mi sima ii kasa bi napiwaiyamkim hiriirin. ¹⁵ Mi Josep siya nu Isib hirar nwowin mi ini Herot siyar yaobudgiyin. Mi sima ta yaiya biiki Biiyan Inkam Komiiyin siya boinkiya profet inkam nwirin si mi saiir swoki boiniurwokaigikim. Saeya hiniina boinkika, kariir yinisim yinkamiyinin nu Isib hir nwowin, kara siiram swoki ikiugi siya swoki itim. Iriig.

Herot siya boinkikin yinisisimim sima nisomsom aokaokiyim

¹⁶ Mi iyya Herot siya hiniina ninokninkinkiyin ti kamim bieki nimbiidniyin hiranki nitim, sima siir niksisaegigim. Mi siir kwoinin ina iwitpaomaigiyin mi siya kam nhirim yai kirie simiir boinki, sima om Betlehem mi omisisim nhirim siir kingiin nwo ikim simiir hiran yinisisim yinkamiyin whiekakim, biewi whwowisa nwowim mi nua tiriir nwonainiyim simiir nisomsom aowam. Siya digworaekwowim nauun ninokninkini kamim sima boingigim mi simiir swoki aingwowoknakikin iyya Jisis siir naokaina. Mi sima asi nisomsom aokaokim yinkamiyinin biewi whwowisa nwowim nua tiriir nitim.

¹⁷ Mi tiki digworaekwowim biigi Biiyan Inkam Komiiyin profet Jeremaia siya boinkiyim simiir swoki boiniurwokaigikin. Siya hiniina boinkikin,

¹⁸ sima wakaeki yaiya om Rama hiran iikamim sima nouubopon prasae bi kinkim. Rachel saeya saiir yinisisim imiirsi kaouuboponka. Mi iikamim

sima saiir hiirwokmaiyim dig bi nwokim. Niingaka. Dimusi rani, saiir yinisisimim nwirmim nwirminkin bi swoki okikim. Niingaki, niingaka. Mi ti diminim nimbiamim iya Herot siya nisomsom aokaowim Rachel saiir isidin simiir yinisisim yinkamiyin imiir omisim Betlehem hir. Iriig.

Josep sima niyyin nu Isib hir haiburgigim mi sima ina swoki amim

¹⁹ Mi mhoiyya Herot siya ina yaonamin. Mi nu Isib hirin Biyan Inkam Komiiyin siir paekwosimin nhwo siya yikiumau Josep siirin. ²⁰ Siya hiniina boinkikin, kira dinsiingi mi kira kiriir wigiyinim simiir dikunam mipi nu Isrel hiriir swoki am. Iikamim ti yinisisim iir nisomaowam boinim sima bidi yaokaoswowamim. ²¹ Mi Josep siya ha kaknanaokaigiyin mi siya ini siir wigiyinim simiir yikunamim mi sima ina swoki amim nu Isrel hiriir.

²² Mi siyar wakaewin Akeleas siya siir adin Herot siir mii aiir bidi swoki hainaowidin nu Judia siir nu kigriraowan inkam komii nwowam. Mi Josep siya asi nididgin hiriir namsiyin. Mi nhwo whirin Josep siya whinin, Adi Komii siya siirin hiniina boinki, kira wi hiriir kipi nam. Mi siya nu Galiliya hinda asi namkin. ²³ Mi siya kimidiniya om whirin Nasaret nikiuwiyin siir ini idwoiu. Mi sima ta yaiya biya profet inkamin siya boinkiya saiir swoki boinurwokaigigim. Sima siirin wi om Nasaretan inkam nikiuwi. Iriig.

3

Jonin inkamin baptaisyin Adi Komii siir yaiya siya boinmimauugin

(Mk 1:1-8; Lk 3:1-18; Jo 1:19-28)

¹ Mi biewi nhirim bidi yamkiyim iya Josep Maria Simani om Nasaret hir nwowa. Mi mhoiia Jonin op baptaisiyin siya ha nitin mi kimidiniya nu Judia hiran nu siiyin apain siir hir ini boinmimauu bwakainani, Adi Komii siir yaiya. ² Mi siya hiniina boinki, kima dimin biyie biyeyim simiirin digiumii haimriyugig. Dimusi rani, iya Adi Komii siya siir digworaekwowim simiir kigirkakana ini kingiin nwowa. ³ Jonin ti siya inkamin Adi Komii siya boinkiyin profet Aisaiani. Bidi bidiniyarin profet Aisaia siya hiniina winboinkikin,

maeyau siiyin nu apain inkam karamaeyin, inkam nwirin siir yaiya hiniina kauwok boinkikin, Biyan Inkam Komiiyin siir siyiuin sibgu kisisop diriraerarkwokin. Siir siyupai siyupaiyim sibgu diriraerarkwokin siya napnaniyam.

⁴ Jon siya niya yuisa miyik rani, kamelni piokim. Mi siya piuwopa ha mi kikog mi naeyim siya naeyim kokmwo graeyis minim mi mhwini yin ikim. Siya yaeya dimin whir bi swoki aeikin, siya inkam paeprikabnankin. ⁵ Mi taka iya, iikamim om komii Jerusalem hiranim mi nu Judian ikim mi iikam whiekakim omom ie Jodan kingiin nwo ikim simar yitswo Jon siiram. ⁶ Mi sima simiir dimin biyie biyeyim ha nomboininiskiyim mi Jon siya simiirin ie Jodan hir baptais haiginiu.

⁷ Mi Jon siyar kig Farisi Sadyusimi kam isid komiiyin pi niti siirim op simiir baptais haiginiuwam. Mi siya simiir boinki, kima kam miyiknanki mi iwi, ini wrakiwranan ywowim. Kimiirin niinga boinkikim kima kariiram nidamnaniyim op kimiir baptais haiginiuwam, ha? Mi Adi Komii krimiir Wanin siya wi kimiir nonkwoninwimwirninkin tani iya siya iikamim simiir hidi, aniya? ⁸ Mi kima iikam whiekakim simiirin

hiniina diisiimauu, kimiir dimin biyieyim bidi haiy-oprimdiyumiigiyim. ⁹ Kimiir kwoinin hiniina kipi naingwo Ebrahamin krimiir brougaekin mi kima wi kigugu rani. Niingaka. Kara kimiirin yaimwower boinki, Adi Komii siya siyam simiir mi tirki, Ebrahim siir yinisisim nimbiyamam wi digar mi owi. ¹⁰ Mi siir ua ini paimii hira haigin taohaigina mi pae whiekakim nae miyik bud kamae nwowim, yim wi paenau sima niyitkaigaigii. ¹¹ Ta op ara kara baptais haiginiuwa ya min nisiimauuga kimiir dimin biyieyim bidi haiy-oprimdiyumiigiyim. Mi inkamin kariir mhoiia nitin, kouwin ini siyar ywowin. Mi siya ini yaowae adnan ywowin mi an kara ini yinisinan ywowin. Mi kara siir miisisimim wi sibgu inomokninkin mirii rani. Niingaka. Kara kimiirin op arar baptais haiginiuwi mi Adi Komii siir naeyuin wi siya hainiuae haiginiuwi mi siir paeya niyaeiia warar. Kara inkam miyik rani, siir iga siya niya sair uridin wi kara waisi hak rani. Niingaka. ¹² Mi Siya iikamim simiirin wi inkamin twonidim twonau haigiyim simiir hiriinan hidi mi ha nokwobrombropiyin, ini siir hiriinan ywowin. Mi iia iki twonid imiir nikwobrombrop digiyim mi kasim pa kwuubrugiki. Mi twonid niingam pi simasima namwokaiyuwi. Mi kas imiirin pa nhisopkininaka mi simiirin pi paeya nhisopkin namginkii. Mi ta paeya wi niutingii rani. Niingaka. Saeya wi hiriayar niuyokiyokiikaeyami. Iriig.

*Jon siya baptais haiginiugin Jisis siirin
(Mk 1:9-11; Lk 3:21-22)*

¹³ Mi taka iia Jisis siya nu Galili hir haiburgigin mi ina yitin ie Jodan tiriir. Jon siirim, siirin op siya baptais haiginiuwim. ¹⁴ Mi Jon siya Jisis siir kwoin iir kisina haigigiyam tirkin mi siya ina boinin, Jisis, ambi

kira baptais haiginiuwi. Mi kira kariiram dimusi nitkin, ha? Kara inkam miyik rani. ¹⁵ Mi Jisis siya siir yai anaka hiniina yowarkii boin, kiya, panao kira pi ta kara boina yaiya pi saiir hiriinanar tir. Ini ywokiyan krima swoki boiniurwokaigiyin Adi Komii siir siyu miyikin siya boinkiyin siirar wakaeyokna diriraerar. Mi Jon siya siir yai aiir asi wakaeyokna diriraerarkin.

¹⁶ Mi siirin ha baptais haiginiugiyin mi siya ina iyig apnadam in op hirankar. Mi ninomora ina haiwaokiya omaka anonan siiram. Mi siya kigwin Adi Komii siir naeyuin inmabnan siinanaiiniyin mi ini siir yauni oniyin. ¹⁷ Mi yai kwira ninomor kou hir kauwok boinkiya, saeya hiniina kauwok boinkika, tiriiginin yio kariirgi kariir yinisim ieya. Kariir kwoinin ini siirgi siiramar naingwo iskiyin. Iriig.

4

Setan siya Jisis siiram kinankiugin (Mk 1:12-13; Lk 4:1-13)

¹ Mi taka iya Jisis siya op baptaisa saiir mhoiia siirin Adi Komii siir naeyiu ieya yikiunam maeyau nu siiyin apa saiir hiriir Setan siya kinankiuwam. ² Mi iiyim mhiirima siya mwowim nabeyim kamnwis mi niyim iripi hiriinan kamnwis. Mi siya naemin dimin bi naekin mi mhoiia siya mhi komiia ina yaowin. ³ Mi Setan siya kinankiuwan inkamin ha nitin Jisis siiram mi ina yaboiniyin mi kira Adi Komii siir yinisimkin niuwi mi kira ti siyam simiir boinki mi sima pi bret nwoki imbiyamim. ⁴ Mi Jisis siya siir yai aka hiniina yowarkii boinki, Yokwo Komii saeya hiniina boinka, inkamin kwoinbudin omwai sibgu waiyayokiyokiiyin naesi bi haiigin. Niingaka. Inkamki sibgu haiiyin kwoinbudin ya Adi Komii krimiir Wanin siir hiranki nita yai miyika sasarga.

⁵ Mi siya ha boin digiyin mhoiyya Setan siya siirin om komii Jerusalem hiriir yikiunam mi siirin omaka Adi Komii siira saiir akou yami okmwın okwoki. ⁶ Mi siya ina boinkiyin siirin, kira Adi Komii siir yinisimki niuwi mipi waraur ankar tami iswit natkiigi. Mi kira pi naonam tani. Dimusi rani, Yokwo Komii saeya hiniina boinka, Adi Komii siya wi igao yai siir paekwosim imiir boinki kiriir haiwinam. Mi kiriir iga wi siya minki hainwin tani.

⁷ Mi Jisis siya siir yai akan hiniina swoki owarkii boinki, kara pi hiniina tir tani. Dimusi rani, Yokwo Komii saeya hiniina swoki boinkika, kira kiriir Biyyan Inkam Komiiyin siiram whisarii kipi kinankiu siya kiriir Adi Komiiyin mi yaiya yaimwo karamaeya saiir kipi prii boin siya kariir whindiriraeram.

⁸ Siya ha boin digiyin mi Setan siya Jisis siirin kimidiniya mhiu komii whirin siir mhiu kiugi kua hiriir yikiunam. Mi siya siirin ina yiisiimauuyokiyokiiyiyin nupai nupaiyim hinda tindanim ti nu iir nwowim simiirin mi dimin miyyik miyyik ikim siya ti digworaekwo imiir ha niisiisimauu digiyin, ⁹ Mi siya ina boinkiyin mi kira pi ogmwo kariiram waisi huiwi mi kariir inig iir hainani mi ti digworaekwowim kira kigim kara wi kiriirarar hauuswoki kira kigriraowim. ¹⁰ Mi Jisis siya siir yai akan hiniina yowarkii boin, Setan, damki! Yokwo Komii saeya hiniina boinka, Biyyan Inkam Komiiyin siir inig iirara hainan iski, siya kiriir Adi Komiiyin mi kira siir mi aiirar donkworinu kripkai. ¹¹ Mi siya ha boin digiyin, setan siya siirin ha haiburgigin mi ina yamin mi Adi Komii siir paekwosimim ha nitim, siirin kimidiniya sima yauni whinkinsiisni. Iriig.

Jisis siir miyya nu Galili hir mirii bwakainakin.

(Mk 1:14-15; Lk 4:14-15)

¹² Mi mhoiyya Jisis siya hiniina wakaewin sima Jon siirin omaka hiuyokiyokaiya mi biyie miriyya saiir bidi

hiugripkiikikaiyin. Dimusi rani, siya igao yai Inkam Komii Herot siir boinkin. Mi siya ti om iir haiburgik mi nu Galili hiriir yam. ¹³ Mi siya om Nasaret hir bi sibgu owipisuwikin mi siya om Nasaret siir haiburgik mi siya kimidiniya om Kapaneam hir ini owou. Ti omin whii Galili whiigbida waiyin, ti iikamim Sebyulan Naptalai sowiir isidin sima nwowa maeyau saiiir hir ¹⁴ Jisis siya ha nitin ta maeyau aiir mi ini diga ywokiya yai biiya Biiyan Inkam Komiiyin siya boinkiya profet Aisaiani mi siya boinkiya ya saiiir swoki boiniurwokaigika. Ta yaiya siya winkiya saeya hiniinga, ¹⁵ mi nu Sebyulan mi nu Naptalai sowiir hiran siyiuin whii komii Solwara namin mi ina yuguskiyin ie Jodan iegbid mirmiiya mi nu Galili Juda iikam tani mi Juda iikam nhirim hir nwowim simiir hiriir yam. ¹⁶ Mi iikamim ti maeyau owiir nwowim niibwomambwonan mi tariinanin sima nokiya dimin komii siir bidi haiyim mi ti hiran iikamim dimin biyie tirim ini hapi inkam wiirnan ywowim mi tariinanin bienan simiir bidi yokiyakiyim.

¹⁷ Mi taka iya Jisis siya nu Galili hir nwowin siya yaiya saiiir boinimamauu bwakainakin. Siya hiniina boin, kimiir dimin biyie biyeyim simiirin ti haiyoprimdiyiumiigi. Dimusi rani, iya Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana ini kingiin nwowa. Iriig.

Anasu mii miriiyim kam nwiiyim Jisis siya nikiunakim (Mk 1:16-20; Lk 5:1-11)

¹⁸ Mi iya Jisis siya Galili whiigbid whiigbida hiriir nouapamin mi siya iwinyaowo anasu mii miriiyo sowiir yao youap kigam Saimon mi siir inig whirin wi Pita dapi mi siir nomousim ieya Endru, yo sowa yaowin haamna nitmaigo whii hir. Mi ta anasu haii miya ya sowiir yao umir miiga. ¹⁹ Mi Jisis siya sowiir yao boinki, biiya kowa anasu mii miriiko mi tariinanin kowa kanakar wit mi kowiirin wi

kara niisiimauwi siyiun iikamim sim mhi kwoinim sim ninkpit haigiyim mi sim nanmaiwarkainaeiyin. ²⁰ Mi biri kimiminkikin, sowiir haimnan ini hinar kwomaimiigiyyin mi sowa ini siir mhoiyya yamwo.

²¹ Mi siya ha swoki kwapnamin mi ini iwinyao nwiswo sowiirar swoki kwakigo, Jems Jon sowiirar, Sebedini yinisim nwiswo. Yo sowa i hinar nidwokaii sowiir adin Sebedi saikar. Yim simaniyyin simiirni haimna iir mi kisisok diriraerari. Mi sowiirin kimidiniya Jisis siya yikiuna. ²² Mi sowa bi kimiminkiko, sowiir adin siirin ini i hinar kwaewisrimiigigo mi sowa ini Jisis siir mhoiyyar yamwo. Iriig.

*Jisis siya iikamim makakim simiir haiswoniskiiyin
(Lk 6:17-19)*

²³ Jisis siya nu Galili siirar yapyokii irkak. Mi siya iikam imiirin Juda simiir maeyauwa yaimin dimin nidwokai wakaeyim simiir hir yomwimwarkaiyiu mi siya yai win kirie kibiya saiirin iya Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana saiir warar mi boinmimauu. Mi siya iikamim mapai mapaiyi niyyim simiirin warar mi haiswonimniskiiyam. ²⁴ Mi siir yaiya ina yinyokiiyiya nu Siria siirar. Mi sima simiir iikamim mapai mapaiyi niyyim mi yiu bibiyeki nii whwonkaiyyim mi iikamim whaowa piugi nwo ikim mi iikamim iga ininim ninsimsiriunakaeyamim siya simiir yinimniskiswo. ²⁵ Mi iikam whie komiyya nu Galiliyankin nitim mi omisisim nhirim maeyau Dekapolis hiranim simiir hiranki nit ikim mi om komii Jerusalemanki nit ikim mi om nhirim nu Judianki nit ikim mi ie Jodan siir kingiin hindanki mi it ikim sima ini siir mhoiyyar yamim. Iriig.

5

Jisis siya mhiu kiu hir boinmimauugin iikamim maingimaingakakim simiir.

¹ Mi Jisis siya iikam whie komii simiir kigin siir mhoiia namim mi siya kimidiniya mhiu whirin siir hiriir iiyam. Mi siya hir ha nini ii idwo iuwun mi kamim siir kigna miriyyim ina yitin siirim saika nidwowim. ² Sima hirar nidwowim mi Jisis siya simiirin hiniina yowimwarkaiyu. Iriig.

Jisis siya inkamki maingimaingani siyiuin siir boinkin.
(Lk 6:20-23)

³ Mi iikamim ha naingwowim sima Adi Komii siirimin miigakim mi maingimainga wadieyar nwowi. Dimusi rani, simiirin Adi Komii siyar kigriraowi. ⁴ Mi iikamim ninouninki kaeyamim mi wadie nwowim mi wi maingimainga whisarii nwo rani, simiirin wi op Adi Komii siyar hauukwiyae haiginiuwi. ⁵ Mi iikamim yai min ninkisimsio boin karam nwowiyim mi simama naingwona karam nwowiyim, yim sima wadieya dwo mi ha maingimainga. Dimusi rani, simiirin wi Adi Komii siyar hauuwi nuin. ⁶ Yipiki iikamkim mhiigi naoni hiniin Adi Komii siir yai aiir wakaeyoknamin wadieyar dwo. Sima ha sibgu maingimainga. Dimusi rani, siya wi simiir whindiriraerari wi wadieyar nwowi mi wi siir mhoiyyar nami. ⁷ Iikamim, iikam nhirmisi naingwobumbuwiyyim sima wadieyar dwo mi ha maingimainga. Dimusi rani, Adi Komii siya wi simiirsiyar mi inkim aingwobumbuwi. ⁸ Mi iikamim mhi kwoinim rirmiya nwowiyim sima wadieya dwo mi sima ha maingimainga. Dimusi rani, sima wi Adi Komii

saikar nrowi. ⁹ Mi kamim yaii min ninii nansaowi siyiuin siir minwokmaiyim iripa nongwomamair aeyam sima wadieya dwo mi ha maingimairga. Dimusi rani, mhoiia Adi Komii siya wa boini, sima kariir yinisimkim. ¹⁰ Mi iikamim Adi Komii siir yaiya saiir wakaeyoknam hik saiirsi haii sima wadieya timi o mi ha maingimairga. Whisarii rani, iia Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana, ya simiir wararga.

¹¹ Mi sima kimiirin ha kigi, kima ini kariir siyu iir napim mi ini kimiir tioim mi ini yai bibiyie kimiir kinaop itkaigaiyuim mi kimiirin wi sima niksisaie. Mi kima wadieya sibgu idwowi mi wa maingimairgaei. ¹² Mi biiya sima profet inkamim simiirin hiriinanar mi tionanaekim. Kima iripar dingwomamair ae. Dimusi rani, mhoiia ti digworaekwo miyik miyikim ninomor kou hir nwok-wokinim yim kimiirgin. Iriig.

Iikamim naingwo tibmiiyim yim ini wa mi pae niuyanan ywowim

(Mk 9:50; Lk 14:34-35)

¹³ Wim kima iikamim simiir whwonkam idan ini wa nan ywowim iikamim simiir whinkinsiisim. Mi wa siir hiiya saeya digiiyim mi wi paniina swoki tiri siir hiiya saiir swoki haiyim? Niingaka. Tiki hiniin wain yio mii karamaekin. Mi sima siirin pi hindara kabitkaigi iski mi iga wi siirar ninikin okwowi.

¹⁴ Wim kima ini nu tiran pae niuyanan ywowim. Mi kima siyu miyik napiyin iikamim simiir niisiimauwi kima om komiiyin mhu kiugikiu nwowiyin siir hiriinan ywowim yio bi swoki kimirkaiigin. Niingaka. Iikamim arugi aruwanim sima wa kigi. ¹⁵ Inkamim yuukid hangimuwiiyin, siya siirin twoni bi higriniu haiginikin. Niingaka. Siya siirin pi romiyasni ninankii mi iikamim ta

omaka aiir nwowim, simiirin pi siyar niuya irkaki. ¹⁶ Mi iriipi hiriinan kimiir siyiuin iikamim simiir whwonkam idan paenan timi iuya irkak. Mi sima siyiu miyikin kima tiriyin siir kigii mi sima wi kimiir Adi Komiiyin ninomor kouanin wi siir inig iir nwoki hainan prapasim. Iriig.

Adi Komii siir siyiu komiiyin siir yaiga

¹⁷ Kima ha kipi naingwo kara Moses siir siyiu komiiyin mi profet kamim sim yai ikim, simiir kiindiyimdiyuwam nitkin. Niingaka. Kara simiir kiindiyuwam bi nitkin. Kara idwo simiir swoki inkin boinourwokaiyam nitkin. ¹⁸ Kara kimiirin yaimwower boini, ti siyiu komiiyin Moses siirin mi profet simiir yaisisimim mi sowiir diminsisimim humamakuwim mi kiyiprimpriniuwim wi wara dig rani. Niingaka. Ninomor nu sowa wa digii mi ti Moses siir siyiu komiiyin siir siyupai siyupaiyim mi siir yaipai yaipaiyim, yim wa nimbini. ¹⁹ Mi inkam nwirki Moses siir siyiu komii siir diminsim whir niinikripi mi profet kamim simiir ikim mi siya iikam imiirin hiriinan siyiu iirar swoki owomwarkaiyuwi mi ti hiriinan inkamin siya wi inigak nwo rani. Niingaka. Iya Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana sairin. Mi inkamin Moses siir siyiu komii siir siyiumwoki siyiumwowin mi profet kam ikim sowiir sibgu api mi iikam imiirin hiriinanar swoki owomwarkaiyuwi mi siya wi inig komiigaka nwowi iya Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana. ²⁰ Mi hiriinankiniuwu kara kimiirin yaimwower boinkii mi kimiir siyiu miyikin ti kamim siyiu komii ninokninkiniyim mi Farisi simiir siyiu iirin haibur karamae nwowi, iya Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana sairin kima wi wara nwo rani. Iriig.

Kwoin haugahauga whiyieni siyugun

²¹ Kima bidi wakaeyim Adi Komii siir yaiyim, biya Moses siya win boingikim, saeya hiniina boinka, kira inkam kipi nisomao mi inkam nwirin inkam nwirni nisomaowi mi siya wi yaigak nwowi. ²² Mi kara yai kwira pi saiir warar ninkin boinki mi inkamin siir nomiiyauin io siir nwowi mi ti inkamin wi yaigak nwowi mi inkamin nwirin siir nomiiyau iir nighbumbuwi mi ti inkamin siya wi yaigak nwowi kaunselmi biyan kamim simakain. Mi inkamin hiniina boini kira hab whaowaekin mi ti inkamin siirin sima wi paeya nikropki. ²³ Mi kira diminim Adi Komii krimiir Wanin siir priihauuanim siir hiiya saiir kingiin nini haigingigi mi kira ha naingwowarkaigi kiriir nomiiyauin siya kinaka iokakiniuwu, whisarii rani, diminin kirar tirkin siirin siya kiriirin io asi nwokin. ²⁴ Mi kira diminim kira priihauuam tirim Adi Komii siir, yim siir hiiya saiir kingiina tikini haigingig. Mi kira ha tiki am, kiriir nomiiyauwin io kinaka nwowin siiram yai saika nini kisisop boiniuwam. Mi kira saika nini kisisop boingigi, iripa nongwomamair aeyam mi kira wi haini swoki am mi kiriir diminim kira priihauuwam tirim Adi Komii siir mi siirin haini tini hauuiu.

²⁵ Mi inkam nwirin kiriirin inkam komiiyin yai hidiyin yai saika boinam tiri, iya kowa siyiu hirar niki apamiya saiirin mi kira kipi kimimin, saika yai ha kisisop boinsasaugi iripa nongwomamair aeyamin. Ni wi ti inkamin si pi boinmauugiyuwisi inkamin yai hidiyin si mi yio wi polismi iin hauugi, sima nini hiugripkiikikaigikim maeyauwa hiuyokiyokaiya mii biyie miriyya saiir. ²⁶ Kara kiriirin yaimwovar boini mi kira ta kiriir hik saiir umir iir sainsisau karamae nwowi mi ni kira omaka hiuyokiyokaiya mii biyie miriyya saiir hiranki wi aisiima niki haiburgig rani. Niingaka. Iriig.

Nonkwonani siyiuin siir tirbuwi ikin

²⁷ Kima bidiya iki wakaeyim yayim biya Adi Komii siya boinkiyim Mosesni siyuim sim, siya hiniina boinkikin, kira nonkwonani siyuin siir kipi tirbu. ²⁸ Mi kara kimiirin pi yai kwira saiir warar ninkin boinki. Inkamin siya nhwo ara kigikiigi wig iramin mi tiki hiriinan inkamin siir kwoinin yio nonkwonani siyuin siir bidi tirbuin. ²⁹ Mi kiriir inigan nhwonain kiriirin siya nipiyaokininami siyu biyie tiram mi kira siirin habitkiigi. Yio miyik rani, kiriir piu haimiya saeya mi kiguguwi mi iriipi hiriinan yio miyiki miyik rani, kiriir piu irkaka saiirin paeya nitkaigi. ³⁰ Mi kiriir ina iniga kiriirin saeya kiyapiyaokininami siyu biyie tiram mi saiirin kaigrip itkaigi. Yio miyik rani, kiriir piu haimiya saeya mi kiguguwi, iriipi hiriinan miyiki miyik rani, kiriir piu irkaka saiirin paeya nitkaigi. Iriig.

Wigkam sopni siyuugin

(Mt 19:9; Mk 10:11-12; Lk 16:18)

³¹ Biya Moses siya hiniina win boinkikin mi inkam nwirin siya siir wig aiir sopkiyam naingwowi mi siya saiir sopkiyamin yokwo witisim kwira win hauugi. ³² Mi kara yai kwira kimiirin pi warar ninkin boinkii, inkamin siir wiga aiir sopkii mi siir wig saeya hii bi nanaemiminka. Ti inkamin siya tirbugikin ta wig aiirin iya saeya kam nwir nini onkwonaiuwa mi saeya hii asi nanaeka. Ti mhoiiyan kam saeya swokini owiuwin siya iriipi hiriinan sowawaiyin hii asi nanaeko, ti hiriinan siyuin yio biyan kam ieyar tirbugikin. Iriig.

Adi Komii siya nimbini siyuugin

³³ Mi yai nhirim biya brougae Moses siya winim yokwoni Adi Komii siir hirankin, siya hiniina boinkikin, iya kira Adi Komii siir inigin siir nikopaisisiri mi kira kipi nikopaisasae. ³⁴ Mi kara yai kwira kimiirin pi warar ninkin boinkii, kima dimin nhirim nimbina tiriyim mi mhoiia

kipi swoki ikopaisisir. Niingaka. Mi kima ninomor saiirin whisarii kipi nikopwaisisir. Whisarii rani, ninomora ya Adi Komii siir maeyauga. ³⁵ Mi kima dimin whiram nimbiniyim nu iirin whisarii kipi nikopwaisisir. Dimusi rani, nuin yio Adi Komii siir iga aiir nokwosiisika. Mi om komii Jerusalem in iriipi hiriinan kipi mi tir. Dimusi rani, yio Inkam Komiiyin Adi Komii siya nu kigriraowiyin, yio siir om komiigin. ³⁶ Mi kira kiriir mwoin siir kipi dapboin ikopaisisir dimin whiram nimbiniyim. Niingaka. Dimusi rani, kira kiriir kana saiir kanmai whir tirim wi dig nwo rani, whisinin yhiuwinan nwowamin. Niingaka. ³⁷ Hiya kima iikamim simiirin dimin mini, kima hiniina boin, ihi kara wa tiri, iyie? Kara wi tir tani. Ti siyiu hiniinin yio wadiekin mi kira yaeya yai kwir swoki boini ya saeya Setan siir yaiga. Iriig.

Yamdiyamdi tirni siyugin

(Lk 6:29-30)

³⁸ Kima bidi wakaeyim biya Adi Komii siir yayim Moses siya hiniina win boinkim, inkam nwirki kiriir nhwo iir mintibugii mi ni kira siir nhwoin yamdiyar ti swoki hopripugi. Mi inkam nwirki kiriir bigmiu iir ninouhai mi kira siir bigmiuwin wi yamdiyar ti swoki inouhai. ³⁹ Mi kara kimiirin yai kwira pi warar mi inkin boinkii, kima iikamim kimiir tumbuwiyim simiirin yamdi kipi swoki tirbu. Niingaka. Mi kimiir yaeka inkam nwirki tiokii mi kira yaeka yarmi kwira ha ti swoki inkipit okwoki, siya swoki inkin tiokiyam. ⁴⁰ Mi inkam nwirki kiriirin inkam komii yai hidiyin saika boini kiriir yuisa kou ana saiir haiyam mini mi kira siirin yuis prieiya piu irkak aiirar nii irkakiya warar dinkin hauugi. ⁴¹ Mi inkam komii nwirki kiriir boini kingiin niimau siir digworaekwo imiir hainamim mi kira saika ha ti swoki hainis apnam arurig mi kira maigimaigra dwonam. ⁴² Mi inkam nwirki

kiriiram srii dimin whir siir hauuam mi kira siirin ha hauugi. Mi inkam nwirki kiriir waraurankin priihainami dimin whir mi siirin ha prii hauugi. Iriig.

Siyiun sau omomin siiram naingwowi ieya

(Lk 6:27-28,33-36)

⁴³ Kima bidiyar iki wakaeyim yaiya biya kam nhirim sima boinkiya saeya hiniina boinka, kima kimiir nomiiyauwim simiiram daingwo mi kima io kimiir sau omomim simiir dwo. ⁴⁴ Mi kara yai kwira kimiirin pi warar ninkin boinkii, kima kimiir sau omomin siirsi daingwobuna mi iikamim kimiir tirbumbu ninkin haiginiuwiyim kima Adi Komii siiramim simiiram kwisboinki simiir whinkinsiis haiginiuwam. ⁴⁵ Mi kima ti hiriinan siyiun siir tiri mi kima wi kimiir Adi Komiiyin ninomor kouanin wi siir yinisim nwowi. Mi siya biyeyin wi siir tirki, iikam biyie biyeyim mi iikam wadie wadie ikim simiir koua niuyaim. Mi siya nao pa mi tirkii, iikam biyie biyeyim mi iikam miyik miyik ikim simiiramim. Mi hiriinanin kima iikam whiekakim simiirim daingwokwonanaei. ⁴⁶ Mi kima iikam kimiiram naingwowyim simiiramar timi naingwo. Mi kima wi piki hiniin diminin siir haii? Niingaka. Adi Komii siya kimiirin wi dimin whir hauu rani, yio ti hiriinanin dimin komii rani. Mi kam biyeyim omom omomi umir haiiyim yim iriipi hiriinanar mi tirikim kamim simiiram naingwowyim. Ti hiriinan diminin yio dimin komii rani. ⁴⁷ Mi kima kimiir nomiiyauwim simiiraramar hiniina boini, akamie mi kima wi dimu dimin haii? Adi Komii siya wi dimin whir swoki hauu rani. Niingaka. Yio ti hiriinanin yio dimin komii rani. Iikamim naingwo tibmii karamaeyim sima hiriyyar mi tirikim, yio dimin komii rani. ⁴⁸ Kima sibgu dwowipisu iikamim simiir whwonkam

idan, kimiir Adi Komiiyin ninomor kou hiranin siya sibgu owipisuwiya sair hiriinan. Iriig.

6

Iikam Paeprikabim simiir whindiriraerar haiginiuwi siyiu ikin

¹ Kima sibgu mintarao, kima ha kipi naingwo kimiir inig imiir hainanim mi kima mii miyyik miyyikim Adi Komii siirim, iikamim simiir whwonkam ida nisisiimauim sima nwoki kigim. Niingaka. Mi kima hiriinan tiri mi kima wi kimiir Adi Komiiyin ninomor kouanin, wi siir digworaekwowim simiir hai rani. Niingaka.

² Mi hiriinanki niuwi kira iikam paeprikabim umir digworaekwo simiir hauuwi, kira kamim kid masiyim bi simiir kipi nikropki kimiir bi namkwokinamin, ti kamim niksisaeyim simiir hiriinan mi iya sima diminim paeprikab iikamim simiir hauuwiyim iki siyiuim sima sima hiriinan minam tiri iikamim sima nwoki hainanim simiir inig imiir. Kara kimiirin yaimwowar boinki simiir diminim, yim sima bidi haigiyim mi Mhoiya Adi Komii siya simiirin wi dimin whir swoki hauu rani. ³ Mi kira iikam paeprikabim simiir whinkinsiis haiginiuwi mi kima digworaekwowim wi iikam nhirim simiir whwonkam ida kipi hauu o iikam nhirim simiir kipi boinmauu. ⁴ Kira hindara haigiprakai hauu mi mhoiya kiriir Adi Komiiyin siya kigi kira siyiu miyyik tirin mi siya wi dimin miyyik miyyik imiirar mi hauugi miya kira miriya sairsiyin. Iriig.

Nhwo kwisboini siyiu gin

(Lk 11:2-4)

⁵ Mi iya kima nhwo kwisboiniyim, kira iki kamim niksisaeyim simiir hiriinan kipi tir, yim simiir kwoinim minaramar naingwowikim nhwo iki omakaim yaimin

dimin nidwokai wakaeyim mi iki siyu komiiyim sim siyiumig siyiumigim sim kwisboinamim iki iikam simiir whwonkam ida mi sima simiir inig nwoki hainanim. Kara kimiirin yaimwovar boinkii. Yim simiir diminim bidiyar haiyim biyar. Mi Mhoiia Adi Komii siya simiirin wi dimin whir hauu rani. ⁶ Mi kima nhwo kwisboinam mini kimiir Adi Komii iirim, kira kiriir yapa maeyau krakra damwoui, pi inkamki kig karamae kimiir ywo mi mhoiia kimiir Adi Komiiyin inkamki kigmimin karamae nwowin mi ta maeyau krakra airin wi siya siyar kigi. Mi siya kiriirin wi siyu miyik iirar niisiimauwi.

⁷ Mi iia kira nhwo kwisboiniyim mi yai nhirim kiriir kwoinairgar kipi naingwo kiyaiyokiyokiiyam, iikam biyeyim naingwo tibmii karamaeyim simiir hiriinan. Niingaka. Sima hiniina naingwokim tiki yai prie prieiyim sima kwisboiniyim mi simiir uruwai siyaowaiyim simiirin pa wakaei. ⁸ Kima simiir siyu iir kipi nap. Whisarii rani mi iia kima siiram niki sriboin karamaeyar niki owiyim mi kimiir Adi Komiiyin siya bidiyar yonkwokikaiwinin, diminin kima hainguguin siirin. ⁹ Iya kima nhwo kwisboiniyim kima hiniina kwisboin,

krimiir Adi Komiiyin ninomor kouanin: krima kiriiram kwis boini kiriir inigin siirin dimin whirki bi kibukin. ¹⁰ Iya kira digworaekwo whiekakim simiir kigirkakan aeya witsisau, mi krima nu tirin, wari ninomor kouanim Adi Komii siir paekwosimim sima mi wakaeyokna diriraerariyim simiir hiriinan mi wakaeyokna diriraeraram tiri. ¹¹ Kira panaowin krimiirin naeyim pi taka iya sair naeyiriya whaugi. ¹² Kira krimiir dimin biyie biyeyim simiir haiyoprimdiyumiigi, iikamim krimiir tirbuim krima haiyoprimdiyumiigiyim simiir hiriinan. ¹³ Mi kira dimin biyeyim

krimiirim kipi kigninkinki krimiir kinankiuwam
mi kira krimiirin yiu biyemi biyan inkam
komiiyin siirsi ti haiyapyok haiginiu!

¹⁴ Wakae mi kima iikamim dimin biye kimiir
turbumbu haiginiuwim, simiir dimin biye imiir
haiyoprimdiyumiigi mi kimiir Adi Komiiyin ninomor
kouanin, kimiirin wi hiriyar mi tiri. ¹⁵ Mi kima iikam
nhirmi dimin biyeyim simiir haiyoprimdiyumiigi
karamae nwowi mi kimiir Adi Komiiyin ninomor kouanin,
kimiirin wi hiriyar mi tiri. Iriig.

Nae haiyani siyiu iki.

¹⁶ Mi iya kima nae min haiyaeiyim mi Adi Komii
siirim kwisboiniyim, kimiir whwonkamim iki kamim
niksisaeyim sim ninkikiyim, hiriinan kipi ninkikii.
Simiir whwonkamim minam ninkikii iki iikam nhirim
sima nwoki boinim, yim nae haiyaeikim mi simiir inig
nwoki hainanim. Kara kimiirin yaimwower boinkii, yim
sima simiir digworaekwowim bidi haiyim. ¹⁷ Mi iya kira
nae min haiyaei mi kiriir whwonkamim sibgu whausok
tatao mi kana ha timi sibgu hopsin. ¹⁸ Mi sima kiriirin
wa ninokninkin tani kira mhiigi naowi. Niingaka. Kiriir
Adi Komiiyin inkamki kig karamae nwowiyin, kiriirin wi
sasar ninokninkini. Ti digworaekwowim kira nimprio
diriraerarim. Mi mhoiia siya wi siyiu miyik iirar tiri
kiriirin wa hauu kiyyuwi. Iriig.

*Siyiu digworaekwo miyik hangiriyiu haigini ikin Adi
Komii siir hir*

(Lk 12:33-34)

¹⁹ Digworaekwo miyik miyikim kiramair kipi
hangiriyiu haigina ti nu iirin. Yio tiki nuin kikom
tapin aii minim wi sima turbumbugiyami. Mi kamim hii
tauaeiyim pi omaka aiarar niinikirimtio ninopkainami ti

digworaekwowim simiir haiyam. ²⁰ Mi kima nu tirin mii miyyik miyyikim ninomor kou hirin wi Adi Komii siyar hauuwi yio kikom tapin aii minki bi tirbuwikim mi hiiyan kamim wi niinikirimtio ninopkainam tani digworaekwo tauaehaiyamin. Niingaka. ²¹ Mi maeyauwa kiriir dimin miyyik miyyikim sima nwowin mi kiriir kwoinbudin omwai waiyayokiyokiyyin wi ti om iirar mini owouwi. Mi kira nuan diminim simiiram kipi naingwokwonanae. Kira Adi Komii siir dimin imiiraram daingwo iski. Iriig.

Kwoin niuyani paeka

(Lk 11:34-36)

²² Nhwowin yio piu saiir niuya haiginiuwikin. Mi kiriir nhwowin wadieyar niki owi mi kiriir nhwowin digworaekwo whiekakim simiirin ina kigomok irkakin nhwowin yio piu irkaka saiirar niuya irkakikin, kwoinin yio nhwonakin mi kira sibgu aingwowi mi kira wadieyar nwowi. ²³ Mi kiriir nhwowin siya biye nwowi mi ni wi hindara natisir whaowae iuwi. Mi kiriir kwoinin dimin biyeyam naingwowi mi siya wi niibwomambwo komiiyar namwouiwi mi ti diminim kiriir waraur nwowim yim miyyiki miyyiki mi iuwi. Iriig.

Kwoin whisairni siyugin

(Lk 16:13; 12:22-31)

²⁴ Mi inkamin biiyan inkam nwiswo sowiir mii miyyik kwiso sowiirar sibgu mirii swowi mi siya wi kwira saiir sibgu mirii mi kwira wi digiumii haigingiki mi ta ii aiirarin siya umir mii aiiramar naingwo tibmii iski mi siya Adi Komii siir mii miyyiki saiirin wi panina sibgu mirii, ha? Niingaka. Iriig.

²⁵ Mi kara kimiir asi boinki mi kima kimiir kwoinbudin siirsi kipi naingwoyimiyok boin mi ha kipi boin, krime wi dimu dimin naei? Mi wi dimu dimin kwiyaei? Mi kima

kimiir p̄iu aĩrsi kipi naĩngwoyĩmiyok boĩn, krĩma wĩ dimu dimĩn mi haigiprakai. Mĩ tari kiriir kwoĩnbudĩn omwai waiyayokiyokiiyĩn, ini nae siir haiburĩn mi kiriir p̄iua ini yũis saiir haibura. Adi Komii siya tirkikin kiriir p̄iu kwoĩnbudĩn mi kira siirar wakaeyokna iski mi ti diminim kira whaowaeyim wĩ siyar hauuwi. ²⁶ Kĩma ipiyĩn imiir kigninokninkinki, yim sima nae min bi ninkikin aeikim mi naeyim omakanau bi mi mirii haigiikim. Niĩngaka. Mĩ kimiir Adi komiyyĩn ninomor kou hir nwowin, simiirĩn nae siyar hauu aeyiski. Mĩ wim kĩma ini ipiyĩn simiir haiburim mi siya kimiirĩn wa sibgu kigrĩraowi. ²⁷ Mĩ kimiir nwrki ha naĩngwowi, siya biewi nhĩrim wĩ omwaiyar swoki hainis waiyayokiyokii, aniya? Niĩngaki niĩngakiĩnga. ²⁸ Mĩ kĩma yũis digworaekwowam dimusi naĩngwokwonanaei? Kĩma kipim numir nwowiyim simiir kig, yim sima paniĩn paniĩna nimbiyami. Yim sima miĩnan mirii rani. Niĩngaka. Mĩ yim sima yũis min bi nonkwokwowikim. Niĩngaka. ²⁹ Mĩ kara kimiirĩn yaimwovar boĩnki, biya inkam komii Solomon siya p̄iuaiyim siir p̄iuaipai p̄iuaipaiyim, ta kipa saiir hiriinan p̄iuai miyik bi nwoka. Niĩngaka. ³⁰ Ta kowa saeya mi kip aka Adi Komii siyar sibgu tirki mipi miyika nimbiyami. Tapa ko kip sowa wadiyar nwowi mi waka sowa waigi mi wĩ paeya sima nitkaigii. Mĩ wim kĩma ini ko kip sowiir haiburo. Mĩ Adi Komii siya wĩ kimiirar mi sibgu kigrĩraowi. Mĩ kimiir naĩngwo tĩbmiiya Adi Komii siirĩn kirie nwo karamae dimusi nwowi, ha?

³¹ Mĩ hiriinanki niuwi kĩma hiniĩna kipi naĩngwoyĩmiyok boĩn, krĩma wĩ dimu dimĩn naei mi wĩ dimu mi haigiprakai sasaei p̄iua kĩma hiriinan kipi naĩngwo. Niĩngaka. ³² Yio tiki hiriinan digworaekwowim simiiramin iki iikamim naĩngwo tĩbmii karamae nwowiyim, sim ninaĩngwoyĩmiyok boĩnikim. Mĩ

kima simiir hiriinan kipi naingwoyimiyok. Mi kimiir Adi Komiiyin ninomor kou hir nwowin, siya ina ninokninkinin ti digworaekwowim kima hainguguwim simiirin. ³³ Kimiir biyan kwoinin ta iya Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana mi siir siyiu miyik ieya minan siiram ti mirii. Mi mhoiya siya ti digworaekwo nhirim wi kimiirarar swoki inkin hauu mimirki. ³⁴ Mi hiriinanki niuwi kima digworaekwowim waka nimbiamanim simiirsi kipi naingwoyimiyok. Mi igwir igwirin dimin hikak hikakim ha nimbiamikim. Mi tapan dimin hikak hikakim nimbiamiyim simiirarar hai, wakanim simiir wara kipi ninkin hai. Ta iya saiir digworaekwowim yim simiiramar timi naingwo. Iriig.

7

Inkam nwirni kipi hid

(Lk 6:37-38,41-42)

¹ Kima inkam nwirni kipi hid wim wi Adi Komii siya mi hidisi. ² Mi ta hiriinan yaiya kima boin hiuriyuwa iikam nhirimi mi Adi Komii krimiir Wanin siya kimiirin wi hiriinanar mi boin hiuriyuwi. Mi kima iikam imiirin hiriga mi hauuwi mi Adi Komii siya kimiirin wi hiriinan iirar swoki iyopkiyuwi. ³ Mi kira paeka sima kiriir nomiyauwin siir nhwo iir nwokaiya saiir dimusi kigi mi kira wara paemir komiia kiriir nhwo iirar nwowa saiir bi naingwowarkainakin, aniya? ⁴ Mi kira kiriir nomiyauwin siirin hinin dimusi mi priiboini, nomiyau, kara wara paeka kiriir nhwo iir nwowa saiir haiyam tiri mi wara paemir komiia kiriir nhwo iir kiikirinua ya dimuga, ha? ⁵ Kira niksisaeyaki waiwigin! Kira biyin wara paemir komiia kiriir nhwo iir niripua saiir tiki inikiibwaeki. Mi mhoiya kira wa nwoki kigomok inikrae haiyim kiriir nomiyauwin siir nhwo hir nwokaiya paeka sima saiirin.

⁶ Kima dimin miyik miyikim Adi Komii siirim dimin whirki kimbu karamaeyim inkam biyieyim wrananim simiir kipi hauugi. Dimusi rani, mhoiia kimiirin wi simar swoki kwaeninyokna pii. Kimiir dimin miyik miyikim iikamim hunanim simiir kipi hauu. Dimusi rani, sima ti dimin imiirim bi naingwokim mi ti diminim wi igani sima ninkin okwonami. Iriig.

Inkamim nhwo kwisboinanaeyim simiir siyu ikin
(Lk 11:9-13)

⁷ Mi kima Adi Komii krimiir Wanin siiram kwisboini diminam mi siya wa hauuwi kimiirin. Mi kima diminam hansiri mi kima siirin wa kigi. Mi kima ano iir kaigakani mi Adi Komii siya wa haiwaokii. ⁸ Mi kara kimiirin yaimwovar boini, inkamin Adi Komii siiram kwisboiniyin sima pi dimina mi haii. Mi inkamin iki diminam mi hansiriyin yio siya siirin wa hauuwi mi inkamin ano kaigakanii mi Adi Komii siya siiram wa haiwaokii. ⁹ Mi kimiir inkam nwirin siir yinisimin siya siir ad iiram nipuum boini mi adin siirin wi siya hauugi, aniya? Niingaka. ¹⁰ Mi yinisimin ad iiram anasuum boini siir hauuam mi adin siirin wi mipug biye siir hauugi, aniya? Niingaka. Siya wi hiriinan tir tani. ¹¹ Mi kima ti iikam bibiyieyim, hii min tauaeyim sima simiir yinisimin simiirin dimin miyik miyik imiirar mi hauuwikim. Kimiir Adi Komiiyin ninomor kou hir nwowin siya ini nuan ad imiir haiburin, siya dimin biyekak rani, yio siya wi hiriinan digworaekwo miyik miyik imiirar mi sibgu hauuwi iikamim siiram srii.

¹² Kara kimiirin yaimwovar boini, ti yayim simiir yaimwokiayimwowa biya Moses mi profet kamim sima winkiyim yokwoni sima. Siyu miyik diriraerar iikam nhirim simiirin kira naingwowyim sima diriraeraram kiriir sair hiriinan. Iriig.

Ano kopsim mi ano komii

(Lk 13:24)

¹³ Kima ano sapisapin siirgi siirar dapninopkainam. Dimusi rani, anowin maeyauwa paekaka saiir hiriir namiyin, yio prasae rani, bwaeya komiigin. Mi siyiuin siir namiyin bimbiuwi rani mi iikam whiekakim wi sirar nami. ¹⁴ Mi anowin kwoinbudin omwai waiya yokiyokiiyin siir hiriir namiyin yio kabigikabi rani. Mi iikamim ti siyiuin siiram namiyim miinan miriinamikim. Mi siirin nwinwira iriraki hansiryiskaii. Iriig.

Kima profet niksisaeyim simiirsi mintarao

(Lk 6:43-44)

¹⁵ Kima profet niksisaeyim simiirsi mintarao yim sima kimaka wi yai iyop nini onii. Mi wim kima wa naingwowi sima inkam miyikim yaimwowar boinikim. Niingaka. Mi simiir kwoinim yim miyiki miyiki mi iuwi, ini wranan ywowin, kimiir niksisaeyam mi sima kimiir naingwo tibmii aiir warar mi tirbuwi. ¹⁶ Kima bidiya yinokninkinim simiir siyiuin sima tiriyin. Mi ti pae sinin siya wi tab bud rani mi niowin iriipi hiriinan siya wi am mi bud rani. Niingaka. ¹⁷ Mi hirii hiriinankina pae miyik miyikim yimbi paenid miyik miyik imiirar mi budi mi pae bibiyeyim yimbi paenid biyie biyie imiirar mi budi. ¹⁸ Pae miyikin siya paenid biyie bi budigin. Niingaka. Mi pae biyeyin yio paenid miyik bi swoki budigin. Niingaka. ¹⁹ Mi paeyim nae miyik bud karamae nwowiyim yim wi paeya sima niyitkaigaii. ²⁰ Mi kima wa ninokninkini profet niksisaeyim simiir siyiuin sima tiriyin.

Kara kiriir bi ninokninkinkan

(Lk 13:25-27)

²¹ Mi kima hiniina daingwo iikam whiekakim sima kariirin hiniina dapikiuwi, kariir Biyan Inkam Komii,

sima Adi Komii siir yinisim tani. Niingaka. Sima wi nhirkimaka nami iya digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana ninomor koua hiriirin. Mi inkamin kariir Adi Komiiyin ninomor kou hir nwowin siir kwoin iirar sibgu api mi siya wi siir kigriraowi. ²² Mi taka ii komiia Adi Komii siya iikam whiekakim simiir hidi, wi kariirar dapboin wini, Biiyan Inkam Komii, Biiyan Inkam Komii, nim krima kiriir inig iir miriigim! Adi Komii siir yaiya iikam simiir. Mi iki uridyiu biyie biyeyim simiirin krima kiriir inig iirar haiswonimniskigim! Mi krima dimin kirie komii komiiyim kiriir inig iirin kasakasa bi tirkim! ²³ Mi taka ii aiirin kara simiirin wi hiniina boinmauu wakaei, kara kimiir bi swoki inokninkin miminkin. Niingaka. Kima siyiu bibiyie tiraki waiwigim, kima damki! Iriig.

Omaka isair miriini siyugin
(Lk 6:47-49)

²⁴ Mi inkamin kariir yai aiir wakaeyokna diriraerari, yio tiki hiriinan inkamin kwoin miyikakin, yio ini inkamin omaka siya idwo miriiyin ini siir hiriinan ywowin. ²⁵ Mi ta iya opud nao owie komiiyin ha nitin ta omaka aiir namitiunii mi saeya bi nakainamka. Niingaka. Dimusi rani, ta omaka ini siya kirie kiriyim nu aowa nwokaiyim simakar yauni owiuwim.

²⁶ Mi inkamin ta kariir yai aiir wakaeyokna karamae nwowiyin, yio ini ti inkamin omaka aowi maeyau miriiyin ini siir hiriinan ywowin. ²⁷ Mi iya opud nao komiigi nitiyim mi owie komiiyin ha mi itin mi digworaekwo hiriinanim ta omaka aiir namitiuniyim mi saeya ina yakainama. Ihi, saeya ina yakai imik iuguskiya.

Jisis siir kirie komii aeya

²⁸ Jisis siya ti diminin siirin ha boin digiyin mi iikam whie komiyya ini hindara yanaakiyim ti yai hiriinanin siya boinmimauuwim simiirsiyin. ²⁹ Dimusi rani, siya simiirin kamim siyiu komii ninokninkiniyim simiir hiriinan bi boinmimauugin. Niingaka. Siya simiirin inkamin inigakin siir hiriinan boinmimauugin. Iriig.

8

Jisis siya inkamin paowai minkim pisikomkopouwin siir haiswoniskiigin

(Mk 1:40-45; Lk 5:12-16)

¹ Mi Jisis siya mhiu hiranki niunaiiniyin mi iikam whie komiyya ini siir mhoyyar sidkaenamim. ² Mi inkam nwirin paowai minki pisikomkopouwin ha nitin siiram mi siya ogmwo ini siir whwonkam idair ini akaihiuniyin. Mi siya ina boinin, Biyan Inkam Komii, kira kariirsi naingwobumbuwi mi kira kariirin pa haiswoniskiigi. ³ Jisis siir ina siir ha nonkwokiyin mi siya ina boinkiyin, kara ha naingwowi, kira wadiyar dwoki! Mi paowai minim siir pisikomkopouwin ha digiyim mi biri kimiminkikin siya ini wadiyar ywokiyin. ⁴ Mi Jisis siya siir boinki, kira sibgu wakae! Kira wi inkam nwirni kipi swoki boinmauumimin. Niingaki, niingaka. Mi kira kiriir piua pris inkamim simiir tini iisimauuu. Mi kira wi naemin dinkin imiyyaeki, biya Moses siya boina saiir hiriinan. Mi iikamim sima wa nwoki inokninkinim kiriir ma Adi Komii siya bidi digiya. Iriig.

Jisis siya sauan kamim simiir biyan inkamin siir miiyan inkam iir haiswoniskikin

(Lk 7:1-10)

⁵ Mi mhoyya Jisis siya om Kapaneam hiriir napninopkainamin mi om komii Rom hiran kamim yai niniiyim simiir biyan inkamin ha nitin mi siya siirin

hiniina yasriini, ⁶ Biyan Inkam Komii, kariir miyan inkamin siya makakin, ini omaka hirar whwonkaiyin. Mi siir iga iin minim bidi yaowiguskiyim mi siir pua kimpipisu prasae kin tani. ⁷ Mi Jisis siya siirin hiniina boinki, siirin pi kara nini haiswo niskiiyuwi mi siya pi wadieyar nwokii. ⁸ Mi kamim yai niniyim simiir biyan inkam ieya boin, Biyan Inkam Komii, kara inkam paii rani mi kira kariir omaka pa nit rani. Kira hinda yaiyarar boinki mi kariir miyan inkamin pi wadieyar nwoki okiyim. ⁹ Mi an kara iriipi hiriinan ini iki kam nhirim inigakim kariir kigriraowiyim, ini simiir aowa mi owin. Mi karaki karar kigriraowiyim, kamim yai niniyim simakisimaingim. Mi kara nwirni boinkii, kira dam! Mi siya pa mi ami. Mi kara nwirni, hiniina mi boinkii, kira wit! Mi siya pa mi iti. Mi iki kariir miyan inkam iir boinkiyim, kira ta mi aiir ti mirii mi siya pa diriraerarii. Kara bidi yinokninkinin kira pi yaiyara boinki, kariir miyan inkamin pi wadieyar nwoki.

¹⁰ Mi Jisis siya ta yai aiir wakaeyin mi siya ini hindarar yanaakiyin. Mi siya kimidina iikamim siir mhoiyar namim simiir boinki, kara kimiirin yaimwolar boinkii, kara iikamim Isrel mi iikam nhirim simiir hirin inkam nwirin ti inkamin siir naingwo tibmiiya sair hiriinan naingwo tibmii inkam nwir bi kigin. Niingaki, niingaka. ¹¹ Kara kimiirin yaimwolar boinkii, iikam ombud komiiyin bieki nitiyin mi bieki nikiiyami ikin, wi hiranki niti mi sima wi krimiir brougaeyim Ebrahim Aisak mi Jekop, wi simakar nini idwo aeyuwi, maeyauwa Adi Komii siya iikamim mi digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana sair. ¹² Mi yinie whiekakim nu Isrel hir nyioninkinim simiirin wi Adi Komii siya nhinikriropkii, maeyau himiriima sairim. Mi ta maeyauwa sima kauu prasae kin tani. Mi wi

simiir big imiirar naegiyimkiyikaeyami. ¹³ Siya ha boin digiyin mi Jisis siya yaii ninii kamim simiir biyan inkamin siir boinki, kira omaka dam! Kara ha naingwowi, ti digworaekwowim, wi ta kiriir naingwo tibmiiya wadie saeyar swoki imbiyami. Mi ta yaiya saiir mhoiyya biri kimiminkikin, ta ii aiirarin, siir mii mirii inkamin ini wadieyar ywokiyin. Iriig.

Jisis siya Pita siir niu aiir haiswoniskikin

(Mk 1:29-34; Lk 4:38-41)

¹⁴ Mi mhoiyya Jisis siya ha namin Pita siir omaka hiriir mi siyar kig, Pita siir niua hii hirar whwonkaii. Ya ma piu huuwa kiniya saeya niiga. ¹⁵ Mi siya saiir ina aiirarar nini onkwokiyin mi ta ma piu huuwa kiniya saiir nwowa ina digiya. Mi saeya ha ninsiin idwowa, ini siir nae imiirar swoki kwinsiin diriraerara. Iriig.

¹⁶ Mi mhoiyya naiowaka sima, simiir iikamim uridyiu biyieki nitkiiyim, ina yitim Jisis siiram. Mi siya iikamim uridyugi nitkiiyim simiirin hinda yayarar boinkiyin mi ti iikamim ini wadieyar ywokiyim. Mi siya iikamim maki niyim simiirin warar yinkin haiswonimniskiigi. ¹⁷ Mi siya ha boin digiyin mi yai kwira biyya Adi Komii siya boinkiya profet Aisaiani, saiir swoki boinourwokaigikin. Siya hiniina boinkin, siya bidi haiyoprimdiyumiigiyim krimiir ma biyie biyieyim mi krima miyik asi nwowi. Iriig.

Siyiun Jisis siir mhoiyya nami ikin

(Lk 9:57-62)

¹⁸ Jisis siya iikam whie komiyya simiir kigin, siir nakaeyokainiyim mi siya kamim siir kigna miriiyim simiir boinki, nimbi hinda whigbid mirmiiya ninidnaidami.

¹⁹ Mi inkam nwirin siyiu komii ninokninkiniyin ha

nitin mi kimidina siya yaboini siirin, hae! Ti nowom-warkaiyuan inkamin kara iki omom omomim kira namim tiriiyim kara kinaka warar kainanaowamar tiri. ²⁰ Mi Jisis siya siir boinki, ini wakaeyin, niimauan wra biyeyim, yim nu tirin nokakargim. Mi ipiyinim iriipi hiriinan, omakakak. Mi Yaowae Adin nimomor kouanki nitin, yio piu kikiinsiisan maeyau karamaeyairgin. Niingaki, niingaka. ²¹ Mi siir kigna mirii inkam nwirin siya boin, Biyan Inkam Komii, kara biyin kariir ad iir nini haingikaigiki. Mi kara pi kiriir mhoiyya niti. ²² Jisis siya ina yowarkii boinin. Niingaka. Kira kanaka tariinanar kwit! Wari inkam wirin, yio inkamim naingwo tibmii karamaeyim inkam wirnanim yim sima, simar ti swoki haingikai. Iriig.

*Opud komiyya Jisis siya boinkiya ina digiya
(Mk 4:35-41; Lk 8:22-25)*

²³ Jisis siya ha boin digiyin mi siya i aiir nani kwiriyin mi siir kigna miriiyim kamim, yim ini warar mani kwiriyim. ²⁴ Mi sima ina yinidnadamim yarmiiya mi opud whoimwiini rani, whii hir hugnatmairiba. Mi hinina pariiparii i aiir niswitnatkaiyim. Mi siya ini inau hiarar whwonkai taowin. ²⁵ Mi kamim siir kigna miriiyim, ha namim, ina yami inidguwim siir. Mi sima boin, Biyan Inkam Komii, kira krimiirsi daingwoyimyok mi krimiir whindiriraerarki, krima pa nokwomwainainami. ²⁶ Mi siya simiirin hinina yowarkii boinki, kima dimusi nididi, ha? Wari kimiir naingwo tibmiiya saeya komiigi mi iuwi! Mi siya ha boindigiyin ina yinsiin idwokaigiyin mi kimidina io opud hinin sowiir ywoki. Mi biri kimiminkika opuda ina yinkisanakiya mi opa ini mokmokwaiya ywom-aimiigiya. ²⁷ Mi siya hiriinan tirkiyin sima ini hindara yanaakiyim. Mi ini sima simar yomboin amboinkiyim,

siya ti inkamın dimu naeikisae. Opud hinino ini siir yaiyar mi wakaeyoknakiyo, ha? Iriig.

Jisis siya haiswoniskigigo inkam nwisu uridyügi nitkiiyo

(Mk 5:1-20; Lk 8:26-39)

²⁸ Mi Jisis siya whiigbid mirmii kwira saiir hiriir ha nimbiamın, Gadarani nu siir mi inkam nwisu uridyü biyeki nitkiiyo ina yitwo siiram. Mi ti inkam nwisu sowa maeyauwa inkam haingikaiya saiir hiranki nitko. Mi inkam nwisu, sowa uridyü biyenan bidi ywokiyo. Mi iikamım ti siyü iir paniinsi yapsi, sowa tiowisi sima hiriinansi nididgım. ²⁹ Mi sowa ina kauwok boinamnankiyo, ti Yaowae Adın ninomor kouanki nitın, kira krimiirin dimu dimın tiram nitkın, ha? Mi iya digana ina niki owa kira maeyau biyeya saiir nikropkiyana krimiir tirbumbuamın. ³⁰ Mi ti hu isid komii whirin arurig hirar nokwo aekin. ³¹ Mi ti uridyü isid komiiyin ha nhinkii kaugiyım mi ina boinkiyım Jisis siirin mi kira krimiir nhinikriropkii mi kira krimiirin wari hu isid komiiyin siirim dikropki. ³² Mi Jisis siya simiirin ina boinkiyın, kima damki! Mi ti uridyü biyeyım sowiir ha haiburgiko mi sima ina yamkiyım ti hu isid komii iiram. Mi ti hu isid komiiyin ha niwitamım, ini siiyeno whirin siirrarar iwit iugugusamım. Mi sima ini mhiuno whii kwira saiir kwiyaie haingrimkrikiu aokaonamım.

³³ Mi kamım hu imiir waikaowiyım, sima ina yidamkiyım. Mi sima om komiia hiriir ha niwit nimbimbiiyamım mi ina ini boinmimauuwım dimın sima kignaniyım simiirin. Sima diminın inkam nwisu, uridyü biyeki nitkiiyo, sowiir nimbiamın, siir warar ini boinmimauuwü. ³⁴ Mi saiir mhoiya iikam whiekakım ti om komiiyin siir hiranım ina yitim Jisis siir kigam mi sima

yamiğusamin. ⁸ Mi iikamim sima ti dimin hiriinanin siir kigiyyin sima ini nididkakar yokiyim mi sima ini Adi Komii siir inig iirar hainankiyim. Dimusi rani, Adi Komii siya hauugin ta hiriinan kirieya Jisis siirin ti inkamin siir haiswoniskiiyin. friig.

*Jisis siya Matyu siiram nikiunakin siir mhoiyya namim
(Mk 2:13-17; Lk 5:27-32)*

⁹ Mi Jisis siya ta maeyauwa saiir haiburgikin mi ha napnamin mi siya youapkiğam kariirin kara omom omomi umir nidwokai haiiya omaka saiir nidwokaii ti inkamin Matyu karargin. Mi Jisis siya kariir boinki, kira kariir mhoiyyar wit. Mi kara ha ninsiingiyin mi kariir digworaekwowim ini hirar iyopnisugigim. Mi kara ini Jisis siir mhoiyyar yamin.

¹⁰ Mi saiir mhoiyya Jisis siya omaka hir nidwokai aeyin mi kam nhirim omom omomi umir haiiyim mi kam bibiyeyim dimin biyie biyie tirkiyami ikim sima ha nitim, Jisis siya mi siir kigna mirii ikim kamim ini simakar ini idwo aeniyim. ¹¹ Mi Farisi kamim sima ti hiriinan siyu iir kigim mi sima kimadiniya Jisis siir kignamiriyim kamim simiir boin, wari inkamin kimiir nowomwarkaiyuwiyin, siya wari kamim omom omomi umir haiiyim mi inkam biyie ikim simaka dimusi nidwokai aei, ha? ¹² Mi Jisis siya hiriinan wakaeyin mi siya ina yowarkii boinin, iikamim iki mamim karamaeyim yim sima inkamin paowai min widiyin siirim bi namikim. Niingaka. Siiramin iikamim maminki niyim sima simar namikim. ¹³ Kima ha dam yayim kara boinim simiir tikini aingwonaki Yokwo Komii saiir nwowim, ta yayia Adi Komii siya hiniina boinkin, kara wraisu min ninkin imiyyaeyim pi boriisopi. Niingaka. Kara ha naingwowi, kima iki iikam nhirim simiirsi daingwobumbu. Kara iki

iikamim ha naingwowim krīma iikam miyik miyikim simiiram bi nitkin, simiir nikiunaim. Niingaka. Kara iki iikamim ha naingwowim krīma iikam biyie biyiekim simiir nikiunam nitkin. Iriig.

*Siyū win mi siyū biyie sowa iripa kipi prid
(Mk 2:18-22; Lk 5:33-39)*

¹⁴ Mi taka iya Jon siir kigna miriim kamim sima ha nitim mi Jisis siir ya sriini mi Farisi kam ikim mi krīma, nim krīma nae mina mi haiyaei mipi mhiirima mi owi nhwo kwisboinam mi wara kiriir kigna miriim kamim yim sima hiriinan tir karamae dimusi nwowi, ha? Dimusika? ¹⁵ Mi Jisis siya ina yowarkii boinkiyin mi inkamin wig win nonkwonaei mi siya siir nomiiyau imakar nwowi mi ta iya maigimaigani iiga, iyie? Hikak nwoni iiga. Mi nae minim pa haiyakii, aniya? Niingaka. Mi mhoyia ti inkamin wig nokwonain, inkam nhirkim ini ikiunakii, siir nomiiyauim, simiir hirankar mi taka iya kima wi hikak saiir dwo mi nae minim saiir haiyakii.

¹⁶ Inkam nwirki yuis win mirmiiya yuis kaba saiir no iir bi swoki itkin pankin. Niingaka. Mi siya hiriinan tiri mi ta yuis kaba saiir no iir mi ta yuis kaba wi saeya swoki mimbimbiiraraokii. Mi nowin wi komiiyar nasae owiguskii. ¹⁷ Inkam nwirki wain wini opa meme kab isa saiir bi naokaigin. Mi siya hiriinan tiri ta op wain wina saeya niwit iyopiinaini mi ta meme is kaba wa nibiriyamkii. Mi wainin wi nu arar naokiinonkwokwonam swokii. Mi meme isa ya wi warar ninkin iguskii. Mi yim sima wain wini opa pi meme is win aiirar naokaii. Mi sowa pi wadiyar naokaii. Mi sowa pi wadiyar ninan oswowi. Iriig.

Biiyan inkam nwirin siir yinisim yinugiyina mi wiga siir yuis aiir nonkwokiyaka sowiirin Jisis siya hais-woniskiigiko

(Mk 5:21-43; Lk 8:40-56)

¹⁸ Mi Jisis siya yai hirar niki boinmimauuwun simiir mi Juda simiir biiyan inkam nwirin ha nitin mi siya ogmwo ini Jisis siir whwonkam idair ini hiuboiniyin. Mi siya siirin hiniina boin, kariir yinisim yinugiyina saeya tariinanar kwaonamka. Kira wit mi kiriir ina saiir wini onkwoni mi pi omwaiyar swoki waiyam. ¹⁹ Mi Jisis siya ha ninsiingiyin mi ini siir mhoiyar yamin. Mi kamim siir kigna miriyyim sima ini saikar yinkin amim.

²⁰ Mi wig ira hir nwoka ya nhieki mi apidwodwomaimiiga biewiyim iuur whis. Mi ta wiga saeya kimidiniya Jisis siir yuis mwis aiir yaka apiyokna onkwoki. ²¹ Mi saiir kwoinararin saeya hiniina naingwoka mi kara pi siir yuis aiirar nonkwokii mi ta nhieya pa ninkipraenakii. ²² Mi Jisis siya ha haiyug okwokaokiyin mi ina boinkiyin yinisim yinugiyin kiriir kwoinin hiisima ti oki. Kira kariiram naingwo tibmiiga mi kiriirin wadie saeyar swoki okika. Mi biri kimiminkika ta ii aiirarin ta wiga ini wadiyar ywokiya.

²³ Mi Jisis siya napnamin mi Juda simiir biiyan inkamin siir omaka aiir nimbiamin mi siyar kigam kamim tidiyu kuuwi. Mi iikamim yaiya hiniin ninkiniu rani, hapi anaupaekiniuwi ta yinisim aiirin nouwi. ²⁴ Mi Jisis siya ina boinkiyin, kima damki! Ta yinisim yinugiyina bi naonamka. Ningaka. Saeya nhwo whini. Iya iikamim sima hiriinan wakaekiyim mi sima yaibu siirin hainingin bu. ²⁵ Mi sima iikam imiirin ha nhinikriropkiyim mi Jisis siya ha napninopkainamin, maeyauwa yinisim yinugiyin aeya whwonkaiya saiir mi siya ha nini onkwo iuwun saiir

ina aiir mi saeya ina yinsiin idwokiya. ²⁶ Mi ta yaiya hinda tinda ina yinyokwiiigiya. Iriig.

Inkam nhwokwisae nwiso mi waeyai ikin, simiirin Jisis siya haiswoniskiigim

²⁷ Mi Jisis siya ta maeyau aiir haiburgigin mi siya ina yapnamin. Mi iiya siya niki apamin, inkam nhwokwisae nwiso siir mhoiiyar napnamo, sowa siiramin, hiniina kauwok boinam, ti Devidni isidin siir yinisimin, Adi Komii siya nikropkiyin kira kririirsi timi aingwobuna. ²⁸ Mi Jisis siya omaka ha napninopkainamin mi ti inkam nhwokwisae nwiso ha nitwo siirim mi siya ina sriiwinin sowiirin. Mi tari kowa ha naingwowi kara wi digar nwowi ti hiriinan dimin iirin, aniya? Mi sowa siir yai aka hiniina yowarkii boin. Ihi, Biyan Inkam Komii. ²⁹ Mi siir ina sowiir nhwo owiir ha nonkwokiyin mi siya ina boinkiyin, kowa kariirim naingwo tibmiigo mi kowa wi wadie asi nwowi. ³⁰ Mi sowiir nhwonao ini biimiyar kinkiyo. Mi Jisis siya sowiirin hiniina yowarkii boinki, kowa sibgu wakaenam. Ti dimin iirin wi inkam nwirni kipi boinmauu. Wi sima pi ninokninkinisi. ³¹ Mi sowa idowiiya ha namwo mi ti diminin Jisis siya tirkiyin ina haigiririramin hinda tinda.

Inkam waeyai mikrimin Jisis siya haiswoniskiigikin

³² Mi sowiir mhoiiyarin inkam waeyaimikrim nwirin uridyugu nitkiyyin siirin kam nhirim sima hainani Jisis siirim. ³³ Mi ti uridyu biyeyin ti inkamin siir nitkiyyin, siirin kimidiniya Jisis siya yiniskiigi. Mi ti inkam waeyaimikrimin yai ina boinaikiyin. Mi iikam ombud komiiyin ha nanaakiyim mi sima ina boinim, biya ti hiriinan diminin nu Isrel tirin bi swoki imbiyamkin. Niingaki, niingaka. ³⁴ Mi Farisi kamim sima boin, wari kirieya uridyu biye siya ninimniskiiya ya uridyu biyeyim simiir biyanin siir kirie aeya. Iriig.

Jisis siya Isrelan iikamim simiirsi naingwoyimyokin
³⁵ Mi ti simiir mhoyiya Jisis siya om komii komiiyim mi omisisimim, simiirar yapyokii irkak. Mi siya iikam imiirin, simiir omakaim yaimin dimin nidwokai wakaeyim simiir hinar yowomwarkaiyu. Siya simiirin yai win kibiya, iya Adi Komii siya digworaekwowim simiir kigirkakana saiir nowomwarkaiyugin. Mi siya iikamim mapai mapaiyi niyim mi iga in ninsimsiruwim, simiir warar yinkin inimniskiyam. ³⁶ Mi siya iikam isid komiirin siir kigin mi siir kwoinin simiirsiyin naingwoyimyok pranae bi kinkin. Dimusi rani, simiir kwoinin bidi whriewhriekiyim. Mi sima ini sibsibim inkamki kigrirao karam nwowiyim hinda sima sima sibap whaowaeyamiyim, ini simiir hiriinan ywowim. ³⁷ Mi siya kimidiniya siir kigna miriiyim kamim simiir boinki, ti iikamim sima ini numiran sasaeyim wai nwowim, simiir hiriinankim mi miyan inkam homgak karamkim simiir ningugu haiyim. ³⁸ Mi kima wi numiran adin siiram sii. Mi iikam nhirim wi siyar nwoki ikropkiyim, ti iikamim sima siirim nwoki amim. triig.

10

Aposel kam iur kwiso simiir inig ima
 (Mk 3:13-19; Lk 6:12-16)

¹ Mi Jisis siya siir kigna miriiyim kam iur nwiso simiiram yikiuna mi sima iripa ha nwowim mi siya simiirin kirieya uridyiu bibiyeyim sim ninimniskiiya mi mapai mapai minim sim mi haiswonimniskiiya ina hau-ugiya simiir. ² Aposel kam iur kwiso simiir inigim hiniin hiniingim. Biigi biyanin Saimonkin mi siir inig whirin, Pitakin mi siir nomousimin Andrugin mi Jems Sebedini yinisimin mi siir nomousim ieya, Jon ³ mi Pilip Batolomiyu mi Tomas mi Matyu mi kara, inkamin omom omomi umir

haiiyin mi Jamisin Alfiasni yinisim ikin mi Tadias ⁴ mi Saimonin biiya ta yaiya saiir boinmamaauugin nu whiran inkam komiiyim krimiir kipi kigrirao. Judas Iskariot, inkamin wir Jisis siir napwouwin, siir sau omomin siir. Iriig.

*Jisis siya aposel kam iuur nwisu mi siimiir hauugin
(Mk 6:7-13; Lk 9:1-6)*

⁵ Jisis siya ti kam iuur nwisu siimiir nikropkiyim mi siya siimiirin hiniina boinki, kima wi iki Juda iikam tani siimiir nu maeyau imiir kipi nam. Mi kima wi Sameria siimiir om komii komii imiir kipi nam. Niingaka! ⁶ Kima wi iki Isrel siimiir iikamim siimiirgi siimiiramar dam! Sima ini sibsibim inkamki kigrirao karam nwowiyim sima sima priiyap whaowaekaeyamiyim ini siimiir hiriinan ywowim. ⁷ Kima nami mi kima wi hiniina dowomwarkaiyuwam siimiirin, iya Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim siimiir kigrirkakana kingiin bidi yinyaniya. ⁸ Kima iki makak makak iikamim siimiir dinimniskiiyam mi iikamim naokaowim, siimiir warar hidninsiin idwowam mi iikamim paowai gi piskomkopouwim siimiir wara haiswonimniskiiyam. Mi uridyiu bibiyeyim siimiir warar dinimniskiiyam. Ta kirieya whisarii kara hauuwa mi kima iikamim siimiirin niinga niinga priidiriraerar haiginiu. Mi kima wi umir kipi swoki hai saiirsiyin. ⁹ Mi kima umirim nibnau kipi haiginam. Niingaka. ¹⁰ Mi iya kima napnami mi naeyim wi nibnau kipi haiginam. Kima yaeya yuis kipi hainam! Niigaka, niingar dam! Kima iikamim siimiir whindiraeraram nami, kimiirin nae minim wi simar hauuwi.

¹¹ Mi kima om komii mi omisim whir napninopkainami mi kima wi sibgu kigrirao hiran iikam miyyik miyyik imiirin, kimiirin wi sima kigriraowi mi kima ti hiriinan kamim simakar dwokripkai. Mi ti om iirin wi siimiir

hirankar n̄hinam. ¹² Mi kima omaka ira nami mi kima omakain iikamim simiirin h̄inina boin kimiir m̄hii kwonim hiinsima dwo. Adi Komii siya wi kimakar nwowi. ¹³ Mi ta omaka saiir hiran iikamim sima kimiirin wadie nwowini mi Adi Komii siya wi kimiirar whindiriraerari. Sima kimiirin wadie nwo karamae nwowi mi ta yai miyika wa swoki iti kimiiramar mi Adi Komii siya wi simiir whindiriraerar tani. N̄ngaka. ¹⁴ Mi inkam nwirki kimiir n̄kiunam karamae nwowi siir omaka. Mi siya kimiir yai miyik aiir wakaeyona karamae nwowi mi kima ta omaka mi om ikin, siirin ha timi haiburgig. Mi nusinim kimiir igaim kima niyim simiir nwowim, yim hirar dikrimkrinkigig simiir niisiimauwam Adi Komii siya hikakin. ¹⁵ Kara kimiirin yai mwowar boinkii ta iya ti iikamim ti om komii siirim kimiir boinwokiyop natkaigiyana, wi om komii Sodom mi om Gomora sowiir hiriinan hik hauuwi rani. N̄ngaka. Ya ta hiriinana ya wi komiigi komii nwowi. Iriig.

*Dimin biyie whiekakim wi mhoyia nimbiyami
(Mk 13:9-13; Lk 21:12-17)*

¹⁶ Wakae, kara kimiirin wi sibsibnan nikriropkii, iki niimauan wra biyeyim simiir hindaim. Mi wra biyeyim sima wi kimiir naeyamar mi naingwowi. Mi diminim kima tiram naingwowim kima sibgu hidnam, itin wraisum kikaikaowiyin siir hiriinan kimiir siyuum iki iikamim simakan hiinsim hiinsima dwo. ¹⁷ Kima iki iikam biyeyim simiirsi ha timi mintarao. Kimiirin wi sima boinwokiyopnatkaigi simiir kaunsil imaka. Mi sima kimiirin omakam yaimin dimin nidwokai wakaeyim, wi simiir hir nipimpari idgiuni. ¹⁸ Mi wi sima n̄kiunami kimiirin inkam komiyyim omom omom n̄hirim sim kigriraowiyim simiiram. Dimusi rani, kima kariir yai aiir wakaeyoknakim. Kima kariir yaiya iki

inkam komii komiiyim mi iikamim Juda iikam tani simiir warar boinmimauugim. ¹⁹ Mi iya sima kimiir boinwokiyopnatkaigiyim nikiunami. Mi kima wi hiniina kipi naingwoyimiyo idid boin. Krima yai minim wi paniin paniina boini? Niingaka. Mi ta ii aiirarin yaiya kima boinam tirim, kimiirin yayim wi Adi Komii siya boinmamauu haiginiugi. ²⁰ Mi ti yayim wi kimar boin tani. Niingaka. Kimiir Adi Komiiyin siir naeyiun kimiirin wi siyar hurworwokai boinkii.

²¹ Mi yaowaeyin wi siir nomousim iirar kinmauwi mi siirin wi sima nisomaowi. Mi adin wi iriipi hiriinana mi kinmauwi siir yinisim iirin kam nhirim sima nisomaowim. Mi yinisimim yim wi simiir yopii ad imiirar mi kinmauwi mi kam nhirim sima mi isomsom aokaokiyim. ²² Mi iikam whiekakim wi kwoin biye kimiiram naingwowi. Dimusi rani, wim kima kari-irgim mi inkamin kariir mi aiirar niki miriikripkaii. Mi saiir haiburgig karamae nwowi mi dimin taeminim kimiir nibiyami mi mhoiia kimiirin wi Adi Komii siya nanmaiwarkainaei. Mi siyakar nwoyokiyokiikaiyami, iinokiinokin. ²³ Mi iya iikam biyeyim om whiranim sima hik kimiir hauuwi mi wim kima om whira timi idamki. Mi iya iikam biyeyim ti omin siir hiranim, sima hik kimiir hauuwii mi kima ha timi idamki om whira. Kara kimiirin yai mwowar boinkii, kima kimiir miyim wi niki digi rani, Isrel simiir om imiirin. Niingaka. Wi hiriyar kigwini. Iya kara Yaowae Adin ninomor kauanki nitin siya nitana saiirin.

²⁴ Yinisimin siya inkamin siir niisiisiimauuwiyin siir bi haiburikin. Mi miyan inkamin siya siir biyan inkamin siir bi taouugaeikin. Niingaka. ²⁵ Mi yinisimin siya siir niisiisiimauuwiyin inkamin siir hiriinanar timi maigimaiga. Mi iriipi hiriinan mi mirii inkamin siya siir biyan inkamin siir hiriinanar timi maigimaiga. Mi sima

kariirin ti hiriinan inig biyie iir dapi Bielsebul mi kara wi kimiir adnan nwowi. Mi wim kima wi kariir yinisimnan nwowi mi sima kimiirin wi ti hiriinan inig biyie iirar mi dapi, Bielsebul. Iriig.

Iikamim Adi Komii siirsi arar didid iski
(Lk 12:2-7)

²⁶ Mi kima ti iikam biyieyim simiirsi kipi nidid. Digworaekwo whiekakim iki aowa aowa nwokiyamim, mhoiyya wi idowiiyar nwokii. Mi nimprio yayiim mhoiyya iikam whiekakim wi simar wakaei mi ta yayiwa wa hai-giririrami. ²⁷ Mi yayiim niyyim niyyim kara boinim tariinanin iikamim sima wakae karam nwowi mi mhoiyya kima simiirin wi idowiya boinmimauuwi. Mi sima wa wakaei. Mi yayiim, wiinara kima wakaeyim kima simiirin wi omaka akou hir tami okwo boinmimauugi hinda tinda. ²⁸ Mi kima iki iikamim piu aiirara nisomaowiyim simiirsi kipi naingwo idid. Dimusi rani, sima kimiir kwoinbudin wi siir wara nonkwobumbuninkin tani. Niingaka. Mi kima Adi Komii krimiir Wanin siirsi arar daingwoyimyok. Siya kiriekakin, maeyauwa paeya niutingi karamaeya saeya nwowa, ya nikrani, piu mi kwoinbudin wi saeya nonkwoniinwomwiirninkini. ²⁹ Mi kima iikamim ipiyin yinisisim iso umir kwiruwa, sima pi saiirarar saini. Mi ipiyin sim ira saeya nikii isomaowi. Adi Komii siya kwoinkakaargin siirin, siya ina ninokninkinin. ³⁰ Mi wara kimiir kanmaiym yim Adi Komii siya bidi mwan digim. Siya ina ninokninkinin simiirin. Mi dimin sisimim simiirin ini warar mi inokninkinin. ³¹ Mi kima wi hiriinanin simiirsi kipi nidid. Kima ini ipiyin sisim whiekakim simiir haiburim. Mi Adi Komii siya kimiirin wi hiriinasi kigriraowi. Iriig.

Jisis siir inig iir boinmimauuwi siyiu ieya

(Lk 12:8-9)

³² Mi inkamin kariir inigin iki iikam nhirim simiir whwonkam ida boinmimauuwi mi an kara wi hiriyar mi tiri simiir inigim wi kara mi boinmimauuwi kariir Adi Komiiyin ninomor kou hir nwowin siir whwonkam ida.

³³ Mi iikamim kariirin digiumii haimriyuwi iki iikam nhirim simiir whwonkam idain. Mi an kara simiirin wi hiriyar mi tiri, kariir Adi Komiiyin ninomor kou hir nwowin siir whwonkam idain. Iriig.

Jisis siya iikam imiir niinikibirim nitkin

(Lk 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Kimiir kwoinim ha naingwokim kara ti yai digworaekwowim iikam simiirin nu tiranim simiir nauuni minwokmainiyam nitkin iripa sima nongwomamaer aeyam, ha? Niingaka. Mi ta kara nit aiirsiyin isidin wi whisa ninkibirnaei. ³⁵ Kara wi io ninwo anwowi siyiuin siirim niti. Mi yinisim yinkamiyinin yio wi io siir ad iirar swoki kwowi. Mi yinisim yinugiyina ya wi io saiir yopii aiirar swoki kwowi. Mi yiniwignana ya wi io saiir giwai aiirar swoki kwowi. ³⁶ Mi omaka iruwan iikamim, wi io sima sima swoki inwo anwowi.

³⁷ Mi iikamim simiir biyan kwoinin yopii ad mi yinisim simiiramar naingwowi mi sima kariiram naingwo karamae nwowi mi sima wi kariir yai aiir wakaeyokna wao rani. Mi sima wi kariir mii kigna miriiyan nwo rani. Niingaka. ³⁸ Yipiki iikamkim kariirim nwokwokin karamae nwowim mi kariir mhoiia nit karamae nwowim mi sima paeyin hiiniya nirioninkinin siir nao karamae nwowi o siir naoka windi sima kariir mhoiia nit karamae nwowi mi sima wi kariir mii kigna miriiyan iikam nwo rani. Niingaka. ³⁹ Mi iikamim sima simiir piu aiirsiyar haiyidid naingwoyimiyoknaeyim ti hiriinan

iikamim sima wi Adi Komii saika nwo rani. Niingaka, niingaka. Yipiki iikamki inkamki nisomaowi simiirin dimusi rani, sima kariir yai aiir wakaeyoknakim. Mhoiia sima wi Adi Komii saika nwowi. Iriig.

*Inkam*in mii miyyik mirii mhoiia siirin dimin miyyikin wi Adi Komii siya hauuwi

(Mk 9:41)

⁴⁰ Mi inkamin kiriir sibgu kigriraowi, yio siya kariir warar mi kigriraowi. Mi inkamin kariir kigriraowi mi yio siya Adi Komiiyin kariir nikropkiyin siir warar mi inkin kigriraowi. ⁴¹ Mi inkamin profet inkamin siir whindirareri. Dimusi rani, siya ina ninokninkinin siya profet inkamkin. Mi wi Adi Komii siya hauuwi dimin miyyik siirin. Mi ti profet inkam iir warar. Yipiki inkamki, inkam miyyikin Adi Komii siir yai aiir wakaeyoknaeyim. Dimusi rani, siya inkam miyyikin. Mi wi Adi Komii siya hauuwi dimin miyyikin siir mi ti inkam miyyikin siir warar. ⁴² Kima ta yaiya saiirin daingworinukripkai, yipiki inkamkin kariir kigna miriyim kamim inig karamaeyim simiirin dimin sim whira whindirarar haiginiuwi op mobsimnan. Whisarii rani, sima kariir yai miyyik aiir wakaeyoknaekim. Mhoiia siirin wi Adi Komii siya hauuwi dimin miyyikin. Iriig.

11

Jon siya siir mii kigna miriyim kam nhirim Jisis siirim yikropki

(Lk 7:18-35)

¹ Jisis siya ti miini yayim siir kigna miriyim kam iuur nwiswo simiir boinmimauu digiyim mi siya simiirin ina yikropkiyin hinda tinda. Mi mhoiia siya ta maeyau

aiir haiiburgik mi siya iikamim simiir boinmimauuwam omom siir om kingiin nwowim simiir.

² Mi ta ii aiirin Jon siya maeyauwa hiuyokyokaiya mii biyie miriia sair hiarar niki owin mi siyar wakaewin mii whiekakim Krai inkamin Adi Komii siya nikropkiyin siya miriim. Mi Jon siir mii kigna mirii kam nhirim Jisis siiramin hiriinansi nikropkikin. ³ Mi sima ha napnimbiamim Jisis siir hiriir sima siir sriigi mi kira tari ti inkamin nitam boinin Jon siya, siya, iyie? Krima yaeya inkam nwiram ti okwokin, aniya? ⁴ Jisis siya simiir yai aiir yowarkii boin, kima Jon siir boiniu digworaekwo whiekakim kima wakaeyim mi kima kigim simiir. ⁵ Nhwokwisae iikam simiir nhwowim ina swoki kaowirirkiyim mi iga biyeyim ina swoki apririrkiyim. Mi ma biyeya iga iin naoninsimsiriuwiya ini wadeya swoki okiyim. Mi wiingirwii nwowim ina swoki wakae omokiyim mi iikamim paowaigi piskomkopou aokaowim mi iikam paeprikabim. Adi Komii siir yaiwin kibi aiirin ina wakaeyim. ⁶ Mi yipikin inkam nwirkin siya kariiram naingwo tibmii inkamin Adi Komii siya nikropkiyin karaargin Yaowae Adin. Mi siya sibgu okworinu kripkaii mi ha sibgu idwowi siya ha maigimaigra Adi Komii siir yaiwin kibi aiirin ina wakaeyim.

⁷ Mi Jisis siya yai ha boin digiyin, Jon siir kigna mirii kamim ina yamkiyim. Mi mhoiia Jisis siya iikamim simiirin hiniina boin Jon siirin, biya kima maeyau nu siin apa niinga sair namim mi kima dimu dimin nini kigiukim, ha? Mi kima inkamin yai kripiinaniikiigiyin au whirin opudgi hugswoswowyim siir kigim, iyie? Niingaka. ⁸ Mi niingaka niuwi kima dimu dimin komii kigam namkim, ha? Mi kima tari inkam nwirin yuis miyik niyin siir kigam namkim, ha? Iyie? Niingaka. Mi iikamim hiriinan yuis miyik miyikim simiir niyim

yim inkam komiiyim nu kigriraowiyim simiir omaka hīrar nwowikim. ⁹ Mi niingakiniuwi kima dimu dimin kigam namkim, ha? Kima profet inkam siir kigam namkim, aniya? Ihi, kara kimiir boinmauwi siya inkam komiikin inigkakin mi siya ini profet kamim simiir haiiburim. ¹⁰ Ti inkamin siyairgin Yokwo Komii saeya boinin, wakae, kara Adi Komiiyin wi inkam nwirin siir nikropki kariir yaiya saiir boinmimauwam mi kiriir biiyin wi siya namk-wokini. Mi kiriir kwoin iirin wi siyar kisisop haigik-wokini iikamim simiirin. ¹¹ Kara kimiirin yaimwo aiirar boinki, Jonin op baptais haiiginiuanin ini kam whiekakim nu tir nimbiyamim ini simiir haiiburim. Biyan ikim mi tariinanan ikim yipikin iikamkim kariiram naingwo tibmiyim mi iikamim Adi Komii siya kigriraowiyin sima nwowin siya paeprigab inkamin inig karamaeyin siir hiriinan ywowin. Ti hiriinan inkamin siya ini Jon siir haiiburin. ¹² Mi iya Jonin op baptais haiiginiuanin siya boinmimauwa ha nityokiyokiiya mi tisi tariinanan nadigniya. Maeyauwa Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana saiir. Mi ta iya iikamim yaii ninii nansaowim mi ini yaii komiiyar ywowim mi ina yininswomswow ta hiriinan saiirsi, sima Adi Komii siyar kigriraowim iikamim simaka iripa nwowim. ¹³ Mi profet kam whiekakim Moses siya biya sima winim Yokwo Komii saiir, Jonin wi sipi niti. ¹⁴ Mi kima ta yaiya saiirim daingwo tibmii, wakae, Jonin Ilaija siya sima boinin ti inkamin wi siya swoki iti. ¹⁵ Inkamin wiingakaingin siya wakae ta yai aiirin.

¹⁶ Kara iikamim ta iiii aiir nwowim tariinanan ti nu iir wi dimu dimin nikrii, ha? Sima ini yinisim sapisapim maeyauwa nae haiginiya saiir nidwowyim mi ha gwowyim ini simiir hiriinan yowim mi sima yinisim nhirim simiirim pi hiniina kauwoki, ¹⁷ krīma kidiihim

kimiirimar huni, kima mwai wao rani, krīma tisa nou-uboponim mi kima wara nou rani. ¹⁸ Jon siya ha nitin mi siya nae mi op wainmin bi naekwiyaekin mi sima boin, uridyū biyieyin ini siir hir nwowin. Mi kima siyaka bi maigimaigakim. ¹⁹ Mi kara Yaowae Adin ninomor kouanin ha nitin mi kara nae op minim ina ini aekwiyaeniyim mi sima ina boinim, kigi inkamin naenanaeyin hiniingin mi siya op wain whiekak kwiyaekiriekim. Kamim omom omomi umir haii ikim mi dimin biyie tiri ikim siya simiir nomiiyaugin, Adi Komii siir miyiyim siya kririir niisiimauuim, krira bidi miriyyim mi kima kriraka maigimaigara nwo rani, Adi Komii siya digworaekwo whiekakim simiir bidi yinokninkin digim mi krimiir warar, ti diminim krīma boinimimauuwim simiirsi.

Om nhirim simiir iikamim simiirsi daingwoyimyok sima bi naingwo tibmiigim

(Lk 10:13-15)

²⁰ Mi om komii nhirim Jisis siya dimin kirie komii komii nhirim simiir haiswonimniskūigin mi simiir mhii kwoinim bi kisina haiigigim. Mi ta ii aiirin Jisis siya io simiir asi nwokin. Dimusi rani, sima siir mhoiia bi namkim mi siir yai aiir bi wakaeyoknakim. ²¹ Mi siya ina kauwaeyimiyok boinin. Haei! Om Korasinan mi om Betsaidan iikamim kimiirsi naingwoyimiyoki. Mi ti dimin kirie komiyyim krira tirim kimiir. Mi krira om Taia mi om Saidon sowiir hiran iikamim simiirin hiriinan haiswoniskigiswo sima sinin bidi bidiniyar pi masin, sima ha pimi aingwo tibmii Adi Komii siir niisiimauuim sima dimin biyiekakim. Mi wim niingaka, hiriinan siyū bi tirkim. Niingaki, niingakiinga. ²² Mi kara kimiirin yaimwower boini, iikamim simiir boinwokiyop natkaigi Adi Komii siya, om Taia mi om Saidon sowiir hiran iikamim wi hik komiia hai. Mi kimiirin wi hik komiigi komii aiirar

hauuwi. ²³ Mi kima iikamim om Kapaneamanim, kima hiniina naingwowi Adi Komii siya kimiirin iikam miyika kigim, aniya? Niingaka. Adi Komii siya kimiirin wi dimin biyie tiran iikam nikiuwi. Mi siya kimiirin wi maeyau paekaka saiir nitkaigi mi kara om Sodom siir iikamim simiir hiriinan kirie komii komiiyim simiir tirkiswo ti dimin hiriinanim simiir, iikamim sima wa pi kisina haigi mi ti omin wa piki owin. ²⁴ Kara kimiirin yaimwovar boini, mhoyiya Adi Komii siya iikamim simiir boinwokiyop natkaiyana wi taka hika Sodom siya haiya saiir haiburi mi wim kima wi hik komiigikomii aiirar haii. Iriig.

Yipiki iikamim naingwo tibmiiyim kima ha wit kariiram piusiisam

(Lk 10:21-22)

²⁵ Mi ta ii aiirin Jisis siya hiniina kwis boinkin, Adi Komii kira nu mi ninomor sowiir biyan inkamkin. Kara kiriir boin wadieki, kira ti kiriir dimin taeminim simiir haiigiprakaigi inkamim ninokninkin komiikakim sima ninokninkinisi. Kira ta ninokninkina iikamim inig mi ninokninkin komii karamaeyim simiir hauuga. ²⁶ Ihi, Adi Komii, kiriir kwoinin hiriinanargin.

²⁷ Kariir Adin siya digworaekwo whiekakim kariir iin bidi yonkwo hauugiyin. Kara kigriraowim. Mi siir Yinisimin kariir kwoin iirin inkam nwirkin ninokninkin tani, kira kariir Adin kinakina ninokninkin iski. Mi kariir Adin siir kwoin iirin inkam nwirkin mi ninokninkin tani, siir Yinisimin kanakana ninokninkin iski mi iikamim siir yinisim ieyar niisiimauuwiiyim, simasima asi ninokninkini kariir Adin siir kwoin iirin.

²⁸ Kima iikam whiekakim hik kimpipisu haiiyim kima whiekak kariirarama wit mi kimiirin wi mhii kwoin hiinsima mi ningwomamair wi kara nwowaiginiuwi. ²⁹ Mi kima kariiram niti mi kariir yai whiekak imiir wakaeyok-naei mi kara dimin miyik miyikim wi kiriir diriraerari.

Kara inkamin yai iikamim simiir yai miyik imiirin hi-insima boinikin. Inkamin sau nikwowaisinaeyin siir hiriinan. Mi kima wi mhii hiinsima nwowi ningwomamair aei mi wi wadiyar sibgu owi. ³⁰ Diminin kara sruiyim kima tirim mi simiir wakaeyoknam, yio hikak tani. Mi wi hikak nwo rani, ti dimin iir tirsiiyin. Niingaka. Kira wi mairgimairgaka nwowi. Iriig.

12

Judami ii komiia Sabat piu siiskwowakiya dimin taemin tir karamae nwowiya saiir haiyani yaiga

(Mk 2:23-28; Lk 6:1-5)

¹ Mhoiia Judami ii komii kwira Sabat piu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya Jisis siya wit numira saiir bopwo hiriir napriokinamkin. Mi kamim siir kigna miriirim sima mhigi naokim mi witnid nhirim simiir haii mi sima ina yinibrombrop aeyim. ² Mi Farisi kam nhirim sima ti hiriinan kigim mi sima Jisis siirin hiniina boin. Kigi, ti siyiu hiriinanin kamim kiriir mii kigna miriirim sima tirin ya Judami ii komiia Sabat dimin taemin tir karamae nwowiya igbid kamiyaugak nwowiya saiir taouugakim. ³ Jisis siya simiir boin, kima niwiiyim biia Devid siya tirim simiir bi mwaingim siir isidin sima mhigi naowim, aniya? ⁴ Devid siya Adi Komii siir omaka aiir yapninopkainam mi naeyim Adi Komii siir ninkin imiiaeyim siya siir kam nhirim simiir warar yinkin hauu ae. Moses siir yaiya biia Yokwo Komiini wina saiir hiriinan, prismi biian kamim sima sima naeikim mi sima yaigak bi nwokim ti naeyim sima naeyim simiirsiiyin. Niingaka. ⁵ Mi kima ti yaiyim yokwowa Moses siya wina saiir nwowim simiir siyiu imiir bi mwaingim mi pris simiir miyim mi maeyauwa hiuyokiyokaiya nae ninkin imiiaeyia Judami ii komiia Sabat piu siisiya

dimin taemin tir karamae nwowiya saiir, aniya? Judami ii komiia Sabat piu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya pris kamim sima wara bi siisikim mi sima dimin biyie bi tirkim. Niingaka. Piu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya pris sima piu bi siiskim mi sima dimin biyie bi tirbugim. Niingaka. Adi Komii siir digworaek-wowim yim ini ta Judami ii komiia Sabat piu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya ini saiir haibura. ⁶ Kara kimiirin yaimwower boini. Ti diminin nwowin ini omaka Adi Komii siir inig hainaniya ini saiir haiburin. ⁷ Mi kira ti yayim Adi Komii siir Yokwo Komii saeya boinim simiir sibgu ninokninkini mi kima wi iki iikamim dimin biyie tirbu karamaeyim io simiir kipi nwo. Adi Komii siir yaiya hiniina boinka, kara hiniina naingwowi kima iikamim simiirsi daingwobumbu. Ti hiriinan siyiun ini wraisuim kima ninkin imiiaeyim kariir ini simiir haiburin. ⁸ Kimiirin hiriinan dimusi boin tani, kara Yaowae Adin ninomor kouwonin Judami ii komiia Sabat piu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya saiir Biyan Inkamin karagin. Iriig.

Judami ii komiia piu siisiya Sabat Jisis siya inkam ina biyekakin siir niniskiigin

(Mk 3:1-6; Lk 6:6-11)

⁹ Mi Jisis siya ha boin digiyin mi siya ta maeyau aiir haiburgigin mi ina yamin simiir omaka Adi Komii siir yai nidwo wakaieya saiiram. ¹⁰ Mi inkam nwirin hir nwokin mi siir niimwo waeyaowim bidi yaoninsimsiriuwim. Kam nhirim sima Jisis siir boinwokiop natkaigiyam naingwowi, Moses siya winim diminim biya simiirsi. Mi sima siirin hiniina srii, Moses siir siyiun igbid kamiyaugak bidi ywowin makak inkamin siirin wi ii komiia piu siisiya Sabat saiirar haiswoniski, aniya? Iyie? ¹¹ Mi Jisis siya simiir boinki mi inkam nwirin kimiir bopwo waraur

nwowin siya sibsib irkaki niuwi mi ti sibsibin Judami ii komiia p̄u siisiya Sabat dimin taemin tir karamae nwowiya ienau saiir niniwarkainami mi ti inkamin siir sibsibin pi koua tiriirar nonkwokiyitkinki, iyie? Niingaka. ¹² Mi iikamim kr̄ma ini sibsibim simiir haiburim, sib-sibim yim dimin komii rani. Mi Judami ii komiia p̄u siisiya Sabat dimin taemin tir karamae nwowiya kr̄ma saiirin wi hiriirar whindiriraerari iikamim makakim simiirin. ¹³ Mi Jisis siya ti inkam iir boinki, kiriir inib waeyaowim kinanwomwokaigi mi siir inib waeyaowim ina kinanwomwokaigiyin mi siir inib waeyaowim ini wadieyar swoki sibgu okiyin ina kwira saiir hiriinan. ¹⁴ Mi siya hiriinan tirkiyin Farisi kamim ina nhinamim mi maeyau kwirua yahaingiriyu imprio boinaiyu Jisis siir nisomaowam.

Jisis siya Adi Komii siir miyan inkamkingin

¹⁵ Jisis siya ti diminin sima tiram minim siir, simiir bidi yinokninkinin mi ti omin siirin hiriinansi haiburgigin mi siya ina yamin. Mi iikam whiekakim makakim sima ini siir mhoiirar yamim, simiir haiswonimniskiiyamim. ¹⁶ Mi Jisis siya simiir yikiduki siir inigin iki iikam nhirim simiir kipi boinmimauu, diminin siya tirkiyim simiirin. ¹⁷ Mi siya ti diminin ta Adi Komii siir yaiya biya profet Aisaia siya wina saiir ninkin boinourwokaigikin. Ta yaiya saeya hiniina boinka,

¹⁸ ti inkamin yo kara nimbingin kariirgi kariir miyan inkamkin, kara siir bidi yimbinin. Kara siirimar naingwo iski mi kariirin maigimaigra siyar hauwi. Mi kariir naeyuun wi siir hauugi mi wi siir whinkinsiis haiginuwi. Mi siya wi iikamim hinda tindainim simiir boinmimauuwam nami kariir kwoin miyik iir. ¹⁹ Mi siya wi io yai boin tani mi iig yai boin tani sima siir yaiya

wi hiniina wakaē rani mi siya wi iki siyiuim simiir bopwo nokwo kauwokam tani. ²⁰ Mi siya siir iikamim kirie karamaeyim auwim opudgi hugswoswowyim siir hiriinan nwowi wi simiir tirbu rani. Niingaka. Mi iikamim yipiki diminsi niimimiini yim paridsimin tingiyam kingiin nwowin siir hiriinan ywowim ti hiriinanin Adi Komii siya simiirin wi paenan niuwao rani. Mi wi iya kariir kwoin miyikin dimin biyie imiir nikwowsii ana saiirar nadigiwi. ²¹ Mi iikam nhirim nu whiekakim simiir hiranim sima wi siirim naingwo tibmii mi wi siirima nwokwokini simiir nanmaiwarkainam. Iriig.

Jisis mi Bielsebul siir inig whirin Setankin

(Mk 3:20-30; Lk 11:14-23)

²² Mi ta ii aiirin sima inkamin nwira yikiunani siirim mi ti inkamin uridyiu biyeyin siir hinar nwokin. Mi siya nhwokwisaekin mi siya ini waeyaiya mi owin. Mi siirin Jisis siya haiswoniski haiginiugin mi siya yai ina boinaigiyin mi siir nhwoin ina swoki kaowirikiyin. ²³ Mi iikam isid komii whiekakim sima ini hindara yanaakiyim mi sima boin, ti inkamin Divid siir isidankin. Biya, Biyan Inkam Komiiyin siya nimbinin nitam tari siya, aniya? ²⁴ Mi Farisi kam nhirim sima ti hiriinan yai wakaeyim mi sima ti iikam isid komiiyin io simiir ywoki, ti inkamin siya uridyiu biyie imiirin Bielsebul siir kirie aiirar haiswonimniskii, siya uridyiu biyeyim simiir biyan inkamkin. ²⁵ Mi simiir kwoinim Jisis siya ina ninokninkinim mi siya simiir boinki mi om whiruwan iikamim sima isido whisa ninkibirnaki mi yaii sowa sowa ninii mi ti omin wi miyika nwoki, aniya? Niingaka. Mi iikamim piugan kwiruwanim sima isido whisa nwowi mi yaii sowa sowa ninii mi ta piugana wi miyika nwowi,

aniya? Nningaka. ²⁶ Mi Setan siya kariir whindiriraerar haiginiuwi uridyiu biyeyim simiir haiswoniskiyam. Mi siir isidin wi whisa ninkibirnaki. Mi siya wi paki hiniin kirieya sae haiswoniski, ha? Nningaka. ²⁷ Mi Bielsebul siya kariir whindiriraerari mi kara uridyiu biyeyim siir kirie aiir haiswoniski mi kimiir isidin simiirin wi nginga whindiriraerar haiginiuwi, uridyiu biyeyim sim, aniya? Mi Bielsebul? Nningaka. Mi kimiirin Bielsebul siya whindiriraerar tani uridyiu biyeyim simiir haiswoniskiyim. Nningaka. Ti diminin Bielsebul siir niisiimauugin siya kariir bi whindiriraerarkin. ²⁸ Mi Adi Komii krimiir Wanin siir naeyiun siyar whindiraerari mi kara uridyiu biyeyim simiir asi haiswonimniskii, ti digworaekwowim kimiir niisiimauwi mi kima wa dinokninkin iya Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana saeya bidi yamwoniya. ²⁹ Mi yai kwira kara kimiir boinmauwi inkam nwirin siya inkam Setan kiriekakin siir omaka hiriir nami mi wi siir digworaekwo imiir tauae haii, aniya. Siya ti inkam kirie iirin wiyinsopni tiki inirkaikikingik, siir iiga inin hiriinan tiri mi siir digworaekwowim omakanau hir nwokaiyim wi siya hainaki.

³⁰ Inkamin nomiiyau kanaka nwo karam nwowi mi siya io kariir nwowikin. Mi yipikin kariir whindiriraerar karam nwowi iikam simiir kwoinim Adi Komii siirim ninkpit haigiyim, sima ini iikamim dimin biyekakim sima nhinikriopkiyim hinda tinda ini simiir hiriinan ywowin. ³¹ Kara kimiirin pi hiniina boini, Adi Komii siya wi digar nwowi kimiir digworaekwo biye whiekakim simiirar haiyoprimdiyumiigi mi iikam whiekakim sima nigbumbu boinim simiir warar mi inkamin Adi komii siir naeyiu iir nigbumbu boini mi Adi Komii siya ta yaiya siya nigbumbu boina wi sair wara haiyoprimdiyumiigi

rani. Niingaka. ³² Inkamin Yaowae Adin ninomor kouan kariir nigbumbu boini mi Adi Komii siya siir dimin biyie imiirin wa haiyoprimdiyumiigi. Mi inkamin Adi Komii siir naeyiu iir nigbumbu boini mi Adi Komii siya siir nigbumbu boina wi saiir haiyoprimdiyumiigi rani. Mi tariinanin, iriipa hiriinan mi mhoiia iriipa hiriinan. Iriig.

Pae biyieyin pi nae biyieya mi budi
(Lk 6:43-45)

³³ Paeyin miyik nwowiyin mi siir naeyim pi wadieya mi owi, pae biyie mi owiyin mi siir naeyim pi biyieya mi owi. Inkamin sima bii nae imiirar niki kigi mi sima pa ninokninkini, pae miyikin, iyie? Pae miyik rani. ³⁴ Kima ti iikam biyieyim, kima ini mipug biyieyim simiir hiriinan ywowim. Mi kima wi piki hiniin yai miyikim simiir nimboboini, ha? Yai panin panin kwoinkim iikam krimiir mhii kwoinawu nwokaiyim pi simiirar prii boininisami. ³⁵ Inkam miyikin mi kwoin miyikim ini siir mhii kwoinawu hinar nwokaiyim. Mi siya siyiu miyik miyik asi tiri. Inkam biyieyin siir kwoinawu yio yai bibiyie kasaki nwokai rani. Mi mhoiia siya wi yai biyie imiirar boini.

³⁶ Kara kimiirin pi ti dimin taemin hiniinim sim boinki, boinwokiyopnatkaini iya Adi Komii siya wi iikamin simiir hidi yai bibiyieyim sima priiboin priiboinim simiirsi. ³⁷ Mhoiia Adi Komii siya wi krimiir srii yai whiekakim biya krimiir yai aeya boinim. Mi ti kimiir yai whiekakim wi simar niisiimauwi. Kira miyiki pi yamisi owin, iyie? Kira inkam miyik rani. Mi siya kimiirin wa hidi dimin taemin whiekakim kima boinim. Iriig.

Kam nhirim dimin kirie kirie komii komiyyim simiir
kigam kauwok boinkikim
(Mk 8:11-12; Lk 11:29-32)

³⁸ Ta ii aiirin kam nhirim siyiu komii ninokninkiniyikim mi Farisi kam nhirim sima boin, inkamin iikam nowom-warkaiyuwiyin, krima ha naingwowi kira dimin kirie komiiyin whira diisiimauu haiginiu mi krima wa nwoki inokninkinin kira Adi Komii siir yinisimkin. ³⁹ Mi Jisis siya simiir yai aka hiniina ywowarkii boin, kima iikamim kariiram kauwokim dimin komii kirie kimiir niisiimauuim, kima iikam miyiyik rani. Kima Adi Komii siirim bi swoki aingwo tibmiigim. Kara dimin kirie komii pi kimiir swoki iisiimauu rani. Diminin whirin kara kimiirin pi siirarar niisiimauuwi iya biya profet Jona siya tira ti nu iir. ⁴⁰ Biya Jona siir hiriinan, siya nwokaiyin anasu komiia sair mhiinau, nabieyim kwoim mi niyiyim kwoim. Mi Yaowae Adin ninomor kouanin wi iriipa hiriinan, nabieyim kwoim mi niyiyim kwoim ienau hir nwokaii. ⁴¹ Mhoiia iya Adi Komii siya iikamim simiir hidi. Mi iikamim biya om Niniva hir nwowim mi wi ti iikamim simaka ninkin okwowi. Mi sima wi hiniina boini. Kima iikam biyiekiingim. Mi sima wi hiniina boini. Dimusi rani, biya Jona siya Adi Komii siir yai aiiir boinmimauuin mi iikam whiekakim sima Adi Komii siiram bidiya yaingwo tibmiiyim. Inkamin nwira nwowi tirin, yio ini Jona siir haiburin mi kima siirim bi naingwo tibmiikim. Niingaka. ⁴² Mhoiia Adi Komii siya iikamim simiir hidi, biyan wig komii ira nu nhirim simiir kigriraowiya saeya biya iikamim nu Sivanim simiir kigriraoka. Mi saeya wi ti iikamim tariinan nwowim wi simaka nokwowi. Mi saeya wi hiniina boini, kima iikam biyieki biyie kiingim. Mi saeya wi hiniina boini. Dimusi rani, biya saeya sair nu iirar mi haiburgigi mipi aru maeyauwar mi rimtioki inkam komii Solomon siir yai wakaeyam. Ti inkamin tir nwowin siya ini Solomon siir haiburin mi kima iikamim siir yai bi wakaeyoknakim.

Niingaka. Iriig.

Uridyiu biyieyin ina swoki itin

(Lk 11:24-26)

⁴³ Mi iya uridyiu biyieyin siya inkam nwirni haiburgigiyin mi maeyau niinga niingaim op karamaeyim pi simiir priiyam priiyamki siya saiir nini owouwim. Mi siya maeyaukwir bi kigin. ⁴⁴ Mi siya hiniina yaingwo, kara pa swoki ami maeyaua biya kara nwonaniya saiiram. Mi siya ha swoki amin mi siya kig ta maeyaua sima bidi nhiskiaya mi bidi piuaiya mi maeyau nhirkim niinga bi nwokim mi uridyiu biyie nwirki hir nwo rani. Niingaka. ⁴⁵ Mi siya hiriinan kignamin mi ina swoki amin mi uridyiu biyie iriyyar nwisu simiir swoki ikiuna mi siyiu bibiyeyim sima tiriyim ini ti siir haiburim. Mi sima saika yam mi sima ina yapninopkainamim mi ta maeyaua saiir ini owou. Biya ti inkamin uridyiu biyie whirin siya nwowin biya siya biyie wao bi nwokin. Mi tariinanin ini ti uridyiu biyie iriyyar nwisu simar yonkwobumbuninkin iuguskiyin ti inkamin siirin. Mi wi hiriinan kinar nibiyamswowi iikam biyeyim tariinan nwowim simiirin. Iriig.

Jisis siir apua aeya mi siir nomousisim ima siir kigam namkim

(Mk 3:31-35; Lk 8:9-21)

⁴⁶ Mi Jisis siya yai, iikam imiirar niki boinmimauuin mi siir apu aeya mi siir nomousisim ikim sima yaba yaka okwoni. Sima yai saika boinaiyam nitkim. ⁴⁷ Mi inkam nwirin Jisis siir boinki, wakae, kiriir apu aka mi kiriir nomousisim ikim sima isi yaba hirar nokwowim mi sima yai kinaka boinaiyam nitkim. ⁴⁸ Mi Jisis siya ti inkamin siir yai aka hiniina yowarkii boinki, siya Adi Komii siir isidin simiir nowomwarkaiyuim siya hiniina boinkin. Yipiki kariir apua? Mi yipiki kariir nomousisimim, ha?

⁴⁹ Mi Jisis siya siir mii kigna mĩriiyan kamim ìna s̄imiir ȳisiimauugi, kigi! Kariir apua mi kariir nomousisimim ti simargim. ⁵⁰ Inkamin kariir Adi Komiiyin ninomor kou hir nwowin siir kwoin iirara napi, yim kariir apu mi kariir nomousisim mi kariir yokmankim. Iriig.

13

*Inkam*in sasae ninkiniyin numir aiir siir yaiga
(Mk 4:1-9; Lk 8:4-8)

¹ Ta ii aiirin Jisis siya omaka hir haiburgikin mi ina yapnaniyamin yaba hiriir. Mi siya whiigbid hir yani idwoiu.

² Mi iikam whiekakim siir yani kaeyokaiyu. Mi siya i ira saiir yani kwirii idwokaiyu mi siya i hir nidwokaiyin mi iikam whiekakim opmaiga hir yani okwomaiyu.

³ Mi siya boiniyo yai kasa bi boinkin. Siya boin, wakae mi inkam nwirin siya siir numira witnid saiir nitkinam namkin. ⁴ Mi siya witnidim ha nitkinamim mi nhirim siyu nikiigiyim mi ipiyin nhirim ha nitim sima ini atkin idwo aeni. ⁵ Mi witnid nhirim maeyau siiyakaka saiir nikiiyim mi nuin aowa bi namkin mi ti hiriinan witnidim ina whakiyim. ⁶ Mi bieyin ha whwonaidniyakwokin mi ini simiirar yawhwoniyin. Mi ti witim simiir miiyim haimii bi namkim simiirin ini bie siyar whwowaigiyim. ⁷ Mi witnid nhirim urid nimridgakin siir bopwo nakaigaiyim mi urid nimridgakin ha nisikiyin mi ini siya yisirimdinugiyin. Mi sasaenidim bi sibgu whakim. ⁸ Mi witnid nhirim nu miyikin siir nikiigiyim, yim nae ina budgiyim. Mi nhirim yim hiniina bud nhirim kamairim iriyar mi nhirim yim hiniina mi bud, kam nwoim mi nhirim yim hiniina mi bud, kam nwir iuur. ⁹ Inkamin wiingakaingin mi siya ti kariir yai imiirar wakae mi ha sibgu daingwo. Iriig.

Mi Jisis siya boiniyio yayim siya boiniyim simiir
bwamkibwamim simiir boinmauugin

(Mk 4:10-12; Lk 8:9-10)

¹⁰ Jisis siya ta yayi aiir boin digiyin mi kamim siir kigna miriyyim sima Jisis siirim nitim mi siirin hiniina ini boini, hae! Kira simiirin boiniyio yayi dimusi boini, ha? ¹¹ Siya hiniina yowarkii boin, Adi Komii siya bidi yiisiimauuwim nimprio yayim ii Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana. Mi siya iikam nhirim simiir wara bi niisiimauugin. ¹² Ti diminim inkam nwirin siya ninokninkin komiigakiniuwu mi Adi Komii siya wa swoki inkin hauugi mi siir ninokninkina wi komi-iyar nwowi. Mi inkam nwirin siir digworaekwo simim kwisuwakiniuwu mi wi Adi Komii siyar swoki haii. ¹³ Mi kara ti hiriinanin simiirin boiniyio yayi boini. Dimusi rani, simiir nhwowim ina kaowim mi sima dimin kig rani. Simiir wiinim ina mauim mi sima yaimwo aiir wakae ninokninkinkin tani. ¹⁴ Kima ti iikamim yayi kwira profet Aisaia siya boina biya saeya bidi yimbiniya saeya hiniina boinka.

Kima yayi aiirin wa wakaei mi kima saiir yaimwo aiirin wi ninokninkin tani. Mi kima wa kigi mi kima wi siir siirara kignanaei. Mi kima wi ninokninkin tani kima dimu dimin kigim. ¹⁵ Ti iikamim simiir mhii kwoinim ini hindara hiugimkikiugiyim. Mi simiir wiinim ti yayi imiir wakaeyim pi piyaowi mi simiir nhwowim ina kwisnamim. Mi simiir nhwowim pi dimin whir kigisi. Mi sima kariir yayi aiir sibgu wakaekini mi simiir kwoinim wa sibgu ninokninkinki. Mi simiir mhii kwoinim wa kisina haigii mi wa naingwo tibmii mi kara simiirin wa haiswonimniskii haiginiuwu.

¹⁶ Mi kima hiriyar mairgimairga. Mi kimiir nhwowim

dimin taemin imiirar sibgu kigikim. Mi kimiir wiininim yaimin dimin imiirin ha sibgu wakaeyomokikim. ¹⁷ Kara kimiirin yaimwo aiarar boini, biya profet kam whiekak ikim mi iikamim dimin whirki kimbu karamae nwo ikim sima ti diminim kima kigam naingwowim simiir kigama naingwokim mi sima simiir bi kigim. Mi sima ti yaiyim kima wakaeyam tirim, simiir wakaeyamar naingwokim mi sima simiir bi sibgu wakaekim. triig.

*Sasaeya ninkinin inkamin numir siir boiniyio yaiga
(Mk 4:13-20; Lk 8:11-15)*

¹⁸ Tariinanin kima inkamin sasaeya ninkinin numir siir boiniyio yaimwokiyaaimwo aiir wakae. ¹⁹ Iikam whiekakim sima yai win kibi aiir wakaei, iya Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana, saiir wakaei. Mi sima saiir yaimwokiyaaimwo aiir bi sibgu ninokninkinkim. Mi Setan siya simiir mhii kwoinawu hiriir namin mi ta Adi Komii siir yaiya biya simiir hir nwowa saiir hainknatki. Iikam whiekakim sima yaiwin kibi aiir wakaei ninomor kouana mi saiir yai aiir ninokninkin karamae nwowi ya hiniinga witnidim siyiu nikiigiyim mi Setan siya simiirim niti mi simiir boini kima ta yai aiir kipi wakae Adi Komii siya ninkina kimiir mhii kwoin imiir waraur. ²⁰ Mi witnid nhirim nu maeyauwa siyakaka saiir nikiigiyim, yim ini iikamim yai aiirin winwinarar sibgu wakaeyim mi maigimaiga ha nwowiyin ini simiir hiriinan ywowim. ²¹ Mi yim ini witnidim mi grinkii karamae nwowiyim ini simiir hiriinan ywowim. Mi sima wi ii priei nokwo rani. Mi wa swoki kwaowainami. Mi iikam nhirim simiir naingwo tibmiiya ini ti witnidim simiir hiriinan ywowim mi sima ii priei naingwo tibmii rani. Mi iya simiirin hik kimpipisuki nimbiyami, ta sima naingwo tibmiiya Adi Komii siiram, wi digiumii haimriiyugigi mi wa nikii iuguskii. ²² Mi witnid nhirim urid nimiridgakin siir bopwo

nakaigaiyim yim ini iikamim Adi Komii siiram naingwo tibmiiyim mi simiir hiriinan ywowim. Mi ti nuan dimin biyeyim simiirim naingwoyimiyoki, umir min hiniinim, simiiraram naingwoyim, ti hiriinanin ya Adi Komii siir yai aiir higriniuwi wa nikii iuguskii. Mi sima wi digiumii Adi Komii siir haimriyugigi. Mi simiir miya sima miriia, sima saiirin miyik panisi miriisi. ²³ Mi ti witnidim nu miyik nitkinim, yim ini iikamim Adi Komii siir yai sibgu wakaeyim mi simiir yaimwokiyaimwo sibgu inomokninkiniyim, ini simiir hiriinan ywowim. Mi ti iikam hiriinanim sima wi mi miyikar mirii, ti sasaenidim kamairim iriyara budiyim mi kamnwoima mi budiyim mi kam nwir iuura mi budiyim ini simiir hiriinan ywowim. Iriig.

Boiniyio yaiya ko biyeya numir whakiya saiir boiniyoka

²⁴ Jisis siya yaeya boiniyio yai kwira saiirin hiniina boin simiirin, Adi Komii siya digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana, ya ini ti inkamin witnid ninkinin siir numir aiir ini siir hiriinan ywowin. ²⁵ Mi iya iikamim ha whwonkai aokaokiwiyim mi siir sau omomin siir inkam nwirin ha nitwiiyin mi siya ko biyeya kimidiniya siir numir aiir ini itkingig. Mi siya ina swoki idamkiwiiyin. ²⁶ Mi mhoiia ti sasaenidim ha ninan iigiyim mi sasaeyim wai ha nwokiyim mi siyar kigi ta ko biyeya warar ninkin whakiya. ²⁷ Mi miyan kamim ina yamim numiran adin siiram. Mi sima boin, biyan inkam, krimiir kwoinim ha naingwokim kira numir hirin sasaeya miyikim simiirara ninkini mi ta hiriinan ko biyeya saeya paniina nimbiamka, ha? ²⁸ Mi siya simiir boinki, kimiir sauan inkam nwirki nitkingikin ta ko biyeya! Mi siir miyan inkamin siir boinki, kirir kwoinin

paniina naingwowi krima iki ko biyeyim simiir pini akiu, aniya? ²⁹ Mi siya simiir boinki. Niingaka. Sasaeyim wi ko biyeya saika kima ninkin akisi. ³⁰ Kima sowiirin hiriyar kigninkin whakii mi wi iya sasae ningugu haiyana, wi saiirar nadigiwi. Mi iya sasae imiir ningugu haiyana miyan kam imiirin wi kara boini, ko imiirin maeyau kwiruha dak haigin mimir. Mi simiirin wi iripa kog hainami mi wi pae namginki. Mi sasaeyim, yim wi kariir omaka nae haigiya wi saiir hir haigii. Iriig.

Boiniyo yaiya mastetnidin mi yis ikin sowiir boiniyoka

(Mk 4:30-32; Lk 13:18-19)

³¹ Jisis siya yaeya boiniyo yai kwira simiirin hiniina boinki, Adi Komii siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana ini mastetnidin siir hiriinan ywowa. Mi inkam nwirin siirin siya hainam siir numir aiir ini inkin iu. ³² Mastetnidin siya nae whirni nidnan bi nwokin. Niingaka. Siya komii rani. Mi mhoiia siya wi komiia nimbiyamki mi numir hiran naeyim simiirin siyar mwrii haiburigigi. Siya pae komii nwokiiyim mi ipiyinim pi siir kwiya imiirar mi atkikini mi whie minim pi hirar mi haigii. Mi iya Adi Komii siya siir digworaekwo whiekak imiir kigirkakana, siir iikamim sima wi ti mastetin siir hiriinan nwowi mi wi komiiyar nasae owiguskii.

Yisin siir boiniyo yai aeya

³³ Jisis siya yaeya boiniyo yai kwira ina swoki boinkiyin. Adi Komii siya digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana ini yisnan iyopin bwaembwaekin howoknamin. Iya wig ira saeya ti yis iir haiiya, praua aka kaipridgiyam mi ti prauain pa niyopin bwaembwaekii howopnami. Iriig.

Jisis siya ta boiniyio yaiya iikamim simiir boinka
(Mk 4:33-34)

³⁴ Jisis siya ti yayim biya siya boinim digworaekwo whiekakim iikam imiirin boiniyio yai ara boinkin. Siya simiirin yai whir wara bi boinkin. Niingaka. Siya simiirin boiniyio yai arar boinkin. ³⁵ Siya simiirin boiniyio yayim hiniina boinkin, siya profet inkamin siir yai aiir swoki boinurwokaigikin, biya yokwoni siya win boinkiya yaiya saiir. Ta yaiya saeya hiniinga, kariir yaiya wi boiniyio yai imiirara kaonisboini. Adi Komii siya ti nu iir nonkwokwo karamaeya niki owa mi kara ti diminim biya haigipraprakaiyim mi tariinan namwoniyim wi simiirarar boininkigi. Iriig.

Ko biyieya saiir boiniyio yaiga

³⁶ Jisis siya ha boin digiyin mi siya iikamim simiir haiburgigin mi siya omaka saiir yapninopkainam. Mi kamim siir mii kigna miriirim, sima ina yitim siirim mi ina boinim, kira ta boiniyio yaiya ko biyie saiira numir whaka krimiir unki boinmimauu. ³⁷ Jisis siya ina yowarkii boinin simiir yai aka, inkamin sasaeya miyik ninkiniyin numir, yio karargin, biyan Yaowae Adin ninomor kouanki nitin. ³⁸ Mi numira ya ti nu ieya mi sasaeya miyikim yim iikamim Adi Komii siir yai aiir wakaeyoknaeyim, ya simiir nikri boinka. Mi ko biyieya ya iikamim Setan siir yai aiir wakaeyoknaeyim ya simiir nikri boinka. ³⁹ Sauan omomin siir inkamin ko biyie aiir nankaiyin yio Setan siya. Mi iya sasae imiir ningugu haiyana, ya ta iya Adi Komii siya iikam imiir hidana ya saiir boinka. Mi kamim numiran sasae imiir ningugu haiyim, yim Adi Komii siir paekwosim ima. ⁴⁰ Mi ko biyeyim maeyau kwiruwa sima haingiriyu haiginim mi ha namginkiyim paeya mi mhoiya wi hiriinanar tiri. Iikamim dimin

biyie biyekakim, simiirin wi hiriinan hidi. ⁴¹ Mi kara Yaowae Adin ninomor kouanki nitin, wi kariir paek-wosimim simiir nikropkii hinda tinda. Mi sima wi ti nuin siir diminpai diminpai whiekakim iikamim simiir naingwo tibmii aiir kiyopsimsibgiyim mi iriipi hiriinan, sima wi iikamim dimin biyie tirim, simiirin wi Adi Komii siir isidin simiir hiranki nhinikriropki. ⁴² Mi simiirin wi pae komiia sair hiriir nitkaigaigi mi sima wi pae-nau hirar kaouubopboinkaeyami mi wi simiir big imiirar naegimgiyikaeyami. ⁴³ Mi ta ii aiirin iikamim dimin whirki kimbu karam nwowim wi bienan simiir whwoy-aei. Adi Komii siir iya digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana sair. Inkamin wiingakaingin siya ta yai aiirin ha timi wakae. Iriig.

*Inkam*in umir miya nu haingikaiya sairim hansranin sair boiniyo yaiga

⁴⁴ Adi Komii siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana, saeya ini ta umir miya numira sair haigiprakaiya inkam nhirkim biyar, ini sair hiriinan ywowa. Mi mhoiya inkam nwirin ha swoki hansir haiyin mi ina swoki haigiprakaigigin ta maeyau aiirar mi siya ini maigimaiga ywonamin. Mi siir digworaekwo whiekakim ina hauugiyim inkam nhirmi sima sainam. Mi ti umirim siya haiyim wi ta maeyau aiir nwoki sainim. Iriig.

*Um*ir komii saini siyuin siir boiniyo yaiga

⁴⁵ Mi boiniyo yai kwira ya hiniinga, Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana ya ini ti inkamin umir miyik miyik haiyam hansraniyin ini siir hiriinan ywowa. ⁴⁶ Mi siya umir miyik kigiyim mi ti siir umir digworaekwo whiekakim wi iki inkam

nhirim simiir umir digworaekwo miyyik miyyikim simaka ninowana haii. Iriig.

Haimnani boiniyio yaiga

⁴⁷ Mi boiniyio yai kwira ya hiniinga. Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana ya ini inkamin haimna whiinau kwira sae hiiumii ikouwiyin, wraisupai wraisupai simiiram, ini siir hiriinan ywowin.

⁴⁸ Mi iya haimnan, wraisuki naokinguguninkiniyim mi siirin pa kinaidami nupaiga hiriir. Mi sima pa nidwowi mi anasu miyyik miyyikim pi two nhirmi kigmamak isitnoudnankaigi. Mi biyie biyeyim yimbi paeya nisitnoudnankaigi. ⁴⁹ Iya Adi Komii siya iikam whiekakim simiir hidana, ya wi ti anasuwim simiir hida wi hiriinan nwowi. Mi iya paekwosim ima nitana mi wi sima kigmamak haii, piki hiniin iikam ikim wadiyem mi piki hiniin iikam ikim biyeyim. ⁵⁰ Mi sima simiirin wi pae komiia sair hiriir nitkaigaigi. Mi ta iya, sima wi kaouu ou prasae kin tani. Mi simiir big imiirar ninin aekiyimkiyikaeyami. Iriig.

Inkam in dimin miyyik mi dimin kab sowiir haii ikin

⁵¹ Mi Jisis siya simiir sriigi mi kima ti yai whiekakim, simiir yaimwowim simiirin ina ninokninkinim, aniya? Mi sima ina boinkiyin siirin, ihi. ⁵² Siya simiirin hiniina boinki mi kam siyu komii ninokninkiniyim yipiki kariir kigna miriyan inkam nwowim sima Adi Komii

siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana, sima sair bidiyar haiyim. Mi sima ini omakin inkamin siir hiriinan ywowin. Mi siya omaka siir digworaekwo haigiya pi sair napninopkainami mi siya dimin miyyik mi dimin biyie, pa nini hainakinaka mpa sioitkin hauunami iikamim simiir whinkinsiisam. Mi ti hiriinan siyiuin, wi

sima boinmimauuami Adi Komii siir yaiya biiya profet inkamim sima boina mi ta yaiwin kibiya saiir warar. Iriig.

Om Nasaret hiran iikam sima Jisis siirin digiumii haim-riiyiugigin

(Mk 6:1-6; Lk 4:16-30)

⁵³ Jisis siya ti boiniyo yayim simiir boin swokiyim mi siya ti om iirin ina haiburgigin mi ina yamin. ⁵⁴ Mi siya siir omki om iirar swoki amin mi siya iikamim simiir ini boinmimauuu, Adi Komii siir yai aiir omaka yamin dimin nidwokai wakaeya simiira saiir. Mi sima wakae digiyim, sima ini hinda yanaakiyim. Mi sima ina yomboin amboinim, ta ninokninkina dimin kirie kirie iikamim sim haiswonimniskiiya siya papi haigin, ha? Siya krimiir hiriinan inkamaigin. ⁵⁵ Mi ti yinisimin siya inkamin omaka miriyyin, siir yinisim tani, aniya? Mi tari siir apua Maria saeya rani, aniya? Mi tari Jems, Josep Saimon mi Judas, yim tari siir nomousisim tani, aniya? ⁵⁶ Mi tari siir yokman whiekak rani, ti krimakar nwowim, aniya? Mi ti digworaekwo whiekakim siya papi haigin, ha? ⁵⁷ Sima hiriinan yai boinim mi simiir mhii kwoinim ini hikaka ywokiyim. Dimusi rani, sima ninokninkin tani, siya ta kirieya papiyanka haiga. Mi Jisis siya simiir boinki, profet kamim sima inigakim iki om whiekak imiirin mi siir omki om hirin mi siir piugana saiir hiran iikam ikim, siya simaka inigak bi nwokin. ⁵⁸ Mi siir om hirin siya dimin kirie whiekak bi haiswonimniskiiyim iikam imiirin. Niingaka. Dimusi rani, sima siiram ha bi naingwo tibmiigim, siya ti inkamin Adi Komii siya nikropkiyin. Niingaka. Iriig.

yaowin

(Mk 6:14-29; Lk 9:7-9)

¹ Ta iya Herot siya nu kigriraowan inkam komii nwokin Galili hir mi siya diminim Jisis siya tirim simiir wakaewin, ² Mi siya siir miyan kamim simiir boin, kara ha naingwowi, ti Jon siyaki siyairgin inkamin iikamim simiir baptais haiginiuin op, aniya? Biya kara siir nimbinkin inkamki nisomaowim. Siya ie hiranka swoki insiin idwokin mi ti hiriinan kirie komiia siir hir asi nwowi.

³ Mi biya Herot siir kamim sima Jon siirin hiriinansi nonkworinugin mi siirin weyinsopni yinrkai mi maeyauwa hiuyokiyokaiya mii biye miriia hir ini haigigik. Dimusi rani, Jon siya maigimaiga bi nwokin, Herodias saeya Filip siirar wiga mi ini yaowae biyeyin Herot siya swoki hainikiionkwonan. ⁴ Biya Jonin op baptais haiginiuhan inkamin, siya Herot siir boinainanaekin ti dimin siir, siya hiniina boinkin, kira ta wig aair hainikiionkwonan kira nonkwonani siyu komii iir nikripkin yio ti hiriinan siyiuin miyik rani. ⁵ Herot siir kwoinin Jon siir nisomaowamar naingwokin mi siya ini Juda iikamim simiirsi yididin. Dimusi rani, sima ha naingwokim Jon siya profet inkamkiniuwi.

⁶ Mhoiia igwira iikam nhirim sima ina yitim, iya Herot siirin siir yopiiga naokaina saiir naemirsim airam mi taka iya Herodias saiir yinisim kopaka saeya ig simiir bopwo hir ini swaeyu mi Herot siya maigimaiga komiika saiirimin. ⁷ Mi siya saiirin hiniina yimbinki, kara kiriirin yaimwowar boini, diminin kira kariirim srii mi kara kiriirin wa hauwi. ⁸ Mi saiir apua Herodias saeya saiir yin kopak aiirin hiniina boinmimaugi Herot siirimin mi saeya ina boina, kira Jonin op baptais haiginiuwiyin siir ni iir kaigripki mi siirin mobmir

kwirni haiginki mi kira kariirim tiriir whauugi mi kara wa ninokninkinim siya bidi yaowin. ⁹ Mi saeya hiriinan yai aiir boin digiya mi inkam komii Herotin siir kwoinin ini hikaka ywokiyin. Dimusi rani, siya iikamim saikar nidwokai aeyim mi siya simiir whwonkam ida nimbingin mi siya simiirsi asi nididgin. Mi siya siir kamim simiir boinki, ha ti hauugi saiirar ti diminin. ¹⁰ Mi Herot siya inkam nwirin maeyauwa hiuyokiyokaiya mii biyie miriyya saiir hiriir namam yikropki Jon siir nii iir kaigriphainakiyim. ¹¹ Mi sima Jon siir mwo kaigriphaii digin mi sima siir mwoin mobmir kwira saiir haiginki mi sima ta yin kopaka saiir hauugi. Mi saeya saiir apu aiirim hainam. ¹² Mi kamim Jon siir kigna miriyyim sima wakaewinim mi sima ina yamim siir piuis aiir ini hainaki mi sima saiirin ina haingikaiyim. Sima kikai digigim mi sima Jisis siir ini boinmauuu. Iriig.

Jisis siya hauu aeyim kamim nae 5,000 kim

(Mk 6:30-44; Lk 9:10-17; Jo 6:1-14)

¹³ Iya Jisis siya ta yai aiir wakaeyin mi siya ti om iir haiburgik mi i ira saiir kwiriinam mi maeyau iikam kara-maeya mirmiiya hiriir yam. Siya siya namkin. Iikamim sima hiriinan wakaeyim mi sima om iir haiburgik mi sima ini siir mhoiyya yapnamim. ¹⁴ Mi Jisis siya ha namasukuin mi i aiirin ina haiburgigin mi siyar yapkigidam iikam isid komiyyin hirar nwowi. Mi siya simiirsi yaingwoyimiyyokin mi iikamim makakim ini siyar haiswonimniskiiyim.

¹⁵ Mi naiowaka kamim siir mii kigna miriyyim sima ina yitim siirim mi ina boinim, ta maeyauwa iikam kara-maeka iyya ini namkiriba. Mi hainiingin niuwi kira ti iikamim simiir dikropki mi sima ti omi sisimim kingiin nwowim simiir damtib mi naemin ti sainaeyam tib. ¹⁶ Mi Jisis siya simiirin hiniina boinki, sima whisarii pi dimusi

nami? Kima hauu ae simiirin. ¹⁷ Mi sima siirin hiniina boin, krimiir tirin nae homgaki nwo rani. Niingaka. Bretim iriyyar mi anasu whis ha nwowi. ¹⁸ Jisis siya ina boinkiyin, naeyim kariirim hainaki. ¹⁹ Mi iikamim simiir boinki, kima ko aiir didwoki mi siya ti bret iriyyarim mi anasu whiswo simiir hai mi ninomor koua hiriir kaoki mi Adi Komii siir boin wadieki mi siya anasu bretim ina yimbimbir yinop hauugiyim kamim siir mii kigna miriyyim simiir. Mi kamim siir mii kigna miriyyim simiir hauugi mi sima iikam imiir hauunam. ²⁰ Mi sima ha naeyim mi simiir mhiyyim ini digar ywokiyim mi kamim siir mii kigna miriyyim sima nae haimiihaimiyyim sima naepipiru haiginim simiir swoki haingiriyiu haiginam mi nibim sima haigiyim nae haimiihaimii imiir pariig iuur is. ²¹ Kamim ti nae imiir naeyim 5,000 kim, sima wigyin imiir wara bi mwaingim. Iriig.

*Jisis siya whii kwira nunan opa saiir idwovar nap-
naidamkin*

(Mk 6:45-52; Jo 6:15-21)

²² Mi Jisis siya nae simiir hauuwae digikin mi siya kamim siir mii kigna miriyyim simiir boinki, kima i ira saiir kwiriinam mi kariir biya damkwokin whiyya saiir mirmiiya hiriir. Mi iikamim simiirin siyar yikropki. ²³ Mi siya iikamim simiirin ha nikropkiyin mi mhiuisim whir iirin Adi Komii siirim siya siyar ini kwisboiniu. Mi naiowaka Jisis sasa ywokairib mhiuisim iirin. ²⁴ Mi ta ii aiirin siir mii kigna miriyyim sima ini igak whii idop-woniya hirar yakiririr mairibim mi opuda ini irib hiranka hugnaniya mi hinin komiyya ini i aiirar kaibombokigiya. ²⁵ Piunok nugakin bie ha niyyok naidniyakwokin iya pirkin kingiin nwoyakwoka Jisis siya ini nunan ta whiyya ini saiir op ida yapamyakwokin mi kamim siir mii kigna miriyyim simiir hiriir yapnimbiiyam. ²⁶ Sima kigwin siya

opa saiir idwowa napni mi sima nidid pranae bi kinkim. Sima boin, wari napniyin wraigin mi ha nididim mi ina yinkau ankauim. ²⁷ Mi Jisis siya bi kimiminkikin ini simiirar boinkiyin, kima kirie dwo! Karargin, kima kipi nidid! ²⁸ Pita siya siir yai aka hiniina yowarkii boin, Biayan Inkam Komii kirargin niuwi mi kira kariir boinki mi kara pi opa saiir idwowa napnani kiriirim. ²⁹ Jisis siya ina yowarkii boinki, kira ha wit! Mi Pita siya iya saiir haiburgik mi ini nunan opa saiir idar kwaewiskin apamin Jisis siirim. ³⁰ Siya opuda saiir kinainkiuwinin siya ina yididwinin mi siya op aowa hiriirin ina yokwokwomairaraonainamin. Mi siya hiniina kauwoki, Biayan Inkam Komii kira kariir kibokiinawid! ³¹ Jisis siir ina bi kimiminkika ini Pita siirar yanka nonkwo sasaugiya mi siya siir boin, kiriir naingwo tibmiiya kabi rani, kiriir kwoinin dimusi naingwo yisyiskin. ³² Mi sowa iya saiir ini kwirii mi opuda ina hugwokmaigiya. ³³ Mi kamim siir mii kigna miriiyim i hir nwowim sima ti dimin iir kigiyim, sima ini Jisis siir inig iir hainanim mi sima hiniina boin, kibie idwai kira Adi Komii siir yinisimkin. Iriig.

Jisis siya nu Genesaret hiran iikamim maki niyim simiir haiswonimniskiiyin

(Mk 6:53-56)

³⁴ Mi sima whii aiir niyikrionaidamim mi sima maeyau kwira nu Genesaret hirana saiir yamamasu kuu. ³⁵ Iikamim ta maeyau airanim sima ina yinokninkinim, Jisis siya tio. Mi sima yaiya ina hauu ninkikinkiya om whiekakim kingiin nwowim simiiram mi sima ina hainaniyim iikam whiekakim makakim Jisis siiram. ³⁶ Mi sima siir sriinanae, ini mi owin iikamim makakim sima kiriir piu aiir nonkwokiyin mi niingaki mi iuwi mi yuis mwis iirrarar timi onkwoki inara, aniya? Mi iikamim

siir yiuis piu owiir nonkwowim sima ini wadiyeyar swoki okiyim. Iriig.

15

Adi Komii siir yaiya ini yidiwi wanwiyae simiir yai imiir haiburim

(Mk 7:1-13)

¹ Mi Farisi kam nhirim mi kam nhirim siyiu komii ninokninkiniyim, sima om komii Jerusalem hir haiburgigim mi sima ini Jisis saika yamwonyim mi sima siirin hiniina sriigi. ² Kamim kiriir kigna miriyyim sima yidiwi wanwiyae mi siyiuim simiir biri napkim. Moses siya boina mi ina min simiirim biyyin hisok rani, iya sima naeyim krimiir yidiwi wanwiyae mi siyiuin kirieyin siir hiriinan. ³ Jisis siya simiir yai aka ina yowarkii boinin, kima ti yidiwi wanwiyae mi siyiuim simiir, dimusi napkripkaii. Mi Adi Komii krimiir Wanin siir siyiu iir dimusi nikwo waisigim, ha? ⁴ Biya Adi Komii siya hiniina boinkin. Kira, kiriir yopii adwo sowiirwai yai aiirar sibgu wakaeyokna mi kira sowiirin siyiu miyyik iirar diisimauu. Mi dimin whirin siya simiir boinin, nwrki siya sowiirwai nkbumbu boini mi sima wi siir nisomaowi. ⁵ Mi kima ta yai aiir bi wakaeyoknakim, kima hiniina boinkim. Inkam nwirin siya umir digworaekwo kakiniwi yopii ad owiir whinkinsiisim. Mi kira yopii ad owiirin hiniina kipi boin, ti umirim Adi Komii umirkim. Mi kara bidi yimbinin ti umirim Adi Komii siirgin mi kara pi kowiirwai hauu rani. Niingaka, niingakiinga. ⁶ Mi tiki hiriinan siyiuin siir tiri mi ini mi owin kima sowiirwai mi kigrirao karamae mi owi mi kima Adi Komii siir siyiu iir bidi haigin ikworinugigim mi kimiir wanmi siyiu iiramar yikpitkii namim. ⁷ Kima ti iikamim niksisaeayan iikamkim. Ta yaiya Adi Komii siya boina biya profet Aisaia siya

kimiiram nimbina ini kaimwowa ywowa mi siya kimiirin hinina boinkikin.

⁸ Ti iikamim sima kariir inig iir hainaniyim sima yai ara nhinkini, simiir mhii kwoinim kanaka namasu rani. ⁹ Sima kariir inigin whisariiyar priihainani ti diminim sima boinmimauuim iikamim simiir, ya kariir yai rani, simiirar yaiga. Iriig.

Inkamim kwoin biyie nwowiyin yipi miyik nwo rani,
(Mk 7:14-23)

¹⁰ Mi Jisis siya simiir boinmimauu digiyin mi siya iikamim simiir yikiuna, sima siirim namim. Mi siya simiirin hinina boin, kima sibgu wakae nonkworinugi, ti diminim simiirin. ¹¹ Diminin inkam ieya nonkwo haiiyin mi ha naeyin, yio iikamim ioki siya bi hio haiginiuwigin. Niingaka. Mi kwoin biyie yio nikrani io pi siya hiowi mi inkamin pi siya kiyainami siyu biyie tiramin.

¹² Mi siya ti dimin imiir boin digiyim. Mi siya kamim siir kigna miriirim sima ha nitim mi ina yaboiniyim kira ina ninokninkinin ti Farisi kamim sima ti diminim kira boinim simiirar wakaekiyim. Mi sima kinaka io komiiga? ¹³ Mi Jisis siya ina yowarkii boinin. Adi Komiyyin ninomor kou nwowin, siya numirkakin. Digworaekwo whiekakim siya ninkikin karamae nwowim mi siirin wi miigakar kiyop haigi. Mi wa nitkaigi. ¹⁴ Kima Farisi inkamim simiirsi kipi naingwoyimiyyok, sima ini nhwokwisae inkamnan ywowim. Nhwokwisae inkam nwirin siirin siyu bi niisiimauuwikin. Mi siya nhwokwisae inkam nwirin siir niisiimauuwi mi sowa wi ieno iirar napnatkaigai namswowi. ¹⁵ Pita siya Jisis siirin hinina boinki, ta boiniyio yaiya kira saiir yaimwo aiirar boiniski mi krima saiir nwoki inokninkinim. ¹⁶ Jisis siya simiir boin kima ini inkam whaowaeyar niki owim iki iikam nhirim simiir hiriinan, aniya? ¹⁷ Kima ninokninkin

tani, ti hiniin diminin yaiya naekiyim pi mhii kwoina nam tani, pi dini siyiuin pi siir namki. Mi mhoyiya pi waisi hir nini iugik rani, aniya? ¹⁸ Mi diminim inkamni mhii kwoinau nwokaiiyim, mhoyiya wi yai saeyar boininkii mi ti diminin inkam iirin wi siyar nwowaiginiuwi dimin biyiekak. ¹⁹ Mi digworaekwowim kwoinau nwokaiiyim yim hiniingim. Kwoin biyie nwowi ikin mi inkam nwirni nisomaoni siyiu ikin. Mi inkam nwirni wig hainikii nonkwonani siyiu ikin. Mi hii inkam nwiraka nanaeni siyiu ikin. Mi hii tauaeni siyiu ikin mi niksisaeni ikin mi nikbumbuni siyiu ikin. ²⁰ Ti digworaekwo biyie biyie hiniinim inkamin biyie sima nwowi. Mi siyiuin inkamin ina hiisok ae karamae nwowiyin, ti hiniin diminin yio inkamin io siya bi hiowikin. Adi Komii siir whwonkam idain. Niingaka. Iriig.

Nu Kenan hiran wiga Jisis siirim naingwo tibmii kinga (Mk 7:24-30)

²¹ Mi Jisis siya ti omin siir haiburgik mi om Taia mi om Saidon sowiir hiriir yam. ²² Mi wig ira Juda wig rani, nu Kenan hirana saeya ta maeyau aiir nwowika mi saeya ha nita mi siirim ini kauwokni. Kira Devid siir isidan inkamkin, inkamin Adi Komii siya nikropkiyin kira kariirsi daingwoyimiyok. Uridiyu biyieyin siya tirtumbugin kariir yinisim yinugiyina. ²³ Mi Jisis siya saiirin yaimirsim kwir bi swoki owarkii boinmiminkin. Mi kamim siir kigna miriyyim sima siirim nitim mi ina boinim, ta wiga saeya krimiir mhoyiya nitka mi yai saeya sisinanaei. Mi kira saiir whindiriraerarki mi saiir dikropki. ²⁴ Jisis siya simiir yai aka hiniina yowarkii boin. Niingaka. Adi Komii siya nikropkikin kariirin Isrel simiir iikamim simiiraramar sib-sibnan kigugu iuguskiyim simiiram. ²⁵ Mi ta wiga ha nita mi ina ini waisii hiuniya siir igmiiga kingiin mi saeya ina boina. Biyan Inkam Komii kira kariir whindiriraerarki!

²⁶ Mi Jisis siya ina yaingwowaɓin krɩma Juda iikamɩm Juda iikam tani simiirin wranan naingwokim mi Jisis siya boiniyo yai kwira sairin hiniina boinkin, yo siyu miyik rani krɩma yinmi naeyim simiir kipi hai mi wrami kipi nitkiniu aeki. ²⁷ Mi ta wiga saeya ina boina Biyan Inkam Komii wara yaiya kira boina kaimwoka. Krɩma wra biye nankim. Wra sima naemirsisimim yin ima naekrimkrinkiyim pi simiirar mi iumimin aei. ²⁸ Mi Jisis siya sair yai aka ina yowarkii boinin, wigra, kiriir naingwo tibmiya ini komii ywowa! Diminin kira naingwowaɓin siya wi kiriirar nimbiam! Mi ta ii aiararin bi kimiminkin sair yinisim yinugiyina ini wadiyar ywokiya. Iriig.

Jisis siya iikamɩm makakim simiir haiswonimniskigin

²⁹ Mi Jisis siya om Taia mi om Saidon sowiir haiburgik mi whikbid Galili sair hiriir yapam mi siya mhuusimin siir hiriir iyam mi hir ini idwowa. ³⁰ Mi iikam whiekakim ini saika yamwoniym mi sima iga in biye biyekakim mi nhwokwisa mi kiu minim ninsimsiriwim mi waeyai mikrim ikim mi makak iikam nhirim sima Jisis siir igmiiga ini kikinuni. Mi siya simiir haiswonimniskii haiginiugig. ³¹ Iikamɩm sima hiriinan kigim mi sima ina yanaakiyim. Dimusi rani, sima kigi waeyai mikrimim sima yai ina swoki boinaikiyim mi kiu ninsimsiriwim ini wadiya ywokiym. Mi iga in biye biyeyim ina sibgu apririrkiyim mi nhwokwisaeyim simiir nhwowim ina kaokiyim. Sima Isrel simiir Adi Komiiyin siir inig iir asi hainankim. Iriig.

Jisis siya hauu aeyim iikamɩm 4,000 kim

(Mk 8:1-10)

³² Mi Jisis siya simiir haiswoniski digiyin mi siya kamim siir kigna miriiyim simiir yikiuna. Mi siya simiir boinki, kara ti iikamɩm simiirsi naingwoyimiyoki iiyim kwoim sima kanaka nwokaigiyim. Mi sima nae bi naemiminkim

kara pi boriisopi simiirin mhiirima nikropkiyim mi sima pi siyiu hir naokaowi mhiigi. ³³ Mi kamim siir kigna miriyyim ina yowarkii boinkiyim siir yai aka, ta maeyaua iikam karamaeka mi krima naeyim pi papiyanki mi inkiguna haii, ha? Ti iikamim simiir hauu aeyamin. ³⁴ Jisis siya simiir sriigi, kima bretim pariiga nwokaii? Mi yim ina boinkiyim, krima bretim iriyyar mi antousisim ikim ina mi okaiyim. ³⁵ Mi Jisis siya iikamim simiir boinki, kima nu iir grinkin idwoki. ³⁶ Mi siya ti bret iriyyar nhiswo simiir haiyin mi ti anasum simiir warar yinkin hai mi Adi Komii siir boin wadieki mi ina yimbimbir yinoop priigikiyim. Mi siir kigna miriyyim kamim simiir hauugi mi yim ina yapninkwokwo hauunamim iikam imiir. ³⁷ Mi sima ha nae digiyim. Mi ti nae haimii haimiyyim sima naepipiru haiginaowidim. Mi kamim siir kigna miriyyim nibim simiir swoki tau haigiyim iriyyar is. ³⁸ Ti kamim ti nae imiir naeyim sima 4,000 kim. Mi sima wig yin imiirin wara bi ninkin mwaingim.

³⁹ Sima nae digiyim mi Jisis siya iikam imiir nikropkiyin mi siya ina kwiriyyin i kopsim ira saiir kamim siir kigna miriyyim sima warar mi ina yamim whiigbid yarmiya hiriir, nu Magadan hiran maeyau aiiram. triig.

16

Farisi nhirim Adi Komii siir kirie komii komiyyim simiir kigam sriigim

(Mk 8:11-13; Lk 12:54-56)

¹ Mi Farisi mi Sadyusi kamim sima Jisis siir kinankiuwam nitkim. Mi sima siiram sriigi. Kira ninomor kouan kirie komii komii nhirim Adi Komii siirim krimiir wiisiimauu krima nwoki kigim. ² Jisis siya simiir yai aka yowarkii boin. Naiowaka kima pi hiniina boin tibi, ninomora ini pariidnan maskwonainamtiba

waka ii miyik sapi nikiii. ³ Mi nugakin kima pi hiniina boinyakwoki. Biyein iyaka bi maskwonaidniyakwokin mi iya pa swoki imiingi, panao ii miyik nwo rani, pi naokak nwowi. Ihi, kima kigninokninkinikim ninomor saiirin. Mi kima ti hiriinan iyim ina ninokninkinim mi kima Adi Komii siir diminim ti tariinan nimbiamim simiir kigninokninkin tani, aniya? ⁴ Kima iikam bibiyeyim ta ii aiir nwowim Adi Komii siiram nam karam nwowim kima kariiram kirie komii diriraeraram sriigim mi kima Adi Komii siiramin mhoyiya bi namkim. Niingaka. Kara kimiirin wi dimin kirie niisiimauu rani. Niingaka. Kara kimiirin wi dimin kirie komii whirawan iya Jona siya nwowa pi siirarar niisiimauuwi biya Jonah siya anasu komiia saiir mhiinawu nwokaiyin iyim kwoim mi siya ini omwaiyar swoki waiyain. Mi kima wi Jonah siir kirie komiia saiirara kigi. Mi siya ti yaiyim simiir boin digiyin mi Jisis siya simiir haiburgik mi siya ina yamin. friig.

*Boiniyo yaiya Farisi Sadyusi simiir yisin siir boinkin
(Mk 8:14-21)*

⁵ Kamim siir kigna miriyim sima whiia saiir ninidnamkim i kopsim ira saiir mi bret nhirim ini sima yangwo owougikim simiir wara bi hainamkim. ⁶ Mi Jisis siya simiir boinki kima sibgu mintarao mi aru dwo Farisi Sadyusi simiir yisin siirsi. ⁷ Sima, simasima yimboin amboin. Siya hiniina boinkin siya ta yaiya krimiir boina dimusi rani, krima bret biri hainanikim. ⁸ Jisis siya simiir yaiya bidiya yinokninkininkiyin mi siya simiirin hiniina srii. Kima ti kamim kimiir naingwo tibmiya tari kabi rani. Kima hiniina dimusi boinkim. Krima bret karamaeka, ha? Kariir kirieya kimiir whinkinsiisim wi dig nwo rani, aniya? ⁹ Kima ini ninokninkin karamaeyar niki owim, aniya? Mi kima bi naingwokim iya kara nimbimbir hauwim bret iriyarim 5,000 iikamim sima

naeyim mi kima ini yaingwo owouwim, aniya? Mi kima nae haimeihaimiyyim nibim pariiga haigi, ha? ¹⁰ Mi kima ti bret iriyyar nhiswo 4,000 kamim kara hauu aeyim simiir bi naingwokim mi kima ini yaingwo owouwim, aniya? Mi kima nae haimeihaimiyyim nibim pariiga haigi, ha? ¹¹ Mi kima ninokninkin karamae dimusi nwowi, ha? Kara kimiirin bret bi boinkin niingaka. Kara hiniina boinkikin, kima Farisi mi Sadyusi simiir yisin siirsi mintirao. ¹² Mi kamim siir mii kigna miriyyim sima ina yinokninkinkiyim, siya simiirin yisin bret aka haiigiyin siirsi mintiraosi bi boinkin. Niingaka. Siya Farisi, Sadyusi simiir yai biyeyin yisnanim simiirsi mintiraosi boinkin. Sima simiir yai kipi wakaeyokna. Iriig.

Pita siya boinmimaugin Jisis siya Kraiskin siya krimiir nanmaiwarkainam nitkin

(Mk 8:27-30; Lk 9:18-21)

¹³ Mi iya Jisis siya om komiyyin Sisaria Filipai nikiuwiyin siir kingiin hiriir nimbiyamim mi ta iya siya kamim siir mii kigna miriyyim simiir srii iki iikam sima paniina boini, kara Yaowae Adin ninomor kouankin nitin siya yipikin, ha? ¹⁴ Mi sima hiniina yowarkii boin. Nhirim ha boini, kira ti Jon op baptais haiginiuan inkamin siya mi nhirim ha boini. Ilaijakin mi nhirim ha boini. Jeremaiakin mi yaeya profet inkam nhirim biya naonamim sima. ¹⁵ Mi Jisis siya simiir boinki. Mi wim kamarin kariirin paniina dapikim, ha? Kara yipikin, ha? ¹⁶ Mi Saimon Pita siya ina yowarkii boinin. Kira ti inkamin Krais Adi Komii siya nikropkiyyin siya. Mi siya Adi Komiiyyin kwoinbudin omwai waiyayokiyokiiyyin iinokiinok mi siir yinisimkin. ¹⁷ Mi Jisis siya yowarkii boin, saimon Joni yinisim, Adi Komii siya kiriiramar mairgimairgaei. Kiriirin ta yaimwowa nuan inkam nwiirkin bi niisiimauugin. Niingaka. Kariir Adi Komiiyyin

ninomor kou nwowin kiriirin siyar niisiimauugin. ¹⁸ Kara kiriir boinki, kira Pitakin mi ti kiriir inigin siir inigmwokimwoin siiyakin. Mi kariir iikamim naingwo tibmiiyim wi ti siya siir idwo nrowi. Setan siir kirieya wi ti iikamim naingwo tibmiiyim simiir nikwowaisii rani. Mi wi nao rani. Niingaka. ¹⁹ Mhoiyya kara tidiiyin wi kiriir hauwi Adi Komii siir maeyauwa digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana sair haiwaowam. Diminin kira nu tir kigninkinkikin mi Adi Komii siya ninomor kou hirin wi hiriinanar mi kigninkinki siirin. Diminin kira naingwowin nu tir kigninkin owim mi Adi Komii siya ninomor kou hirin wi hiriinanar mi kigninkin owi siirin. ²⁰ Mi siya kamim siir mi kigna miriyyim yai kirie simiir boinikiduki, kima ti inkamin Kraisi Adi Komii siya nikropkiyin kariirin iikamim simiir nanmaiwarkainam nitin, kariirin inkam nwinri kipi boinmauu. Iriig.

*Jisis siya boin kara naowi wa swoki insiin idwowi
(Mk 8:31-9:1; Lk 9:22-27)*

²¹ Mi Jisis siya ha boinimauu bwakainamin kamim siir mi kigna miriyyim simiir. Mi ii kara om Jerusalem hiriir nami mi kara wi hik kimpipisu kasa hai rani. Mi inkam komiyyim Adi Komii siir mi kigriraowi ikim mi prismi biyan inkam ikim mi kamim siyu komii iir ninokninkini ikim. Mi wi hik kimpipisu kariir hauwi mi kariirin wi sima nisomaoki. Mi ii kwoimaka kara wa swoki insiin idwowi ie hirankin. ²² Mi Pita siya siir yikiunam mi siirin igao yai yani boinu. Biyan Inkam Komii kibie idwai ti diminin wi kiriir kipi swoki imbini mimin. Adi Komii siya wi hinina boini. Niingaka. ²³ Mi Jisis siya ha haiyug kaokiyin mi Pita siir boinki, Setan kira ti amki! Kira kariir mi aiir kipi kiyopsibgi. Kira Adi Komii siir kwoinin siir biri ninokninkinkin. Niingaka. Kira inkami kwoinin siirara ninokninkini.

²⁴ Mi siya ti diminim simiir boin digiyim. Mi Jisis siya kamim siir kigna miriyyim simiir boinki. Mi inkamin kariir siyiu imiir napam niti mi siya siir kwoin iir hidnani mi ha haiburgigi mi kariir mhoiyya wit inkamin kariir mii imiir mirii. Mi siya hik mi naosi kipi nidid. Kara naowi paeyin hiiniya nirioninkinin siir hiriinan.

²⁵ Inkamin kariir siyiu iir nap karamae nwowiyin siya siir kwoinairgar priinaingwo diriraeraramar naingwowi. Mi siya naosi nididiyin mi mhoiyya siir kwoinbudin omwai waiyayokiyokiiyin wi hindara kigugu iuguski wi omwai Adi Komii saika waiyayokiyokii rani, iinokiinokin mi yipiki inkamkin saama naingwo karamae nwowiyin, inkamin siya kariir mhoiyya niti mi yio siya naosi bi nididkin mi mhoiyya ti inkamin siir kwoinbudin wi Adi Komii saika nwoyokyokii kaeyami iinokiinokin. ²⁶ Mi inkam nwirin digworaekwo whiekakaki niuwi ti nu iirin mi siya Adi Komii siir mhoiyya nam karamae nwowi mi siir kwoinbudin wi hindara kigugu iuguski mi ti siir dimin taemin whiekakim nu tiranim wi siirar whinkinsiisi, aniya? Niingaka. Mi siya wi dimu dimin haii kwoinbud iir whinkinsiisamin iinokiinokin Adi Komii saika nwowamin, ha? Niingaka. Siya siyiu karamaeka. ²⁷ Mhoiyya kara Yaowae Adin ninomor kouanin, kara wi Adi Komii siir kiriyim simaka niti mi saeya wi paenan niuya haiginiuwi krimiirin. Mi Adi Komii siir paekwosimim wi kanaka ninkin iti. Mi taka ii aiararin kara wi nu tiran iikamim simiir mii imiir hidi mii miyyika kara wi dimin miyyik iirar hauuwi mii biyyeya kara wi dimin biyye iirar mi hauuwi.

²⁸ Kara kimiirin yaimwovar boini ti iikam nhirim tirar nwowim kima wi niki ao rani, kima wa kigwini iya Yaowae Adin ninomor kouanin mi dimin taemin komiyyim mi iya siya iikamim simiir kigirkakana saiirin. Iriig.

17

*Jisis siir piua ya ina kisinakiya
(Mk 9:2-13; Lk 9:28-36)*

¹ Mi ii iriyyar kwira yamki mi Jisis siya ina yikiunamin Pita mi Jems mi Pita siir nomousimin Jon siir warar. Mi siya simiir yikiunam mi sima simar iinainam mhiu whirin siir. Ti mhiuwin haruwa rani, ini kougikou hirar nwowin mi sima siir ini owiu ti mhiu iirin sima simar. ² Sima hirar nwowa mi Jisis siir piua ina kisinakiya simiir whwonkamidar mi siya ini yaeya piu ywokiyin. Mi siir whwonkamin ini bienanar whwoyakiyin mi siir yuusa ini paenana yuyakiya mi ini whisininar ywokiyin. ³ Moses, Ilaija sowa Adi Komii siir om iir haiburgiko mi sowa Jisis saika nokwo boinaiko. Mi kamim siir kigna miriyyim sima ina kigim sima boinaiyim. ⁴ Mi Pita siya hiriinan kigiyin mi Jisis siir boinki, Biyan Inkam Komii krime tir nwowin ini wadiyar mi owim mi kira naingwowi mi kara amirim pi kwoima mirii, ira kiriirga mi ira Moses siiram mi ira Ilaija siiram? ⁵ Mi siya hirar niki boinaiyin mi wau kwira ini paenana yuyakiya ini simiirar yakikirinuniya. Mi yai kwira ini ta waua saiir hirankar yimbiniya, saeya boinki. Tikinin kariir yinisimkin, kara siirimar naingwo nanaeikin mi kariir mhi kwoinim siirimin wadiya nwowi mi kima siir yai aiir waka! ⁶ Mi kamim siir kigna miriyyim sima ta yai aiir wakaekiyim mi ogmwo nua hiriir waisi kaiyrou hiunainam mi sima nidid prasae bi kinkim. ⁷ Mi Jisis siya simiir kingiin ha nitin mi simiir yonkwoni mi siya simiir boini, kima dinsiingi, kima kipi nidid! ⁸ Mi sima ha ninsiingiyim mi koua ha ninansiin kaokiyim mi sima yaeya inkam nwir biri kigim. Niingaka. Sima Jisis siirarar kigi. ⁹ Mi sima ti mhiu iir haiburgigim mi ha niunainaim mi Jisis siya igao yai simiir boinki, kima inkam nwir kipi boinmauu ti

diminin kima kigin. Niingaka. Iya Yaowae Adin ninomor kouanin siya nitana mi siya ie hiranki ninsiin idwowi mi wi sairar nhinkigi. ¹⁰ Ti diminim simiir mhoiia mi kam nwoimim siir kigna miriyyim sima srigi. Mi kamim siyu komii ninokninkiniyim, sima hiniina dimusi boinkim, biyyin wi Ilaija siya niti, ha? Mi ti inkamin Adi Komii siya nikropkiyim wi mhoiia niti. ¹¹ Mi Jisis siya ina yowarkii boinin. Ihi, kaimwoka, biyyin wi Ilaija siya niti mi digworaekwo whiekakim wi siyar diriraerar kwokini. ¹² Jisis siya simiir boin, kara kimiirin, pi hiniina boinki Ilaija siya bidi yatin mi iikamim sima siir bi ninokninkinkim niingaka, sima simiir siyu imiir napama naingwokim mi sima siirin siyu biyie asi tiraiginiugikim mi kariirin Yaowae Adin ninomor kou hiranki nitin siirin wi hiriinanar mi tirbumbuwi. ¹³ Mi Jisis siya kam nwoimim siir kigna miriyyim simiirin hiniina boinki mi sima ina yinokninkiniyim, siya simiirin Jonin op baptais haiginiuwaniin siir boini, Iriig.

Jisis siya yinisim nwirin urid yu biyiekakin siir haiswoniskigin

(Mk 9:14-29; Lk 9:37-43a)

¹⁴ Mi sima ha swoki apamim mi ini maeyauwa iikam isid komiyyin siya nwowa sair yimbiam. Mi inkam nwirin ogmwo siirim ini hiiuu. ¹⁵ Mi siya ina boinin, Biyan Inkam Komii, kira kariir yinisim iirsi daingwoyimyok, kariir yinisim yinkamiyin iir kigi siya miyyiki miyyik rani, whaowa piunan nwowi mi nopnopa mi kini. finokiinokin siya paenau nakaigainanaei mi ii nhirim pi opa mi amainami. ¹⁶ Mi kara siirin kamim kiriir kigna miriyyim simiirim nikiunamin mi sima siir haiswo niskiyim dig bi nwokim. ¹⁷ Jisis siya simiir yayaka ina yowarkii boinin. Kima ti hiniin kam isidin naingwo tilmii karamaekim mi kimiir mhii kwoinim wadie sibgu o rani! Iya kara kimaka

niki owim pariigim, ha? Mi kima Adi Komii siir yai aiir mi sibgu wakaeyim, kara kimiirin wi pariig iya swoki boini, kima naingwo tibmiiyim kima wara yinisim iirin kariiram wikiunani. ¹⁸ Mi Jisis siya ti uridyiu biyeyin igao yai siir boinki, uridyiu biye kira damki mi siya ti uridyiu biyeyin biri kimiminkikin, ina yamkiyin mi siya ti yinisim iirin ina haiswoniski haiginiugiyin.

¹⁹ Mi mhoyiya kamim siir kigna miriiyim simasimar yit, omaka hiriir, Jisis siir ini sriini. Mi siir ini boiniu mi krima ti hiriinan uridyiu biyeyin ti siir nwowin siir haiswoniski karamae dimusi nwokim, ha? ²⁰ Mi Jisis siya simiir boinki, kimiir naingwo tibmiiya kabi rani. Mi kima hiriinanin wi dig nwo rani. Ihi, kara kimiirin yaimwowa boini, kimiir naingwo tibmiiya kabi rani, mastet nidisimin siir hiriinan nwowi mi kima wi ti mhiuwun siir boinki, kira pi hinda dinsiin apnam! Mi siya wa nami mi kima Adi Komii siirim naingwo tibmii mi diminin kima boini sima wa nimbiyami. ²¹ (Ti hiriinan uridyiu biyeyin siir haiswoniskiyim yio yaeya siyiu whir karamaeka. Niingaka. Mi siyiu whiruwun siir haiswo niskiyyin mi nhwo kwis boini siyiu ikin mi nae haiyani siyiu ikin mi sowa sowaigo.) Iriig.

Jisis siya kwisaka ina swoki boinin kara wi kapi naowi mi wa swoki insiin idwowi

(Mk 9:30-32; Lk 9:43-45)

²² Mhoyiya Jisis siya mi kamim siir kigna miriiyim sima nu Galili hir nidwo boinaigim mi Jisis siya simiir boinimimauu. Mi kara Yaowae Adin ninomor kou hiranki nitin siirin wi wir sauan kam nhirim simiir napwouwi. ²³ Mi wi sima nisomaowi siirin mi ii kwoimaka kara wa swoki insiin idwowi mi wi omwaiya swoki waiyai mi iya kamim siir kigna miriiyim sima ti dimin iir wakaekiyim sima hik prasae biri haigim.

*Inkam*in omom omomi takis umir haiiyim sima Pita siirim sriigim umir haiiyin siyiun siiram

²⁴ Iya Jisis siya mi kamim siir kigna miriiyim sima om Kapeneam hiriir nimbiyamim mi inkamim umir haiiyim Adi Komii siir omaka saiir mi sima Pita siir hiriir yimbiyam mi sima siirin hiniina srii, kimiir inkamim inkam nowomwarkaiyuwiyin siya takis umira hauuwigin omaka Adi Komii siira saiirin, aniya? ²⁵ Mi siya hiniina yowarkii boinin, ihi, umirim omaka Adi Komii siira saiirar hauuwikin. Mi siya omaka hiriir yapninopkainam mi yaiya biyin Jisis siya boinkinkina mi Pita siir srii, Pita kira paniina naingwowi, ha? Mi yipikin inkam komiiyin nu kigriraowiyin simiir hauuwi, ha? Sima pi simiir om komii whiruwan isidan inkam ikim mi om komii whiran ikim pi simiir takis umir namisi haii? ²⁶ Mi Pita siya hiniin yowarkii boin, iikamim om komii whiranim. Mi Jisis siya siir boinki mi inkam komii nu kigraraowiyin iikamim. Mi nim krima Adi Komii siir yinisisimkim. Mi ta omaka siirga mi takis umirim siirin pi hau rani. Niingaka! ²⁷ Mi krima simiirin hiriinan tiri umir hau karamae nwowi mi sima wi io kirmiir nwowi, kira whiia saiir dam mi sir tini kimaiyu. Mi anasuin biigi bii kira kikaii kira pi siir yai aiirar diinisakwo kig mi kira pa kigi umir kwira ini siir yainau hirar nwokaiya. Mi kira ta umira anasuin siir yainau nwokaiya saiirar sain kamim takis umir haiiyim simiirin. Mi ta takis umira Adi Komii siir omaka saiir saina ya kririirga. friig.

18

Yipikin Adi Komii siir iikamim simiir kigriraowiyim
simiir bii nwowin
(Mk 9:33-37; Lk 9:46-48)

¹ Mi ta fiya kamim Jisis siir kigna miriyyim sima siir hiriir yimbiam mi ina sriiyim, yipikin Adi Komii siir iikamim simiir kigriraowiyim simiir kou nwowin? ² Mi Jisis siya yinisim nwirin siir yikiuna okwo simiir bopwoniya hirin. ³ Mi siya ina boinin, kara kimiirin yaimwowa boini, kima ti yinisim sapisapin siir hiriinan nwowi, digworaekwosi naingwoyimiyyok karamae nwowi mi kima Adi Komii siya siir iikam whiekakim simiir kigirkakana sairin wi wara nwo rani. ⁴ Inkamin siyamar naingwona karamae nwowi mi inig karamae ti yinisim sapisapin siir hiriinan mi ti inkam hiriinanin bii wi siya nwowi, Adi Komii siya siir iikam whiekakim simiir kigirkakana. ⁵ Yipiki kariir yai aair wakaeyoknaei mi siya iikam nhirim simiirin siyu miyyik tiri, ti yinisim sapisapin siir tirin sair hiriinan. Mi ti hiriinanin yio siyu miyyik kariirar tirhaiginiwi. iriig.

*Inkam*in siir naingwo tibmiiya pi siyu biyye ieyar mi tirbumbuwi

(*Mk 9:42-48; Lk 17:1-2*)

⁶ Mi inkamin, inkam nwirin inig karamaeyin siir naingwo tibmiiya sair tirbumbuwi, yio ini ti yinisimin siir hiriinan ywowin. Mi siya siyu biyye tirnami. Mi kima yiibsiya komii saika kogi ti hiriinan inkamin mi whii solwara sair bopwoniya hir kimai whiridgi mi siya pi hir kwiyae haingrikiu aonamim. Ta hiriinan hika ini wadie ywowa mi Adi Komii siya hauukiswo wi biyyeki biyye pi ywowin. ⁷ Mintarao ti nu iirin digworaekwo biyye biyye whiekakim ini tirar nwowim mi sima tirbumbuwi kimiirin mi ti dimin biyye whiekakim sima wi hiriyyar nwoyokiyowii. Mi mhoiyya wi Adi Komii siya tirbu iguski inkamin, inkam nwirni naingwo tibmii tirbuwin. ⁸ Mi iga ina sowa siyu biyye tiram mini mi kira sowiir kaigrir itkiki mi kiriir iga ina kwokwira nwowi mi ini mi

owin kira iga kwir mi ina kwira namim omwai waiyae yokiyokiyim. Yio wi miyik miyik nwo rani, kira paeya niuyokiyokwiiya saiir hiriir nami iga in kwiiyarar. ⁹ Mi kiriir nhwoin siya dimin biye tiram mini mi kira siir habitkiigi mi ini mi owin kira nhwona nhiruwa mi ami omin omwai waiya yokiyokiyin. Yio wi miyiki miyik nwo rani, kira paeya niuyokiyokwiiya saiir hiriir nami nhwona hisar.

*Boiniyio yaiya sibsib irin whaowaekiyin siir boinka
(Lk 15:3-7)*

¹⁰ Kima mintaraol! Kima ha kipi naingwo ti iikam sima kariir siyu iir napin sima iikam niingaki niuwi. Niingaka. Kara kimiirin pi hiniina boini, Adi Komii siir paekwosimim sima kigriraowi simiirin. Mi sima ini siir om hirar nwowim. Mi simiirin wi siya boini. ¹¹ Kara Yaowae Adin ninomor kouanin siya iikam biyeyim nu tiranim simiir nanmaiwarkainam nitkin. Iriig

¹² Kima paniina naingwowi, ha? Inkam nwirin siir sibsibim kamararim iriyarkim (100) mi simiir irin ini niimau whaowaekiyin mi siya wi siirim hansiram tani, aniya? Iyie? Niingaka. Mi siya ti kamnwii iuur iriyar idiyim (99) wi mhiuisimin siir hir haiburgigi mi siya sibsib irin whaowaekiyin wi siirim nini hansiriwi. ¹³ Kara kimiirin yaimwowa boini, iya siya pi siir hansir haii mi maingamainga ti irua siirim nwowa mi ini ti kam nwii iuur iriyar idiyim (99) simiir haibura. ¹⁴ Mi iriipa hiriinan ninomor kouanin siya hiniinim naingwo rani, siir yinisim nwirki wi kipi swoki whaowae iuguski paeya hiriir. Iriig.

Nomiyau siyu biye tiriya mi siir whinkinsiis haiginiuwi siyu ikin.

¹⁵ Mi kiriir nomiyauin siya siyu biye kinaka tirbugin mi kira siirim dam mi kowa maeyauu kwiruwa didwo mi

siyü biyie siya kiriir tirbuin mi kira siir boinmauu. Mi siya kiriir yai aiir wakae ti hiriinan siyü biyie siya tirin wi digiumii siir haimriiyugigi mi siirin kirar whindiriraerar haiginiu mi siya wi wadieya sibgu owim. ¹⁶ Mi siya kiriir yai aiir sibgu wakaeyokna karam nwowi mi kima Moses siir yaiya saiir hiriinan diriraerar mi kira inkamo naingwo tibmiyo nwis dinkin ikiuna mi sowa kinaka dam, yai kiriir whinboinaiyim. ¹⁷ Mi siya kam nwoimim kimiir yai wakae karam nwowi mi kira iikam nhirim Adi Komii siirim naingwo tibmiyim simiir dikiuna mi kima iripa hangiriyü boina mi siya simiir yai wakae karam nwowi mi kira siirin hiniina daingwo siya naingwo tibmiyan inkam tani siya siyü biyeyim simiir tirikim mi kima siirin hindara hiuriyumi iuguski.

Igbid kamiyau nwo mi kigninkin o.

¹⁸ Kara kimiirin yaimwo aiirar boini, diminin kira nu tir kigninkinkikin, mi Adi Komii siya ninomor kou hirin wi hiriinanar mi kigninkinki siirin. Diminin kira naingwowin nu tir kigninkin owam mi Adi Komii siya ninomor kou hirin wi hiriinana mi kigninkin owi siirin. ¹⁹ Mi kara kimiirin pi hiniina swoki boini inkam nwiswo nu tirano sowiir kwoinin whiruwa nwowi mi ha kwisboini diminam mi kariir Adin ninomor kou hir nwowin siya sowiirin wa wakaei. ²⁰ Ihi. Dimusi rani, inkam nwis o nwoim sima sima nwowi maeyau kwir mi hangiriyü owi kariir inig iirim mi kara wi simaka hirar mi inkin owi mi simiirin wi karar whindiriraerar haiginiuwi. Iriig.

Boiniyio yaiya miyan inkamin dimin siya priihaiyin siir boinka

²¹ Pita siya Jisis siir hiriir yimbiam mi ina sriiyin, Biyan Inkam Komii, kariir nomiyanin siya kariirin siyü biyie tirbuwi mi siir dimin biyeyim wi pariig

iiya haiyoprindiyumiigi ti dimin imiirin mi ii iriiyar kwiswo ini digar mi owim, aniya? ²² Mi Jisis siya siirin hiniina yowarkii boinki, kara kiriirin ha boin tani iiyim iriiyar kwis. Niingaka. Kara ha boinki kira haiyoprindiyumiigi iiyim kam nwoim iuur iriiyar kwis (77). ²³ Kara kimiir boini ti siyiun dimin biyie haiyoprindiyumiyim. Dimusi rani, Adi Komii siya siir iikamim simiir kigirkakana ini inkam komii nu kigriraowiyin siya umirim siir miyan kamim whisarii sima priihaiyim simiir swoki hauu kiyyuwam tiri, ini saiir hiriinan ywowim. ²⁴ Siya kamim umirim whisarii priihaiyim simiirar kwamirii bwakainamin simiir hauukiyyuwam mi sima inkam nwirin siirim yikiuna mi umirim siya haiyim 10 milionkim mi siya yamdi siir swoki hauuwim. ²⁵ Mi siya ti umirim siya priihaiyim simiir umir imiir swoki hauukiyyuwim dig rani. Mi inkam komii ina boinin kima wara inkamin mi siir wig yinim mi siir digworaekwo whiekakim simiir wikropki iikam nhirim sima sainim mi ti umirim wi iki diminim siya prii haiyim simiir nwoki hauukiyyuwim. ²⁶ Mi ti miyan inkamin siya inkam komii ogmwo saika kingiina ini hiuni mi ina boinin, kira kariirsi daingwoyimyok mi ha tiki o! Umir whiekakim kara priihai priihaiyim wi kiriir swoki hauukiyyu digi. ²⁷ Mi inkam komiyyin ti siir miyan inkam iirsi yaingwoyimyok mi siirin ina swoki ikropkiyin mi umirim siya priihaiyim simiir warar yinkin iuguski.

²⁸ Mi ti miyan inkamin yaba hiriir napniyamin mi siir nomiiyau nwirin iripa mi sowa miriyyin siir yani kigi mi umirim siya siir hirankin priihaiyim paeyarin hairkin mi siya siir nii iir yonkwo nhiowomwan mi siirin ina boinin, umirim whisarii kira haiyim kariir tirinkin, kira kariir swoki hauugi. ²⁹ Mi siir nomiiyauin ogmwo ha hiuin mi hiniina kauwok boinanae, kira kari-

irsi daingwoyimyok mi ha tiki o, umirim whisarii kara haiyim simiirin wi yamdiya swoki hauuwi. ³⁰ Mi siya ini boriisop waeyao'in mi siirin maeyaua hiuyokiyokaiya mii biyie miriia sair hir ini whinap kinisugik mi siya siir umir yamdi swoki hauu digi mi siya yaba wa niti. ³¹ Mi siir nomiiyauim ti hiriinan siyu iir kigim mi simiir kwoinim miyik bi naingwokikim mi sima ini inkam komii iirima yamim, ti siyu hiriinan siya simiir nomiiyau iir turgigin siir ini boinmimauu. ³² Mi inkam komiiyin siya asi nikiunakikin ti siir miyan inkam iirim mi siirin hiniina boinki, kira inkam miyik rani, biya kira kariirima niki kauwok boinanaekin. Kira kariirsi daingwobumbugi mi kara kiriirsiyin ina yaingwobumbugiyin mi kara kiriirimin ha bi nikiunanaekin kira kariirin ti umir komiiyin siirin yamdiya whauukiuyu sasau. ³³ Dimusi rani, kira kiriir nomiiyauin iripa mii kowa miriyyin sirsir bi naingwoyimiyokin kara kiriirsi naingwoyimiyoka sair hiriinan, ha? ³⁴ Mi inkam komiiyin siir kwoinin haugihauga whwiyyeyin mi kam nhirim simiir yikropki mi sima siir yinimnan itkin mi sima siirin maeyaua hiuyokiyokaiya mii biyie miriia sair hir ini whinap kinisugik iya siya umir hauukiuyuwi wi sair digi. ³⁵ Mi kara kimiirin pi hiniina boinki. Mi kimiir kwoinim dimin biyie whiekakim kimiir nomiiyauim sima tirbumbuim mi simiir haiyoprindiyumiigi karamae nwowi mi kariir Adin ninomor kou hir mi owin siya iripa hiriinan, kimiir dimin biyeyim wi simiir mi haiyoprindiyumiigi rani. iriig.

19

Jisis siya wigkam hainikiinonkwonani siyuin siir boinkin
(Mk 10:1-12)

¹ Jisis siya ti siir yaiyim simiir ha boin digiyim mi nu Galili siir haiburgik mi nu Judia mi yabie komii Jodan siir yarmiiya hiriir swoki haiyug nam. ² Mi iikam whiekakim ini siir mhoiia kaikwokwo namim. Mi ta maeyau aiirin iikamim makakim simiirin hir haiswonimniskigim.

³ Mi Farisi kam nhirim ina yitim siirim mi sima siirim ini boinkinankiuni mi siirin ina sriiyim, Moses siir siyiuin ti krima napin siya miyikargin, siya hiriinan bidi boinin inkamin siya siir wig aiirin ha sopki, aniya? ⁴ Jisis siya hiniina yowarkii boin mi kima ti yaiyim Yokwo Komiiya saiir nwowim, simiir bi mwaingim, ha? Siya hiniina boin, bidi bidiniyarin Adi Komii siya digworaekwo whiekakim simiirar nonkwokwowin mi siya wigkam warar yinkin onkwokwoki. ⁵ Mi Adi Komii krimiir Wanin siya hiniina boinkin, ti hiriinan siyiuin, kamim siir yopii ad owiir haiburgigi mi siir wig anaka namwoiuwi mi sowa ini iripa piu kwiruha ywokiywo! ⁶ Mi kira hiriinan tiri. Mi sowa ini piu kwiruha ywokiywo. Diminin Adi Komii siya nokiyopmasugiyin inkamki siir nikripim dig nwo rani. ⁷ Mi Farisi kamim sima siirin hiniina srii boin Moses siya ti hiriinan yaiya krimiir dimusi hauugigim, kamim siya yokwowa ha winki, ta wig aiirim sowiir nonkwona aiir nikripam mi siya hiriinan dimusi winkin, ha? ⁸ Mi Jisis siya simiir yai aka yowarkii boinki. Dimusi rani, kima pi nantamyiriyirkim Adi Komii siir yai aiir. Mi Moses siya kimiirin asi kigninkinkikin. Wigkam sopni siyiuin mi bidi bidiniyarin Adi Komii siya wig sopni siyiuin siirim bi naingwokin. ⁹ Kara kimiirin pi hiniina boinmaugi. Mi kam nwirin siir wiga saeya hii kam nwir aka bi nanae miminka mi ti hiriinan kamim siya saiirin whisariiyar sopkikin mi siya yaeya wig ir yonkwonaiu, ti hiriinan inkamin siya nonkwonani siyiuin siir tirbugin.

¹⁰ Kamim siir kigna miriyyim sima hiniina boinki mi

siya hiniina boinkiswo wig nonkwonani siyiun yio ini kirie ywowin mi inkamin siya indima mi owi ini mi owin. ¹¹ Mi Jisis siirin hiniina yowarkii boin, iikam whiekakim sima ta yaiya saiir wakaeyokna apam pi boriisopi. Niingaka. Mi iikamim Adi Komii siya nimbiniim sima simargim ti siyiun siir wakaeyoknaei. ¹² Wakae, kam nhirim sima wig nonkwona dig nwo rani. Dimusi rani, iiya simiir yopiiga naokaininkinkiyin yim isi hiriinanar mi owin, sima wig aka iripa piu nwowim wi dig nwo rani. Dimusi rani, sima wi dig nwo rani, wiga aka iripi piu nwowim mi kima nhirim kimiir miomaiyim bidi kintiwim mi kima wig aka iripa piu wa nwowi mi kima wi yiniekak nwo rani. Mi nhirim sima Adi Komii siir miya saiir miriyamar naingwowi. Dimusi rani, siya digworaekwo whiekakim simiirar kigriraowikin mi sima wig nonkwonam pi boriisopi. Inkamin ta yaiya saiirim naingwowi mi mairgimairga nwowi mi siya wi saiirar wakaeyoknaei. Iriig.

*Jisis siya yinisisim imiir nokboinmamair haiginiugin
(Mk 10:13-16; Lk 18:15-17)*

¹³ Ta ii aiirin iikam nhirim sima yinisisim nhirim Jisis siirim hainankim mi sima hiniina naingwokim, Jisis siir ina simiir nonkwo okboinmamairim. Mi Adi Komii siirim kwisboinim. Mi ti kamim siir mi kigna miriyim sima io simiir ywoki. ¹⁴ Mi Jisis siya boin, kima yinisisimim simiir kigninkinki sima kariiram wit, kima simiir kipi nikidu. Niingaka. Adi Komii siya ti iikamim simiirar kigriraowi mi ini ti yinisisimim simiir hiriinan ywowim. ¹⁵ Mi siir ina simiir mwo idwo yonkwo. Mi siya simiirin ina yokboinmamairin. Mhoiya siya ta maeyau aiir haiburgigin mi ina yamin. Iriig.

*Umir digworaekwokak inkamin siir niiwiigin
(Mk 10:17-31; Lk 18:18-30)*

¹⁶ Mi inkam nwirin Jisis siir hiriir yimbiam mi ina srii boinim. Inkamin iikam nowamwarkaiyuwiyin, kara wi paniin dimin miyikin siir tiri mi kariir inigin wi kwoinbudin omwai waiyayokiyokiyin inokiinokin siir haiyamin, ha? ¹⁷ Mi Jisis siir yowarkii boinki, kariiram dimusi srii piki hiniin dimin miyikin siir haiyam sriigin, ha? Adi Komii siyairgin inkam miyik nwowiyin. Mi kira kwoinbudin omwai waiyaiyin siiram naingwowi mi kira siyu komiyyin Moses siirin siya winin biya siirarar dapkripkai. ¹⁸ Mi ti inkamin Jisis siirin ina sriiyin, piki hiniin siyu ikim, Moses siirim, ha? Mi Jisis siya ina yowarkii boinin, ti sima. Kira inkam nwir kipi nitkikai mi kira hii kipi nanae, kira hii kipi tauae, kira inkam nwirni kipi niksisaе boin hiuriyu. ¹⁹ Kira yopii adim simiir yai imiirar wakaeyokna mi sowiirwaiyin siyu miyik iirar tir. Mi kira iikam nhirim simiirim naingwoyimiyyim mi kiram naingwoyimiyyoknaeiya mi saiir hiriinana daingwoyimiyyok. ²⁰ Mi whranisimin siya siir boinki, ti siyu whiekakim, kara simiirarar mi apikin. Kara whaowaeyin piki hiniin dimin ikin? ²¹ Mi Jisis siya siir boinki, kira wadie nwowi kiriir digworaekwo whiekakim iikam nhirim simiir hauu sima sainim mi ti umirim kira iki iikam paeprikabim simiir hauugi. Mi kira hiriinan tiri, ninomor kou hirin kira wi digworaekwo whiekaka nwowi. Mi ti kira tirim simiir mhoiyya kira wi kariir mhoiyya wit. ²² Mi iyya ti whranisimin ta hiriinan yai aiir wakaeyin siir kwoinin ini hikaka ywonamin mi siya Jisis siir haiburgikin mi ina yamin. Dimusi rani, siya digworaekwo whiekakakin.

²³ Mi Jisis siya kamim siir kigna miriyyim simiir boinki, kara kimiirin yaimwo aiirar boinki. Inkamin umir dig-

woraekwo whiekakakin siya Adi Komii siir mhoiia namamin wi miinan mirii nami yipiki siir digworaekwo whiekakim simiir kigriraowiyim siirim. ²⁴ Kara kimiirin pi hiniina swoki boinki hab saeya tidiyinin digworaekwo paniyin siir no iir ninopkai namamin wi dig nwo rani, inkamin umir digworaekwo whiekakin siya ta haba miinan saeya miriia sair hiriinan mi mirii rani. Niingaka. Yio wi mi kamiigikomii miriinami mi siya Adi Komiiyin digworaekwo whiekakim sim kigirkakiyin wi saika namasu rani. Niingaka. Dimusi rani, siya umir digworaekwo imiirimar naingwokwowi mi siirin wi simar nikiduwi. ²⁵ Kamim siir mi kigna miriyyim sima ta yai aair wakaeyim mi sima ina yanaakiyim. Mi sima boin mi siya ti hiriinan inkamim siya dig nwo karam nwowi mi yipikin kwoinbudin omwai waiyayokiyokiiyin siirin dig nwowi, ha? Nim krma ha naingwowi inkam nwirki namim wi dig nwo rani. ²⁶ Mi Jisis siya simiirar kao hirirukiyyim mi ina yowarkii boinin. Iikamim sima sima whindiriraerarna simiir kwoinbudin omwai waiyayokiyokiiyin wi dig nwo rani, Adi Komii siya ti dikworaekwo whiekak imiir diriraerari wi diga nwowi.

²⁷ Pita siya Jisis siir boinmauugi Kigi! Krma krmiir digworaekwo whiekakim simiir hiriinansi haiburgigim. Mi wi kiriir mhoiyar niti. Mi mhoiia krma wi piki hiniin diminin siir haii, ha? ²⁸ Mi Jisis siya simiir yowarkii boinki, kara kimiirin yaimwo aairar boinki. Ti nu winin kara Yaowae Adin ninomor kou hiranki nitin mi kara wi ipiia Inkam Komii nu kigriraowiyin siira wi sair nidwokaii. Mi wi paenana niyuae mi ti nu winin kima kam iuur nwiso kariir mhoiia nitim kima wi ipiiyim simiir nidwokaii, kariir hiriinan. Mi Isrel simiir iikam isid iuur whiso wi simiir siyu imiirar hidi. ²⁹ Mi iikam whiekakim sima simiir omaka mi simiir yinisisim mi simiir yokman mi

simiir yopii adim mi simiir nu digworaekwo whiekak ikim, simiir bidi haiburgigim. Dimusi rani, sima kariir mhoyiya nitam bidi yaingwowim. Mi mhoyiya kara simiirin wi yaeya digworaekwo whiekakar swoki inkin hauugi mi sima kwoinbudin omwai waiyayokiyokiiyin wi siir haii. ³⁰ Mi iikamim inig komiigakim tariinan nwowim yim wi mhoyiya hispriprikiini mi iikamim tariinan sima inig komii karamaeyim mhoyiya sima wi inig komiigak nwowi. triig.

20

Numir waina saiir miyan kamkim

¹ Adi komi siya iikam whiekakim simiir kigirkakana saeya ini numir waina saiir adin ini siir hiriinan ywowin. Mi nugak imumain siya ina yamyakwokin kam nhirim simiir nikiunakiyim siir numir waina saiir miriiyam. ² Mi siya kam nhirim simiir haiyim sima ini wadiya ywokiyim ta wain numira saiir miriiyam. Sima saiir miriiyim umirim pi ii kwokwirani umirim simiirara mirii haii. Mi siya simiir asi nikropkikin siir numir waina saiiramin. ³ Mi iya 9 klok nwowa siya saiir yapninopkainam siir numir waina hiriirin mi siya yap kigam kam nhirim maeyauwa nae haiginiya hinar sibokwowi. ⁴ Siya simiir boinki, kima iriipa hiriinan kariir numir waina saiir tini miriiyu mi kara umirim pi kimiirar hauu digi. Mi ta mi aiirsiyin umirim wi kwokwirani umir maira hauwi. ⁵ Mi sima asi namkim. Mi ii bie mwo kou nokwoniin 12 klok mi 3 klok bie nad nwowin siya ha swoki amin mi siya kigam kam nhirim sima hindara sibokwowi mi siya biya siya tira mi saiir hiriinana swokini tiriuwin. ⁶ Mi 5 klok naiowaka siya ha swoki amtibin mi siyar kigamtib kam nhirim hindara sib okworibi. Mi siya simiir sriigi mi ti biewi komiiyin kima ta maeyau airin whisarii dimusi

nokwo kaoikigiribgim, ha? ⁷ Mi sima siir yai aka yowarkii boinin, inkam nwirin mii krimiir bi swoki hauu miriigin. Mi siya simiir boinki, kima kariir wain numira sair tini miriyyu.

⁸ Iya bidi kakaugiriba mi adin numir wainanin siya inkamin siir mii imiir kigiriraowiyin siirin hiniina boinki, kira iki miyan kamim simiir dikiunaki mi simiirin umir hauugi. Inkamin mhoii nitin mi umirin siirar hauu bwakainam mi hiriinanar hauuyokiyokiyam mi inkamin bii nitin nugak imuma siirar tina hauu digu. ⁹ Mi kamim iya 5 klok nwowa ha namiriiniyin bii sima yit mi sima umirim ikwokwirani umir mairin siirar hainamim. ¹⁰ Mi simiir mhoiia kamim biigi biya namiriiniyim sima ina yitim mi ina yangwowim, krima pi umir komiia hai. Mi sima umir komii bi haiigim mi sima hirihiirinankinar hai. ¹¹ Mi sima hai digiyim mi sima io ina ywowim numir wainan ad iirin. ¹² Mi sima ina boinim, ti kamim naiowaka namiriiniyim mi sima ti umirin krima haiyin siir hiriinan dimusi haigim, sima ii priei bi nini miriinikim. Mi krira nugakiya miriibumbuyakwokim mi ini bie ieyar ykiyamkiribin mi bieyin krimiirar whwonanaewakin. ¹³ Mi numir wainan adin siya yaiya kwira yowarkii boin simiir nwir inakan. Siya hiniina boinkin, nomiiyau kara kiriir bi tirbugin. Mi krima tari ti umir iurim simiirimin iripa kwoin whiruwa bi nwoko, aniya? ¹⁴ Kira kiriir umir iir bidi haiyin mi ha dam. Ti umirin kara kiriir hauuwun kariirar kwoinkin ti inkamin mhoiia nitin siirin hiriinan umirin kara siirar mi hauwi. ¹⁵ Kariirar diminkin. Kara kariir umir imiir mi diriraerari yo kariirar kwoinkin. Kira kanaka dimusi ninkinimpisuwi, ha? Kara siyu miyyik iirar tirkin. ¹⁶ Yo hiniingin mi iikamim mhoigi mhoiyanim yim wi biigi biyin sima nwowi. Mi iikamim bii nwowim yim wi mhoigi mhoiia nwoki. iriig.

Jisis siya ina boinin kara naonami mi ii kwoimaka wa swoki insiin idwowi

(Mk 10:32-34; Lk 18:31-34)

¹⁷ Jisis siya om komii Jerusalem hiriir niinainamin mi kam iur nwisu siir kigna miriyyim sima warar yinkin am. Mi siyu hihar napamim mi Jisis siya simiirin siyu mig hiriir yikiunam. Mi siya simiirin ina boinin. ¹⁸ Wakae, panaowin krima pi om komii Jerusalem hiriir nami. Kara Yaowae Adin ninomor kouanin kam nhirim sima kariirin wi prismi yaowae adim mi kamim siyu komii ninokninkiniyim simiir kinmauu iti. Mi sima bidi yimboin tibmiyyim kariir nisomaowim. ¹⁹ Mi sima kariirin wi Juda iikam tani wi simiir in nonkwo hauugi mi sima kariirin wa nigbumbu boini mi idgu mini nipimpari mi paeyin hiiniya nirioninkinin wi saika ninkin irinugi. Mi ii kwoimaka kara wa swoki insiin idwowi. Iriig.

Jems Jon sowiir apua Jisis siir sriiga sowa biyan inkam nwowam

(Mk 10:35-45)

²⁰ Mi taka iya Sebedi siir wiga saeya yinisim nwisu Jisis siirim yikiunam. Mi saeya ogmwo ina ini akai hiiwuuwa siir kingiin hir mi ina sriya siirim, Jisis siya saiirin dimin miyyik whir tirim. ²¹ Mi Jisis siya saiir boinki, kira pi hiniin dimin siirim naingwowi. Mi saeya siir boinki, kira kariir boinki ti kariir yinisim nwisu sowa ini mi owo, sowa kiriir in inig yaioyae owiir mi idwowi mi nwirin iniga mi nwirin yaioyaeya, iya kira inkam komii nwowi, aniya? ²² Saeya hiriinan yai boina mi Jisis siya ina yowarkii boinin, ti diminin kima sriiyin kima siir bi sibgu inokninkinkim. Ta hik hiriinana kara haiiya kowa saiir haiyim wi digar nwowi, aniya? Mi sowa siirin hiniina yowarkii boinki, ihi. Krira wi digar nwowi. ²³ Mi Jisis siya sowiir boinki, kaimwoka ta hika kara haiiya kowa saiirin

hiriinana mi haii. Mi yipikin kariir ina inig yaioyaeyo sowiir nidwokaii, yio kariir dimin tani. Niingaka. Ti kamim simiir ipiiyim sima nidwokaiiyim, yim kariir Adin siyar bidi diriraerarkwokinin.

²⁴ Mi kam iuurim siir kigna miriiyim sima hiriinan yai wakaeyim ti iwinyaowo sowiir apua saeya tirin mi sima io sowiir ywoki. ²⁵ Jisis siya simiirin ina yikiunan mi siya simiir boin, kima ina ninokninkinim inkam komii nu kigriraowiyin siya iki Juda iikam tani simiira nikwowaisiigim. Mi sima ti inkam komiiyim simiirin yai kirie aiir yikwao boin, simiirin wi sima niki sibgu kigriraowim. Mi sima wi simiir yai imiirar wakaeyoknam. Mi inkam komiiyim sima iki iikamim simiirar nikwao boinaeikim, sima simiir yai imiirar wakaeyoknam. ²⁶ Ti hiriinan siyiuin kimiir tir kipi niki o. Niingaka. Inkamin siya kimiir inkam komii nwowam naingwowi mi siya kimiir miyan inkam niingan dwo, siyiu miyik kimiir tirhaiginiuwim. ²⁷ Mi inkamin siya kimiir bi nwowam naingwowi mi siya kimiir mi priimiriyan inkamnan dwo. ²⁸ Kara Yaowae Adin ninomor kouanin kara minam bi nitkin iikam whiekakim kima kariir whindiriraerar haiginiuwim. Niingaka. Kara kimiir whindiriraerar haiginiuwam nitkin. Kara iikam whiekakim dimin biyiekakim simiirim naowim mi simiir dimin biyie haiy-oprimdiyumiigiyam. Iriig.

Jisis siya inkam nhwokwisae nwiswo sowiir haiswo niskigo

(Mk 10:46-52; Lk 18:35-43)

²⁹ Mi sima om komii Jeriko siir haiburgigim mi ina yamim. Mi iikam whiekakim sima Jisis siir mhoiiyar yamim. ³⁰ Mi inkam nhwokwisae nwiswo sowa siyiu mig kingiin hirar yidwokwokin. Mi sowar wakaewin Jisis siya tiriir napni mi ina kauwoknanaekiyo, Biyan Inkam Komii,

kira Devidni isidin siir yinisimkin, inkamin Adi Komii siya nikropkiyin, kririirsi daingwobumbu. ³¹ Mi iikamim sowiir boinainanaeki, kowa yai tanki. Mi sowa ina swoki kauwoknanaekiyo, Biiyan Inkam Komii, kira Devid siir yinisimkin, kira kririirsi daingwobumbu! ³² Mi Jisis siya ha namikwowiin mi sowiir yikiuna mi ina boinin, kowa paniina naingwowi kara kowiirin pi hiniin diminin siir tirki, ha? ³³ Mi sowa siir boinki, Biiyan Inkam Komii, krira ha naingwowi kira kririir nhwo owiir haiswoniskiigi. ³⁴ Mi Jisis siya sowiirsi naingwoyimyokin mi siir ina ina yonkwokiya sowiir nhwo nhis owiir mi sowiir nhwowo ha kaokiyo mi ini Jisis siir mhoiiyar yapnamo. triig.

21

Jisis siya om komii Jerusalem hiriir napninopkainamin inkam komii nu kigriraowiyin siir hiriinan nwonamkin (Mk 11:1-11; Lk 19:28-40; Jo 12:12-19)

¹ Mi sima om komii Jerusalem kingiin nwowamin mi sima omisim Betfasi hiriir yimbiam mhu whirin Oliv siir kingiin. Mi Jisis siya inkam nwiswo siir mi kigna miriyo sowiir yikropki bii sowar namkwokinim. ² Mi siya sowiir boinki, kowa iki omin krima kigiyin siir dam mi kowa kingiin tirar kwakig. Mi kowa wi kimiminki rani, donki irin uridni sima nimburuwin paeyaka pi siir kigi mi saiir yinisim ii iirin wara mi kowa pi sowiir whro hainani mi kariirim kiyainani. ³ Mi inkam nwirin siya yai kwir kowiir boinki mi kowa siirin hiniina boinki, krimiir Biiyan Inkam Komiiyin siya sowiirin miigakin mi mhoiia siir miia dig nwoki mi siya wi kiriirar swoki hauugi mi siya wa nami. ⁴ Ti dimin hiriinanin nimbiiibiiyamim mi yayim biiya profet sima boinin ini simiirar boinourwokaiyim mi sima hiniina boinkim,

⁵ kima iikamim om Saion hiranim simiirin hiniina boin, kigi! Kimiir Inkam Komiiyin nu kigriraowiyin isirin kimiiram niti. Siya inkam miuungin mi siya donki haomim siir nidwo namkin mi donki iyin yopii aeya naokainan siir! Mi iya Jisis siya om Jerusalem hiriir nimbiyamin, ti diminim sima ina yimbiamim.

⁶ Mi inkam nwiswo Jisis siir kigna miriiyo mi yaiyim siya boinkiyim simiir hiriinana ini tiru. ⁷ Mi sowa donki iwinbugao sowiir hakainamwo mi sowiir yuisim siir idwo yitimwaniu mi Jisis siya yuis idwowa yidwonam donki yinin siir. ⁸ Mi iikam whiekakim simiir yuisim ini siyu iirar haknamin siir biyar mi nhirim paekwowim sikwonanim simiirar kripaknam siyu iirar. ⁹ Mi iikam nhirim biya napnam ikim mi nhirim mhoiya saika ninkin apnam ikim sima ina kauwok boinamim, Devid siir isidan yinisimin Adi Komii siya nikropkiyin siya wadiki wadikin, siir inig iir dokboinmamaigi! Adi Komii siya ti Biyan Inkam Komiiyin nitiin siir whinkinsiis haiginugun, siya inkam miyikin krima Adi Komii siir inig iir hainan prapraskikin.

¹⁰ Jisis siya om komii Jerusalem hiriir napninopkainamin mi iikam whiekakim om komii hir nwowinim sima hiriinan dimin iir kigwinim ini hindara yanaawinim mi ina boinim, ti inkamin siya yipikin? ¹¹ Ti iikamim napnaniyim sima boin, Jisis siyairgin profet inkamin om Nasaret nu Galili hiranin. Iriig.

Jisis siya Adi Komii siir omaka saiir napninopkainamkin

(Mk 11:15-19; Lk 19:45-48; Jo 2:13-22)

¹² Jisis siya Adi Komii siir omaka komiia hiuyokiyokaiya siir inig nidwokai hainaniya saiir hiriir napninopkainamin mi kam nhirim umir hir

ninwowana haiyim mi nhirim pi saingim, siya simiir nhinitnowidninkiigi. Mi siya umir hiiyim simiir inankrimkrinkiigi mhoiia sima Adi Komii siir ninkiniyaei. Mi ipii minim kamim umir mii miriiyim sima nidwokaiyim simiir warar. ¹³ Mi siya simiir boinki, Adi Komii krimiir Wanin siir yaiya Yokwo Komii saeya hiniina boinka, kariir omaka iikamim hinda tinda nwowim sima saiirin hiniina dapi, nhwo kwis boini omakaka! Mi kara kimiir boinki, kima kariir omaka ini hii tauae inkamin siir hiriinan omaka biyienan ywonama.

¹⁴ Mi Jisis siya Adi Komii siir omaka saiir hihar niki owin mi kam nhirim nhwo kwisaeyim mi iga biye ikim sima ina yimbiniyim siirim mi siya ini simiirar haiswonimniskiiyin. ¹⁵ Prismi biyan kamim mi kamim siyu komii ninokninkini ikim sima Jisis siya haiswonimniskiiya saiir kigim mi sima wakae yinisimim hiniina ninikiu anikiuwi krima Devid siir isidin siir yinisimin siir inig iir hainan prapraski. Mi sima io hiriinansi nwokim. ¹⁶ Mi sima io ha nwowim mi sima minam naingwokim ti yinisimim sima kauwoknanaeyim pi tankiyim mi sima hiniina boin, kira ta yaiya yinisimim sima boina ina wakaeyim, ha? Mi Jisis siya simiir yai aka hiniina yowarkii boinki, ihi, kara tisa wakaeyin. Kima Yokwo Komiiya saiir yai imiir bi mwaingim. Saeya hiniina boinka, Adi Komiiyin yinisim budirig ikim mi yinpraigak ikim simiir bidi yiisiisimauuin mi sima Adi Komii siir inig iirin hiriinan asi sibgu hainan prapraskim, aniya? ¹⁷ Mi siya simiirin ha boin digiyan mi siya simiir haiburgik mi om Betani hiriir yam mi hihar whwonkaowi. Iriig.

Jisis siya boinkiyin pae figin ina whirkiyin mi ina wainamin

(Mk 11:12-14,20-24)

¹⁸ Mi nugak imumarin Jisis siya ina swoki haiyiug apam yakwokin om Komii Jerusalema hiriir mi siya mhiya ina yapaowamin. ¹⁹ Mi siya pae fig whirin siyu mig hir nokwoin siir kigam mi siya siirin ha namin mi siya hiniina bi kigamkin nae bidi budin. Niingaka. Paekwo niinga nwowi mi siya ti pae figin siirin hiniina boin, kira wi nae swoki budmimin tani, niingakiinga. Mi ti pae figin bi kimiminkikin ina wainamin. ²⁰ Kamim siir kigna miriyyim ti hiriinan dimin iir kigim mi ina yanaakiyim. Sima boin, ti pae figin siya dimusi wai sasaunamkin, ha? ²¹ Mi Jisis siya simiir yai aka hiniina yowarkii boin, kara kimiirin yaimwo aiirar boini, kima naingwo tibmii kiini mi kima wi diga nwowi ti pae figin kara minkiyin siir hiriinan. Mi dimin whirin kira wi diga mi owi. Mi kira ti mhiu iir boinki, kira whi solwara hiriir diswitnatmainam mi siya wi hiriinana mi tiri. ²² Mi kima Adi Komii siirin naingwo tibmii mi ha srii digworaekwo whiekakim kima haiyam srii boini, siya kimiirin wa hauwi. triig.

Sima Jisis siir srii yipikin inigak kiriir nwo haiginiuwun
(Mk 11:27-33; Lk 20:1-8)

²³ Jisis siya Adi Komii siir omaka saiir swoki haiyiug apninopkainam mi iikamim simiir yowomwarkaiyu siir yai imiir. Mi siya ha niki boinin, prismi biyan kamim sima mi Isrel simiir biyan inkam komii komiyyim sima siir hiriir yimbiam mi sima siirin sriigi mi yipikin inig komiigak kiriir nwoiginiuwun mi kiriir nimbiniin yipikin ti digworaekwo simiirin kira piki hiniin inigin siir diriraerari, ha? ²⁴ Mi Jisis siya simiir yai aiirin ina yowarkii boinin, kara iriipa hiriinan kimiirin pi dimin whirin siir sriiyim mi tiri. Mi kima saiir sibgu owarkii boini mi kara iriipa hiriinan wi kimiirar boinmauwi inkamin inig komiigak kariir nwoiginiuwun ta miya saiir

miriyyam. ²⁵ Yipikin Jon siir nwowaiginiuin inig komiigak iikamim op simiir baptais haiginiuwam Adi Komii siya, iyae inkamkin, aniya? Mi sima, simasima hiniina yimboin amboina krima siirin pi paniin yaiya saiir boini, ha? Mi krima siirin hiniina boini, Adi Komii siya hauugin mi siya krimiirin pi hiniina boini, kima Jon siir yai wakaeyokna diriraerar karamae dimusi nwokin. ²⁶ Mi krima ha boini ti diminin inkamki hauugin mi krima hiriinan yai boini mi wi iikamim simiirsi nididi. Mi sima wi krimiir tiowi. Dimusi rani, sima hiniina naingwo tibmii Jon siya profet inkam komiigin. ²⁷ Mi sima Jisis siir yai aka hiniina yowarkii boin, krima ninokninkin tani yipikin inig komii Jon siir hauuwun ti diminim simiir tiram. Jisis siya simiir boinki. Dimusi rani, kima kariirin bi sibgu boinkikim Jon siirin. Mi kara iriipa hiriinan wi kimiir mi boinmauu rani, yipikin inig komii kariir hauuwun ti dimin taeminim simiir tiram. friig.

Boiniyo yaiya yinisim nwiswo ad nwuruwaniyo sowiir boinka

²⁸ Kima paniina naingwowi, ha? Biiya inkam nwirin siir yinisimo nwisko mi mhoiia iya sowa inikamae nwokiyo mi adin siya siir yinisim yaowaeyin siirim yam mi siir ini boiniu, yinisim, panaoin kira kariir numir waina saiir kigriraowam dam. ²⁹ Mi yinisimin adin siir yai aka yowarkii boin. Niingaka. Kara pi boriisopi. Mhoiia siir kwoinin ina swoki kisina haigiyin mi ini adin siir wain numira saiir swokini miriyyuin. ³⁰ Mi adin ina swoki apnamin siir yinisim nwirin siirim mi siya ta hiriinan yai aiiir swoki boiniu siirin mi kira kariir wain numira saiir tiram dam. Mi yinisimin hiniina yowarkii boinki, kara pi kapi nami mi siya numira hiriir bi swoki amiminkin. ³¹ Mi siya simiirin hiniina sriigi, tiki yinisim nwiso yipikin adin siir kwoin iir napin, ha? Mi sima ina boinin Biiyan iya mi

Jisis siya simiir boŋki, kara kimiirin yaimwo aiirar boŋki mi iikam biyeyim omom omomi umir takis haiyanim mi wigim hii nanaei ikim simiir mhi kwoinim bidi kisina haigiyim mi sima Adi Komii siir yai aiiram bidi yaingwo tibmiyyim mi kimiir biyyin wi simar nami iikamim Adi Komii siya kigriraowiyim kimiiramim. Niingaka. ³² Dimusi rani, Jon siya kimiir waraur nimbiniin siyiu miyyik miyyikim simiir niisiisimauugim kimiirin mi kima siir yai aiir bi naingwo tibmiigim. Mi kamim omom omomi umir haii ikim mi wigim hii nanaei ikim sima siir yai imiir bidi yaingwo tibmiyyim. Mi kima ti hiriinan diminim simiir bidi kigim mi kimiir kwoinim biri kisina haiigikim mi siir siyiu iir napam bi naingwo tibmiigim. Niingaka. Iriig.

Ta boŋniyio yaiya inkam biyeyin numir waina saiir kigriraowiyin siir boŋka

(Mk 12:1-12; Lk 20:9-19)

³³ Jisis siya simiirar niki boŋin, kima wakae, boŋniyio yai kwira hiniinga. Inkam komii nwirin siya nu komiigakin mi wain numir yinkin mi ina hiuyokiyokaiyin mi numir hirin ie whira yop mi nantwo komiia ienau hir haigi mi sima wain nidim ina whinitkaigaiyim mi simiirin ina yokwobrombropim simiir hii imiirim mi saiir mhoiia numiran adin siya omaka pada ira mirii ta wain numira saiir kigriraowam. Mi siya ta numira inkam nhirimi hauugi sima kigriraowam mi umir mii saiir warar mi miriyyim. Mi numiran adin ina yamin aru maeyau kwira. ³⁴ Mhoiia iya wain nidim simiir haiyana ini kingiin nwowa mi numiran adin siya whisarii mii prii miriyan kam nhirim simiir yikrop amki wain nidim simiir ninguguhainakiyam. ³⁵ Mi kamim ta numir aiir kigriraowiyim mi sima siir miyan kam imiirin siyiu miyyik bi tirkim. Mi sima nwirin hindara tioki mi nwirin

hindara yisomaoki mi nwirin hindara kaigromkrorki siyani. ³⁶ Mi numiran adin kam nhirim miyanim simiir yikropki, siya hoimgakriga yikroki, biyana saiir hiriinan tani. Mi kamim numir aiir kigriraowiyim hiriinan siyu iirar swoki tirwin simiirin. ³⁷ Mi mhoigi mhoiyan siya siir yinisimki yinisim yinkamiyinin siirgisiirar yikropki simiiramim. Adin siya hiniina yaingwo, sima wi kariir yinisimin wi siir yaiyar wakae yoknaei. ³⁸ Mi kamim ta numir aiir kigriraowiyim sima ti yinisim iir kigwinim mi sima sima hiniina boinaiwin, tiki yinisim hiniinin siya wi siir adni digwraekwowim wi siya haii. Humbae! Nim siir disom aoki mi ta siir adni numira wi krima haii. ³⁹ Mi sima siirin ha kiyainaniyamim numir yaba hiriir mi sima siirin ina yisomaowin.

⁴⁰ Mi Jisis siya simiir boinki, kima paniina mi aingwokiyim? Mhoiya iya numir wainain adin siya niti wi panin siyuin siir natirni ta numir aiir kigriraowan kamim simiirin? ⁴¹ Mi sima siir boinki mi siya ti inkam biyeyim siir numir aiir kigriraowim wi simiir nisomsom aokii. Mi siya numir waina wi iikam isid miyik nhirmi hauugi sima kigriraowim mi nae haiyan iya mi sima nae haimii, siirin wa hauu aei. ⁴² Mi Jisis siya simiir boinki, tari kima yai haimii kwira profet kamim biya sima wina Yokwo Komii saiir nwowim simiir biri sibgu mwaininokninkinkim, aniya? Saeya hiniina boinka, ti yin miyikin omaka miriyyin kamim sima boriisop waeyaowin tariinanin ini biyan yin yamwowiin. Siya ini bopwonauan kougouwin siir hiriinan yamwowiin. Biyan Inkam Komiiyin siyar diriraerarkikin ti diminin, siya ina yimbiyamim mi krima siir kigin ini wadeyar ywokiyyin.

⁴³ Mi kara kimiirin pi hiriinan asi boinki, ti dimin miyik miyikim Adi Komii siya kigriraowan iikamim simaka

nwowim wi kara swoki haii, Juda iikamim kimiir warau-rankar. Mi kara wi iki iikam nhirim om whiranim siir mi sibgu miriyyim wi simiir hauugi. ⁴⁴ Yipikin inkamkin kari-irram naingwo tibmii karamae nwowin mi siya wi hindara nonkwobumbuninkin iuguski, hauwa nikii iswomswokiya mimirmimir yinin siir idwo saiir hiriinan. Mi inkamkin digiumii kariir haimriyyuwi mi siya wi hindara nikrimkrip iuguski yin siir hiriinan nisiimtl siini.

⁴⁵ Mi iya prismi biyan inkam komii ima mi Farisi sima ta hiriinan boiniyo yai aiir wakaekiyim Jisis siya boinim mi sima ina yinokninkinkiyim ta yaiya simiirar nikriiga. ⁴⁶ Mi sima siir nonkworinuwama naingwokim omaka hiuyokiyokaiya saiir hiriir hainamim. Mi sima iikamim simiirsi nididgim Jisis siir yai wakaeyim. Dimusi rani, sima ha naingwo tibmiikim Jisis siya profet inkam komiigin. Iriig.

22

Ta boiniyo yaiya nae komiia wig nonkwonaeiya saiir boinka

(Lk 14:15-24)

¹ Jisis siya yaeya boiniyo yaiya ina swoki boinin simiirin mi siya hinina boinkin, ² Adi Komii siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana, saeya ini inkam komii nu kigriraowiyin, nae komii siir yinisim yinkamiyinin wig nonkwonain siirim diriraerariyin ini saiir hiriinan ywowin. ³ Biya kam nhirim simiir nimbina ta wigwas naeya saiir naeyam. Mi naeni iya siya siir kam nhirim simiir yikropki. Mi sima nitim pi boriisopi. ⁴ Mi siya siir miyan kam nhirim ina swoki ikropkiyim mi simiir boinmauu, kima kamim kara nimbingigim simiir dikiunaki mi kima simiirin hinina boin, wakae, kariir naeyim bidi diriraerar haigingigim. Mi bulmakau

ii ikim mi wraisu hikae hikaeyim kara bidi yisomsom haigingigim. Mi digworaekwo whiekakim bidi diriraerar haiigingigim. Kima ta wigwas naeya saiirim wit. ⁵ Siya siir miyan kamim ti yai imiir boinmimauu digin mi sima ha namim, sima, simiir yai imiir wakaeyim pi boriisop mi sima ina nhinooopkiyim. Nwirin siir numiram yam mi nwirin ini umir mi miriyam yamin. ⁶ Mi nhirim inkam komii nu kigriraowiyin siir miyan kam imiir yapiyiskai kigwin mi sima simiir yonkwobumbuninkin haiiginiugi mi simiirin ina yisomsom aokaokiyim. ⁷ Mi ti hiriinanin inkam komii nu kigriraowiyin siir kwoinin haugi hauga ha whiyekiyin mi siir kamim sau ninitiyim simiir yikropki. Mi sima inkam biyeyim simiir yisomao mi om iir warar yinkin haingimugig. ⁸ Mi sima hiriinan tirim, inkam komiiyin siir miyan kam imiir boinmimauugi, wigwas naeya bidi diriraerar haigin diga, kamim kara nimbiniim sima miyiki waeyao paniinsi yitsi. ⁹ Mi hiriinanki niuwi kima iki siyu whiekakim simiirar dap kig yokiyokiyam mi kam whiekakim kima simiir kigi mi kima simiir wikiunani ta wigwas nae aiirim. ¹⁰ Siya hiriinan yai boinkiyin mi miyan kamim ina nhinooopkiyim. Mi siyu whiekakim simiir nwowim iikamim simiir yapboinmimauu iikam biye biye ikim mi iikam miyik miyik ikim simiir yikiunani wigwas nae aiirim. Mi sima ha nitim ta omaka wigwas nae diriraerara ini iikamkina yinkiniugiya.

¹¹ Iikamim sima ha nidwodwokai digiyim mi inkam komii simiir napninopkai kigam namkin. Mi siyar kigi inkam nwirin yuis miyik bi puainanikin wigwas naeya saiir nidwokai aeyamin. ¹² Mi inkam komiiyin siir boinki, akam, kira yuis miyik puainani karamae dimusi nwokin ta wigwas nae aiiramin, ha? Mi siya ini yai mikrima ywowin. Mi ina yididkiyin. ¹³ Inkam komiiyin siya siir miyan kamim simiirin hinina boinki, kima siir iga hinim

simiir kogrimdiinugi. Mi maeyauwa niyim niyim nwowa saiir hiriir ditkaigi. Ta maeyau niyim niyim aiirin siya wi kauu ouu prasae kin tani. Mi siya wi hik komiigikomii aiir haii. Mi wi siir big iirar mi aegiyimgiyikaeyami. ¹⁴ Jisis siya ta boiniyo yai aiir boin digiyin mi siya simiir boinki, ihi, Adi Komii siya iikam whiekakim simiirar nikiunaei. Mi simiirin wi irira nwinwira nikiuna apninopkainani. Iriig.

Sima Jisis siir sriigim umir Sisa siir hauuwam

(Mk 12:13-17; Lk 20:20-26)

¹⁵ Mi Farisi kamim sima yaiya ina haingiriyiu hid boinaiyim, Jisis siir kinankiuwam. ¹⁶ Mi sima simiir kigna miriyyim kam nhirim mi inkam komii Herot siir kamim simiir warar yinkin ikropki. Mi sima Jisis siir hiriir yimbiam mi ina ini sriiyuim yai nhirim simiiram. Inkam yaimin dimin nowomwarkaiyuwiyin, krima ina ninokninkinin kira yaimwo boinan inkamkin. Mi kira yaimwowa saiirar sibgu owomwarkaiyu boinikin diminim Adi Komii siir iikamim simiirim. Kira inkam nwirni bi nwowikin kou mi nwirni bi nwowikin nua. Niingaka. Kira iikam whiekakim simiirin whiruwar nwowaiginiuwikin. ¹⁷ Kira krimiirin sibgu boinmauugi, kira paniina naingwowi, ha? Moses siir siyiu komiyyin siya boinin ini wadieya mi owin krima omom omomi takis umirim inkam komii Sisa Romanin siir hauuwun, aniya? Iyie? Niingaka. ¹⁸ Jisis siya simiir kwoin biyie biyie imiir bidi yinokninkinin mi siya simiir boinki, kima niksisaeyan inkamkim. Kima kariirim dimusi kinankiunikim, ha? ¹⁹ Kima umirim omom omomiyim kima haiiyim mi miya umira saiir nwowa inkam komii Sisa siir hauuwiya kariir wiisiimauugi. Mi sima umira siirim asi hainakikim, siir niisiimauuim. ²⁰ Mi siya simiir sriigi, ti whwonkamin mi ti inig ikin umir aiir nwowin siya nhinirgin. ²¹ Mi Jisis siya

simiir yowarkii boinki, inkam komii Sisa. Mi siya simiir boinki, dimin Sisa nikin, yio kima Sisa siirar hauu. Mi diminin Adi Komii krimiir Wanin siirgin yio kima siirar timi hauugi. ²² Sima ta hiriinan yai aair wakaekiyim mi sima ina yanaakiyim. Mi sima siir ina haiburgigim mi ina yamim. Mi sima Jisis siir kinankuan yai karamaekim. Iriig.

Sima Jisis siir sriigi iikamim naonami wa swoki insiin idwowi

(Mk 12:18-27; Lk 20:27-40)

²³ Ta ii aairarin Sadyusi kam nhirim Jisis siir hiriir yimbiyam. Ti kamim sima hiniina boinikim, inkamin naonamiyin sima wi swoki insiin idwo rani. Sadyusi kamim sima ha nimbiyamim mi sima Jisis siir ini sriiyiu, ²⁴ inkamin nowomwarkaiyuwiyin, Moses siya hiniina boinkin, inkam nwirin siya yinie niyio karam nwowi mi siya ha naonami mi siir wig igabaeya siir nomousim ieyar swoki itkin idwokai naowid. Mi yiniekekakin wi siya nwo haiginiuwi siir yaowae iirin. ²⁵ Mi kam iriyyar nwiskiniuwi mi simiir yaowaeyin wig siya yonkwona mi siya ina yaonamin mi siya yiniekek bi nwogigin. Mi siir wig igabaeya ini siir nomousim ieyar swoki itkin idwokainaowida. ²⁶ Mi siir nomousimin iriipa hiriinanar mi tir, yinie karamaeyar mi aowin. Mi nwoimaka iriipa hiriinanar mi tir mi ini hirii hiriinanar tir yokiyokiiyamim. Mi ti iwiniyao iriyyar nwiso ini yinie karamaeyar yaowim. ²⁷ Sima yaowin naokao digiyim mi mhoigi mhoiia simiir yao wig igabae aeyar yaonam. ²⁸ Kira boinki, iya iikamim naokaowim sima ninsiin idwowi. Ti iwinyao iriyyar nwiswo ta wiga saiir kamki kamim wi nhinga nwowi? Kira ina ninokninkinin, sima yaowin saiirara nonkwona swokim.

²⁹ Mi Jisis siya simiir yai aka ina yowarkii boinin, kima Yokwo Komii saiir yai imiir bi ninokninkinkim, ha? Mi kima Adi Komii siir kirie aair bi ninokninkinkin, ha? Mi kima hiriinanin whaowaeya priiboin, aniya? ³⁰ Mi iya iikamim sima ninsiin idwowi mi sima wi nonkwona rani. Niingaka. Mi sima wi Adi Komii siir oman paekwosimim ninomor kou hir nwowin wi simiir hiriinan nwowi, niinga niingar. ³¹ Ti iikamim naonamim mi ha swoki insiin idwowi. Kara kimiir sriiyim mini. Adi Komii siir yayim Moses siir hauuwim, kima simiir bi mwaingim, aniya? Siya hiniina boinkin, ³² kara Ebrahim mi Aisak mi Jekop simiir Adi Komii gin. Adi Komii siya iikamim naonamim simiir Adi Komii rani. Iikamim kwoinbudin omwai waiyayokiyokiiyin simiir Adi Komii gin. ³³ Iikamim kingiin nokwoim sima ta hiriinan yai aair wakaekiyim mi sima ini hindara yanaakiyim triig.

*Adi Komii siir biigi biyan siyugi siyu ieyairgin
(Mk 12:28-34; Lk 10:25-28)*

³⁴ Ta hiriinan yayia Jisis siya Sadyusi simiir yai aair boin tankaigikin. Mi Farisi kamim sima ta yai aair wakaekiyim mi sima ina haingiriyu boinainamim. ³⁵ Mi simiir bopwo hirin inkam nwirin siyu imiir ninokninkiniyin ini hirar nwowin. Siya Jisis siir sriikinankiuwam namkin. ³⁶ Iikam nowomwarkaiyuwan inkam piki hiniin siyu ikin, siyu whiekakim Moses siya winim simiir bi nwowim, ha? ³⁷ Mi Jisis siya siir boinki, Biyan Inkam Komiiyin siya kiriir Adi Komii gin. Mi kiriir mhi kwoinim mi kiriir kirieya wi saiirar hauu iuguski mi kiriir digworaekwo whiekakim simiir warar. ³⁸ Ti siyuin siya ini siyu nhirim Moses siya winim simiir kou ywowin. ³⁹ Mi mhoiiyan siyu whirin yo hiniina boinkin, kira inkam nhirim simiirim naingwowyim mi kiramar naingwonaeyin saiir hiriinanar daingwo. ⁴⁰ Ti siyuwo sowa boinkiywo ini

Moses mi profet kamim simiir siyiu imiirar higriniu irkakiyim. Iriig.

Jisis siya Farisi kamim simiir srii yipiki inkamkin Adi Komii siya nikropkiyin

(Mk 12:35-37; Lk 20:41-44)

⁴¹ Farisi kamim sima iripa niki haingiriyiu owim mi Jisis siya simiir srii, ⁴² kima Kraisi siirin ini paniina naingwowim ti inkamin Adi Komii siya nikropkiyin, ha? Siya nhinir piugan ankin, ha? Mi sima siirin hiniina yowarkii boinki, Devid siir piuganankin. ⁴³ Mi Jisis siya simiirin ina swoki sriiyin. Dimusika? Mi Adi Komii siir naeyiun Devid siir nwowin siirin siya niisiimauugin mi Devid siya siirin Biyan Inkam Komii dimusi dapkin, ha? Siya hiniina boinkin,

⁴⁴ Devid siya hiniina boinkin Adi Komii siya, kariir Biyan Inkam Komiiyin siirin hiniina boinkin, kira kariir ina iiniga sair didwo. Mi mhoyiya kirir sau omomin wi kara kintiokii simiirin. Mi wi kirir aowa nwokaii.

⁴⁵ Kima kigi Devid siya dapकिन Inkamin Adi Komii siya nikropkiyin Biyan Inkam Komii siya mi siya ti inkamin Devid siir isid paniina nwokin, ha? Niingaka. Siyiu kara-maekin. ⁴⁶ Mi inkam nwirkin bi nowarki boinmiminkin ta Jisis siir yaiya. Niingaka. Mi ta ii airin sima ina yididbwakainamim siirsiyin mi mhoyiya sima siirimin dimin whiram bi swoki srii miminkim. Iriig.

23

Jisis siya iikam imiir boinki, kima mintarao, kamim siyiu komii ninokninkiniyim mi Farisi kam ikim simiir siyiu imiirsiyin

(Mk 12:38-39; Lk 11:43,46; 20:45-46)

¹ Mhoiyya Jisis siya yayiim iikam whiekakim mi kamim siir kigna miriyyim simiir boinmimauugin. Jisis siir yayi hiniina boinkin, ² kamim siyiu komii ninokninkiniyim mi Farisi kam ikim, sima kimiirin Moses siir siyiu imiir nowamwarkaiyugim. ³ Mi hiriinankiniuwi yim ti hiriinan digworaekwowim, simiir boinmimauuiyim, yim kima simiirin ha wakaeyokna ap. Mi simiir siyiu iirin, yio kipi kigna ap. ⁴ Ti yayiim sima kimiir boinmimauuiyim, yim ini dimin hikakim kima nityiskai apiyim, kimiir waeyao ini hiriinan ywowim. Mi sima wi kimiir whinhai rani, ti dimin hikak imiirin. Niingaka. ⁵ Dimin taeminim sima miriyyim, sima minam mini, iikamim simiir nwoki kigim sima ti inmi op minim minam niigim sima Adi Komii siir yayiim simiir hopkaiyam. Mi simiir mwowim hais ha mi kikog nhwo kwisboini digworaekwowim, simiir haigiyam. Mi iikamim simiir kigii, sima wa nwoki aingwowim, sima inkam wadiekim. Mi yuis priei prieiyim sima niiyim yim ha mi piuai haiginiu. Sima nhwo Adi Komii siiram kwisboiniyim mi iikamim simiir kigi, sima wa boini, hie wara inkamim, sima inkam wadiekim. ⁶ Mi iyya sima yae-wou komii komiiyim simiiram namiyim sima iki mhoiyyan ipiiyim simiir bi nidwokaiigim. Niingaka. Sima iki ipiiyim biyar nwowinim pi simiirar nidwokai omaka Adi Komii siir yai nidwokai wakaiya saiirin iriipa hiriinan. ⁷ Sima ha naingwowi, iikamim maeyaua nae haiginiya saiirin sima simiir nwoki boin maigimaigam. ⁸ Iikamim sima kimiirin hiniina kipi dap iikam nowomwarkaiyuwan inkam komii komiiigim. Niingaka. Inkamin nwiruwairgin kimiir nowomwarkaiyuuiyin, Adi Komii sasairgin. Mi kima whiekakim ini nomiiyaukina yoswowim. ⁹ Mi nu tirin kima inkam nwirniyin hiniina kipi dap, krimiir Adi Komiiigim. Niingaka. Adi Komiiyin nwiruwairgin, krimiir Adin. Mi siya ini ninomor kou hirar nwowin. ¹⁰ Mi sima

kimiirin hiniina kipi dap, inkam komii. Niingaka. Kimiir Biiyan Inkamin nwiruwairgin, yio karargin, inkamin Adi Komii siya nikropkiyin. ¹¹ Yipiki inkamkin kimiir bii inigak nwowin. Siya biiyin hinda whisarii mii priimiriyan inkam dwo ¹² inkamin siir inig iirar hainanaeyin mi mhoiia siir inigin wi aoki aowa namiguskii. Mi inkamin siir inig iirar hainana karamae nwowiyin, mhoiia siya wi inig komiigak nwoi. Iriig.

Jisis siya kamim siyu komii ninokninkiniyim mi Farisi kam ikim siya siyu biyeyim sima tirim io simiir nwokin
(Mk 12:40; Lk 11:39-42,44,52; 20:47)

¹³ Ti siyu komii ninokninkiniyim kamim mi Farisi kam ikim. Kima mintarao! Kima niksisaeyan inkamkim. Mi kima yayairga nhinkini. Iikamim Adi Komii siya kigriraowiyim sima nwowam naingwowyim, simiirin kima niksisaei mi ti iikamim simiir anowin kimar haiginikouwi. Mi simiir kwoinim simaka nwowam wara naingwo rani, simiir siyuin kimar haiginikouwi. Mi kima Adi Komii siir iikamim siya kigriraowiyim simaka bi namasugin. Mi iikam nhirim simiiram namam tiriyim, simiir siyuin kimar haiginikouwi.

¹⁴ Kima kamim siyu komii ninokninkiniyim mi Farisi kam ikim, kima mintarao! Mhoiia kimiirin wi Adi Komii siya nonkwobumbuninkin iuguskii kima yai aingar nhinkini. Kamim naonamiyim simiir wig igabaeyim pi kima mi iksisaei. Mi simiir omakain digworaekwowim pi kima mi tauae haii. Mi kima iikamim simiir wh-wonkam idain nhwo pi prieyar mi kwisboini, simiir dimin biyeyim simiir higriniuwam. Mi iikamim sima wa nwoi aingwowim, kima inkam miyikim. Mi Adi Komii siya kimiirin wi hiriinansi hauwi.

¹⁵ Kima kamim siyu komii ninokninkiniyim mi Farisi kam ikim, kima mintarao! Mhoiia Adi Komii siya

kimiirin wa nonkwobumbuninkin iguskii. Kima yaiyairga nhinkini. Mi kima whii komiia mi nu ikim simiirar napboinmimauwi Adi Komii siir yai aiirin iikamim simiir kwoin imiir hiurworwokaiyam. Mi sima kimiir yaiyar bidi wakaeyoknaim. Siyiu biyie sima diriraerarim ini kimiir imiir haiburim.

¹⁶ Mhoiia Adi Komii kara iikam biyie kimiirin wi hindara nonkwobumbu iuguski. Kima ini iikam nhwokwisaeyim simiir ninkikwona apiyin ini simiir hiriinan ywowim mi kima wi dig nwo rani. Niingaka. Mi sima paniinsi sibgu wakaeyokna apsi. Mi kima iikamim simiirin hiniina boinikim kara wa diriraerari, kara niksisaerani, kara yaimwower boini. Ti kariir yayim, kara Adi Komii siir hiniina boini, ini mi owin yio dimin komii rani. Mi kira hiniina boini, kara wa diriraerari. Kara ti yayim simiirin pi golin Adi Komii siir omaka hir nwokaiyin pi siir nikopaisisirki. Mi siya ti hiriinan yayim simiir boini mi kima siirin wa boin, siya ha diriraerar.

¹⁷ Kima whaowae inkamkim mi inkam nhwokwisaeyim! Dimu diminkim bii nwowiyim mi dimu diminkim mhoii nwowiyim, ha? Ihi, adi Komii siir omaka biyyin ini saeyar ywowa.

¹⁸ Krima hiniina boinkim, inkamin hiiya nae haigin inkin imiiaeyia Adi Komii siira saiir dapikopsisirki mi mhoiia siya tir karamae nwowi yio dimin kaimwo rani mi inkamin nae Adi Komii siir nikin imiiaey ikopsisir hauwi. Ihi, yio siya ha diriraerar.

¹⁹ Kima ti nhwokwisaeyim dimu diminkin bii nwowiyin, ha? Inkamin nae ninkin imiiaeyin siya, iyie? Hiiya saeyar minkin ti naeyim dimin whirki paniinsi kimbusi. Ihi, hiiya nae haigin ninkin imiiaeyia biyyin ini saeyar ywowa.

²⁰ Inkamin hiiya nae haigin ninkin imiiaeyia saiir inig iir dapikopsisiri, siya digworaekwo saiir idwo nwowim simiir warar ninkin ikopsisirkikim.

²¹ Mi inkamin Adi

Komii siir omaka miyika saiir dapikopsisiri mi siya Adi Komii siir omaka hir nwowin naeyiu digworaekwowim simiir wara ninkin ikopaisisiri. ²² Mi inkamin ninomor kou saiir dapikopsisiri mi siya Adi Komii siya mi siir ipiyya sowiir warar nikopaisisiri.

²³ Kima kamim siyiu komii ninokninkini ikim mi Farisi kam ikim. Kima mintarao mhoiyya Adi Komii siya kimiirin wi hindara nonkwobumbuninkin iuguski. Dimusi rani, kima yai kiyimiyok boin kiriekim. Mi kima dimin sisimim pi simiirar mi sioitkini mi haimiyyin pa mi hauuwi mi ti hiriinan dimin sisimim kima ina wakaeyokna diriraerarim mi bigi biyan diminin Adi Komii siir yaiya kima hiriinan tir tani. Mi biyan dimin komiyyin Adi Komii siir yaiya kima digiumii saiirar haimriiyugigi. Mi siyiu miyik tiri ikim iikam nhirim simiir mi naingwobumbuni siyiu mi naingwo tibmiini siyiu ikim, kima ti hiriinan dimin komii komiyyim digiumii simiir haimriiyugigim. Mi kima dimin komii mi Adi Komii siir dimin simim simiir wara wakaeyokna kiswo mi siya kimiiramim wi maigimaigra komiyya pi ywokiyin mi kima simiir tirim pi boriisopkim. Niingaka. ²⁴ Kima inkam miyik rani, ini nhwokwisaenan ywowim mi kima iikamim simiirin Adi Komii siir siyiu iir niisiimauamar naingwowi mi kima wi dig nwo rani. Mi Adi Komii siir yaiisimim kima simiirar nikwowaisii mi wakaeyokna rani. Mi kima Adi Komii siir biyan yai komiyyim simiir wakaeyoknaim naingwo rani. Mi kima pi boriisopi. Niingaka.

²⁵ Kima kamim siyiu komii ninokninkiniyim mi Farisi kam ikim, kima mintarao! Mhoiyya Adi Komii siya wi kimiir nonkwobumbuninkin iuguski. Kima yaiyara nhinkini kimiir mhii kwoinim ini mobmor mob minim idanara kima sibgu hisokiyim mi aowa iokaka nwowiyim mi ini simiir hiriinan ywowim. Kimiir kwoinim ini

inkam nwirni diminam kigmairi siyiun mi piu saeya nipiyaokiinami siyu ikin ini sima yinkiniuim. ²⁶ Farisi kamim kima ini inkam whaowae nhwokwisaenan ywowin mi biyin kima mobmir mobim simiir aowa tiki hisok mi idana wi wadiya mi oki. Mi iriipa hiriinan kimiir kwoinim hiriinana timi tir. Mi kira siyu miyikin siir tiram naingwowi kira wa tiri.

²⁷ Kima kamim siyu komii ninokninkiniyim mi Farisi kam ikim, mhoiya Adi Komii siya wi kimiir nonkwobumbu iuguski. Kima mintarao! Kima yayarga nhinkini. Kimiir kwoinim ini maeyauwa inkam haingikaiiya ini saiir hiriinan ywowim. Mi idwowin wadiya sibgu kigi mi ienau hirin ini inkam mwokiugi yinkiniun. Iikam kimiir mhi kwoinim hiriinan ywowim. Mi ida wadiyar sibgu kigi mi kimiir aowan kwoinin miyiknan nwoki rani. ²⁸ Kima ini iriipa hiriinana mi owim, iikamim sima kimiir yaimwo whwonkam imiirin wadiya kigi sima hiniina naingwowi, kima iikam wadiekim. Mi kimiir mhi kwoinim ini niksisaeni siyu ikin mi dimin bibiyeyim ini simasimar nwokaiyim. Iriig.

Jisis siya kamim iikam nowomwarkaiyuwiyim mi Farisi kamim simiir boinkin sima wi hik kimpisu haii

(Lk 11:47-51)

²⁹ Kima kamim siyu komii ninokninkiniyim mi Farisi kam ikim. Kima mintarao! Mhoiya Adi Komii siya wi kimiir nonkwobumbuninkin iuguski. Kima yayarga nhinkini. Kima profet kamim biya naonamim simiir kiu mwowim ie imiirar piuai haiginiugim. Mi iya sima omwaiya niki waiyam, sima siyu miyik iirar tirkim.

³⁰ Mi kima boin, iya krimiir yidiwi wanwiyaeyim sima nwowa krima saiir nwokiswo mi krima wi simiir di whiniinii profet kamim simiir nisom aowamin. Niingaka.

³¹ Ta yai hiriinana kima kimar niisiimauunaei, kima ti

kamim profet kamim simiir nisomsom aowam, simiir hiran inkamkim. ³² Kara kimiirin yaimwowar boini, kara kimiirin bidi yinokninkinin kima wi kimiir yidiwi wanwiyaeyim, simiir siyu biye imiirar swoki tiri, biya sima tirim saiir hiriinan mi kima wi hiriinana swoki tiri mi wi simiir hiriinana swoki imbiyami. ³³ Kima kam biyekim, kima mipugnankim. Kima kam biyeyim kima kam isid biyeyim simiir hiranki nitkim mipugnan. Adi Komii siya kimiirin wi maeyauwa paekaka saiir hiriir boinwokiyopnatkaigi, kima wi paniina nidami, ha? ³⁴ Mi kima wakae mhoiia kara wi profet kam nhirim ninokninkin miyikakim, Adi Komii siir Yokwo Komiiya saiir mi kamim nowomwarkaiyuwiyim wi kimiirim nikropki mi sima kimiir waraur nimbini. Mi nhirim wi kima nisomsom aokaowi mi paeyin hiiniya nironinkinin saika nirinuwu mi nhirim omaka, yaimin dimin nidwokai wakaeiya saiir hirar nipimpari. Mi nhirim kima simiirin wi om komii whirin siir hiranki nhinikriropki mi simiirin wi hinda tinda ninkin aeyokiyoki. ³⁵ Mi ti hiriinanin kara wi saiirsi nikropki kam nhirim hik kimiir hauuwim, kam miyik nhirim nuanim biya kima nisom aowim simiirsi. Inkam miyik Ebel siir hiranka nisomao bwakainamkim mi ini profet Sekaraia siirar yadigiuwin Berekaia siir yinisimin. Sima siirin Adi Komii siir omaka yai nidwokai wakaeiya mi maeyaua hiuyokiyokaiiya nae ninkin imiyaeiya dimin whirki kimbu karam nwowa siirin hir nisom aokin. Dimusi rani, ti dimin hiniinin mi Adi Komii siya kimiirin wi hiriinansi nonkwobumbininkin iuguski. ³⁶ Kara kimiirin yaimwo aiiirar boini. Dimin biyeyim simiir hik kimpipisuim ti iikam isid whiekakim kima ti nwowim wi krimiirar nimbiamyami. triig.

Jisis siya om komii Jerusalem siir iikamim simiirsi

nougin

(Lk 13:34-35)

³⁷ Jerusaleman iikam!! Jerusaleman iikam!! Kima profet kamim kimiir waraur nitim simiirar nisomsom aokaowikim mi iikam nhirim Adi Komii siya nikropkiyim simiirin ini siiyani kima kaiyimik aokaokiyim. Hinokinokin kara kimiirin dimin biyeyim simiir hirankar nikunama naingwowi kanaka nwowim kimiir whindiriraerarim. Kakaruk yopiiya saiir yinim saiir kpida aowa namiyim saiir hiriinan tirama mini mi kimar boriisopi. ³⁸ Kima wakae! Mhoiia kimiir omin wi iikam karamaeyar nwoki. ³⁹ Ihi, kara kimiirin hiniina boini mi kima wi kariir kigmimin tani mi iya kima ta yai hiniina saiir boini mi wi saiirar nadigiwi. Adi Komii siya kinsiishaiginiwi ti inkamin. Biyan Inkam Komii siir inig iir nitin siir. Iriig.

24

Jisis siya Adi Komii siir omaka yai nidwokai wakaeiya saiir boinkin wi sapi nimbiiiyami

¹ Jisis siya Adi Komii siir inig hainaniya omaka komi-
iya yai nidwokai wakaeiya saiir haiburgikin mi ina yap-
naniyamim mi kamim siir kigna miriyyim sima siiram
yit. Sima siir nisiimauuam naingwokim omaka miyyikim
Adi Komii siirim simiir. ² Mi siya simiir boinki, kima
ti digworaekwowim simiir bidi kigiyim, aniya? Ihi,
kara kimiirin yaimwo aiarar boinki, ti siiyaim Adi Komii
siir omaka saiirim sima wi siya kwirni idwo nwo rani.
Niingaka. Mi kam nhirim sima niti, wi ti Adi Komii siir
omakaim simiir niinikinhiimnhinkigi mi wi nu saika diga
swoki amwowiwi. Iriig.

Jisis siya hik whiekakim mhoiyya nimbiniyanim simiir boinkin

(Mk 13:3-13; Lk 21:7-19)

³ Jisis siya mhiu Oliv hir nidwokin mi kamim siir kigna miriyyim sima simar yit siirimim mi sima siir ini boini, kira krimiir boinmauugi, ti dimin hiriinanim wi paki hiniin iya saiir nimbiyami krimiir niisiimauuamin, ha? Piki hiniin diminin wi bii siya nimbiyami mi krima wi siir nwoki inokninkinim iya kira swoki haiyiug itana saeya nimbiyami mi ti nuin wa digi, ha?

⁴ Jisis siya simiir yai aka hiniina yowarkii boin, kima kima kimasiyar sibgu mintiraona wi inkam nhirkim niksisaesi kimiirin. ⁵ Kam nhirim sima niti mi sima wi kariir inig iir nini iksisae dapboini, karargin Kraisin Adi Komii siya nikropkiyin mi sima wi iikam whiekakim simiir niksisaes irkaki. ⁶ Mi mhoiyya kima wi yaiini yayiim simiir wakaemimikwini. Yaiiya hinda tinda ina niniiya, kingiin mi aru iriipi hiriinan mi kima wi kipi nanaawin. Ti digworaekwowim sima wa nimbiyami mi iya kara nitana ti nu ieya digana ya ina niki owa. ⁷ Nu whiran kamim wi nu whiran kamim yaii simaka ninii. Mi inkam komiiyin nu kigriraowiyin wi nu whiranin siir isidin yaii wi inkam komii nwirin siir isid inaka ninii. Mi nu maeyau nhirim wi mhi prasae nao rani mi nu maeyau nhirim wi nin prasae nit rani. ⁸ Ti digworaekwo whiekakim wi wiga yinisimin hiukrimkripin naokainam wi saiir hiriinan hik kimpipsu haii, biiya saeya haiyim wi saiir hiriinan nimbiyami. Ta ii aiirin sima hik kimpipsu wi kimiir hauwi mi sima wi kimiir nisomsom aokaowi. Mi iikam whiekakim hinda tinda nwowim wi io nhwo kimiir nanaowi. Dimusi rani, kima kariir yai aiir wakaeyoknakim. Ti digworaekwo whiekakim wi wiga yinisimin hiukrimkripin naokainam wi saiir hiriinan hik kimpipsu haii biiya saeya haiyim wi

saiir hiriinan nimbiyami.

⁹ Ta ii aairin sima hik kimpipisu wi kimiir hauuwi mi sima wi kimiir nisomsom aokaowi. Mi iikam whiekakim hinda tinda nwowim sima wi io nhwo kimiir nanaowi. Dimusi rani, kima kariir yai wakaeyoknaeikim. ¹⁰ Mi ta ii aairin iikam whiekakim sima wi simiir naingwo tibmii aiir haiburgigi. Mi sima simiir nomiiyauim wi simiir sau omomin siir kinmauu iti mi simiir nhirim wi io sima sima ninwo anwowi. ¹¹ Mi ta ii aairarin niksisa profet kam whiekakim sima nhinani mi wi iikam whiekakim simiir niksisa. ¹² Mi ta ii aairarin dimin biyieni siyiun wi komiia nimbiyami mi iikam whiekakim sima wi inkam nwinisi naingwokwonanae rani. Niingaka. ¹³ Iikamim sima simiir naingwo tibmiia kirieya nwoyokiyokiii mi mhoigi mhoiyana saiirar namwoiwi mi ti iikamim simiirin wi Adi Komii siyar swoki anmaiwarkainaei. ¹⁴ Mi sima wi nu maeyau maeyau whiekakim hinda tindanim simiir napboinmamauu irkaki maeyauwa Adi Komii siya kigirkakana siir digworaekwo whiekakim saiir mi iikam isid whiekakim sima wa waka, dimin miyikim Adi Komii siya diriraeranim. Mi wi ii aeya nadiyuwi. Iriig.

Dimin biyeki biyeyin wi sipi nimbiyami

(Mk 13:14-23; Lk 21:20-24)

¹⁵ Inkamin ta yaiya saiir mwainin siya sibgu daingworinu, Jisis siya boinki mi mhoiya kima wi ti dimin biyeki biyeyin Adi Komii siir omaka io saiir hioanin wi siirar kigi, diminin Adi Komii siir omaka bopwo nwowin igbid kamiyaugakin biya profet Daniel siya boinin nimbiyamim mi siya. ¹⁶ Mi ta ii aairin iikam whiekakim nu Judia hir nwowim sima mhua hiriir yidam ninopkainam. ¹⁷ Mi iikamim yaba hir grinkin okwowim mi sima simiir digworaekwo imiirin kipi swoki iwit ninopkainam omaka hiriirin simiir haiyim sima mhua

hiriirar didam iugugusamki. ¹⁸ Mi yipiki inkamkim sima numir nwowi mi sima simiir oma hiriir kipi swoki haiyug am, simiir yuis imiir hainakiyim. Sima hindara didam iugusam. ¹⁹ Mi wigim yinpiugak nwowim simiirsi naingwoyimiyoki mi wigim yinpraigakakim simiirsi warar mi timi aingwoyimiyoki ta ii aiir nwowim. Sima wi nidam sasau rani, sima wi hikak nwowi mi wa kiguguwi. ²⁰ Kima Adi Komii siiram srii boin mi ii kima nidami saiirin wi naoki kipi kin mi wi Judami ii komiia Sabat piu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya saiir mi idami ya wi miyiyik mi o rani, ti ii hiriinaninim kima wi nidam sasauni siyiuim whaowaei. ²¹ Mi ta ii aiirin wi hik kimpipisu prasae hai rani. Iya nuin siya wina niki owin mi ini tariinana yamwonyin, ti hik hiriinaninim biya sima bi niki imbinikim. Mi mhoiia wi hiriinan hiki mi imbiyam tani. ²² Mi Adi Komii siya ti dimin biyeyim simiir iya saiir nikwokripna karam nwokiswo mi iikam whiekakim sima wi hiriirar pi whaowae iuguskiyin. Adi Komii siya siir kamim siya nimbinim simiirsi naingwoyimiyokiyin mi siya ti ii hiriinana saiir asi nikwokripnakin, ti diminim sima nimbiyamam.

²³ Mi ta ii aiirin inkam nwirin siya wi kimiir boini. Kigi, inkamin Adi Komii siya nikropkiyin siya tisi tirar nwowin, siya isi hapi nwowin, kima wi siir yai kipi naingwo tibmii. ²⁴ Ta hiriinana kara kimiirin saiir boinki mhoiia kam nhirim sima niti mi wi hiniina nini iksisae boini, Kraisin karargin. Mi kara profet inkam nwirkin. Mi sima wi dimin kirie komii komii nhirim simiirar diriraerari, iikamim Adi Komii siya nimbinim simiirin wi sima nhinpriiginam kinankiuguwi mi ti iikamim sima wi simiir yai wakaeyokna rani. ²⁵ Wakae, kara kimiirin bii ti digworaekwo imiirar boinmaugim mi bii wi digworaekwowim sima nimbiyami mi mhoiia kima simiir kigi mi

kima wi haniingi kigninokninkini.

²⁶ Sima kimiir hiniin yai boini, kigi. Siya maeyauwa inkam karamaeya nu siiyin apa saiir nwowin, kima wi taka maeyauwa saiir kipi nam. Mi sima hiniina boini, kigi, siya ta omaka maeyauwa hiuyokiyokai saiir hir nwokaiyin. Kima wi simiir yai kipi naingwo tibmii. ²⁷ Kima ina kigim, sinana beki nimbidiinyin siir hinar sinankiyim mipi beki nikiiyamiyin siir hinar namwoiwi mi mhoiia iya Yaowae Adin ninomor kouanin kara swoki iti kima kariirin wi hiriinanar kigwini.

²⁸ Maeyauwa inkam whigi nwowiya mi wakikiyao wabin pi simiir piu imiirar natkikin idwo aei. Mi mhoiia kara swoki iti iikam whiekakim sima wi kariirar kigwini. triig.

Yaowae Adin ninomor kouanin mhoiia siya wa swoki iti

(Mk 13:24-27; Lk 21:25-28)

²⁹ Hik komiia ta iya saiir haiya saeya dig nwoki mi bieyin wa kakauu iuguski mi bwana wi mi whwo rani mi nauunim wi ninomor kou hiranka nikigiki. Mi ninomor kou hiran dimin komii komiiyim, sima wi niini haniina nitki. ³⁰ Mi ta ii aiirin digworaekwo nhirim ninomor kou hiranim mhoiia wi iikamim wi simiir niisimauwi ta iya. Kara Yaowae Adin ninomor kouanin wi saiir swoki iti mi iikam isidin hinda tindanim nu tiranim sima wi nou prasae kin tani. Mi Yaowae Adin ninomor kouanin sima wi kariirar kigwini waumirsima kariir dimin kirie komiiyim paenan niuyaeiyim wi simaka ninkin iti. ³¹ Iya kara niti, kidin wa maski. Mi iya siya kid maski mi kariir paekwosimim sima wa namki omom omomim hida tinda nwowim simiir, iikamim kara nimbimim sima wi kariiram nikiunani.

*Whrougi*wokiyim iya Jisis siya nitana saiir niisiimaugin iikamim simiir

(*Mk 13:28-31; Lk 21:29-33*)

³² Kima whrou siir bidi yinokninkinim. Iya pi whrou siya woki ti hiriinanin krima pa ninokninkini opin wi sipi niuwi. Mi opud naowo wa mi ikii kini. Ta hiriinan iya saeya opki niuwi aeya. ³³ Ini mi owin, mhoiia kima ha kigi ti dimin taemin whiekakim kara boinim ini nimbiyamim, kima ha dinokninkinki, iya kara nitana ini kingiin nwowa. ³⁴ Kara kimiirin yaimwo aiirar boini, iikamim sima ta ii aiirar niki owim sima wi niki aonam tani mi ti digworaekwo whiekakim wa nimbiyami. ³⁵ Nu ninomor sowa wa digi mi kariir yaiya wi swoki digi rani. Niingaka. Saeya wi hiriir nwoyokiyokii. Iriig.

Inkam nwirkin ta iya Jisis siya nitana saiir swoki inokninkin tani

(*Mk 13:32-37; Lk 17:26-30,34-36*)

³⁶ Inkam nwirkin ta ii aiirin ninokninkin mimin tani. Mi paekwosimim ninomor kou hiranim sima iriipa hiriinan sima saiir mi inokninkin tani. Kara Yaowae Adin saiir mi inokninkin tani. Niingaka. Adi Komii sasa ninokninkini ta iya kara nitana. ³⁷ Iya Noa siya nwowa mi siyuim saiir tirim, hiriinan siyu kaimwowim wi saiirar swoki tiri iya kara Yaowae Adin ninomor kouanin kara swoki iti. ³⁸ Iya op komiiyin siya niuunani kara-maeya niki owin, sima ti hiriinan siyuim simiir tirkim opin kwiya mi naemin nongwomamair aeikiyam mi wigmin priinonkwonakaeyam. Mi ini Noa siya yambudkiyin siyaiya hiriir. ³⁹ Iikamim sima bi ninokninkinkim mi sima ini hiriinana mi prii ywowim. Sima ha bi naingwokim ti diminim wi simbi nimbiyami. Niingaka. Mi op komiiyin ha niuunaniyin mi ini iikam whiekakim simiirar kaipri hainamim mi sima ina yaonamim. Kara

Yaowae Adin ninomor kouanin kara niti wi hiriinanar mi tiri. Sima wi ninokninkin tani mi wi ha nwokwokin tani iya kara nitana saiiram. ⁴⁰ Mi iya kara swoki iti sima wi ninokninkinwin tani. Mi inkam nwisko sowa iripa mii miriiguwaki mi wi nwiruwaniya nikiunami mi nwirin siirin wi hirar haiburgigi. ⁴¹ Mi wig iso sowa iripa mii miriiguwaki mi ira wa nami mi ira wi hirar haiburgigi. Mi hiriinankiniwu ⁴² kima, kima kimasiyar mintiraowin. Kima ninokninkin tani, paki hiniin iya wi sae swoki iti kara kimiir Inkam Komiiyin. ⁴³ Kima ti dimin imiir daingwo, omakain adin siya ha ninokninkini hii tauaeen inkamin pi sipi niti mi siya pa nidwo kaowi mi hiiyan inkamin pi hiriir napninopkainam tani ⁴⁴ Kima iriipa hiriinan ha nhinkaokwokin, kara Yaowae Adin ninomor kouanin iigwira kara niti ina nwowa. Mi kima wa ninokninkin tani kara wi ta hiniin iya saiir niti. Iriig.

Boiniyo yaiya mii biye mi mii miyik miriyo sowiir boiniyoka

(Lk 12:41-48)

⁴⁵ Piki hiniin miyan inkam ikin kwoin miyikakin mi siir mii imiir sibgu kigriraowiyin, ha? Biyan inkamin siya minam nimbingin siya siir miyan kam nhirim simiir kigriraowim mi nae simiir mi inkin hauu aeyim naeni ii aiir. Iya ti inkam hiriinanin siya ti diminim simiir wakaeyokna diriraerari mi siya inkam miyik ieya. ⁴⁶ Mi mhoiia siir biyan inkamin ha nitin mi siya ina ini kigniyin ti miyan inkam iir mi miyim biya siya boingigim ini hiriinanar miriikwokinim mi ti biyan inkamin siya wi maigimaiga nwowi siirin. ⁴⁷ Kara kimiirin yaimwovar boini, mhoiia ti biyan inkamin, wi siir nimbini, siir dimin komii komiiyim siya kigriraowim. ⁴⁸ Mi ti miyan inkam biyeyin siir kwoinin ha naingwowi, kariir biyan inkamin siya wi nitsisau rani ⁴⁹ mi siya siir

iripa mii miriyyim kamim simiirin ina tio bwakainanamin mi siya op biyie kwiyaeyim kamim simaka mi aek-wiyaeikin. ⁵⁰ Mhoiyya ti miyyan inkamin siir biyyan inkamin siya niti mi ti miyyan inkamin iya siya nitana saiir ninokninkin tani. ⁵¹ Mi biyyan inkamin siya niti wi ti miyyan inkamin siirar tirbumbuninkinki mi siya siirin kamim niksisaeyim simaka nikmwın owaiginiuwi. Ta maeyau aiirin iikamim sima wi nou prasae kin tani mi sima wi simiir big imiirar ninan aekiyimkiyiki. Iriig.

25

Mwiigak kopak iuurim simiir boiniyo yaiga

¹ Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana mi ini mwiigak kopak iuurim simiir hiriinan ywowin. Inkam nwirin wiga tariinanar kwonkwonakin mi ti mwiigak kopakim simiir yuukidim warar hainam, sima siirin siyu hir napyiskaiwinam namkim mi siir nikiunaniyim. ² Mi iriyyarim ninokninkin miyyikakim mi iriyyarim ninokninkin miyyik karamaekim. ³ Mi wigim ninokninkin karamaeyim sima yugid nhiingam simiirara hainam mi sima yaeya op (kerosin) haimiyyim simiir wara bi hainamkim. ⁴ Mi wigim ninokninkin miyyikakim, simiir opim (kerosinim) aimwoniya yaokai hainam simiir yuukid imakar. ⁵ Ti wig nonkwonain inkamin siya bi niki itsisaugin. Mi ti wig iuurim simiir nhwowim ina yiridim mi sima ina whwonkainamim.

⁶ Mi yai kwira ini niibwopwo komiyya saiirar kauwok boiniwiyya wigkam wino nonkwonao ini nitwiyo. Kima siirin siyu hir dapyiskaiwin mi siirin wikiunani. ⁷ Ti mwiigak kopak iuurim ina nhiingiwiiyim mi sima simiir yugid imiirar diriraerar hainamim. ⁸ Mi wigim ninokninkin karamaeyim sima boinki, ninokninkin miyyikak wig imiir, kima op (kerosin) haimiyya krimiir

whauugi. Krimiir yuugidim pi simbi tingiyami. Mi krime diriiyar nami. ⁹ Mi wigim ninokninkin miyikakim simiirin hiniina yowarkii boinki. Niingaka. Ta op (kerosin) haimiisima, kima mi krime sairararin pi dig nwo rani, kima omaka digworaekwo sainiya sair hir sainaki kimamar. ¹⁰ Mi sima op (kerosin) sainam bidi yamim mi wig nonkwonan inkamin siya ina yitin. Mi wigim siirim waikaokwokinim ina yamim omaka hiriir wigwas nae komii aiirim mi sima anowin ina haiginikougiyin.

¹¹ Mhoiia mwiigak kopak iriiyarim ina swoki itim mi sima ini kauwok boini, Biyan Inkam Komii kira anowin krimiirim haiwaoki. ¹² Mi siya ina yowarkii boinin, kara kimiirin yaimwo aiarar boini, kara kimiir bi ninokninkinkin. ¹³ Mi Jisis siya simiir boinki, kima mintarao. Dimusi rani, kima ninokninkin tani, iya mhoiia kara nitana.

Boiniyo yaiya miyan kamim umir griigak haiyim simiir boinka

(Lk 19:11-27)

¹⁴ Adi Komii siya siir digworaekwo whiekakim simiir kigirkakana saeya ini biyan inkamin aru maeyau namam minin mi siya siir miyan kam nwoimim simiirin ha nikiunain mi siir digworaekwo whiekakim simiir in yinkwo hauugik sima kigiraowim mi ini sair hiriinan ywowin. ¹⁵ Siya siir miyan kamim simiir siyu ikim mi simiir kirie ikim simiirar kigin mi siya umirim simiirin yapayapa mair asi hid hauugin. Mi nwirin umirim 5,000 kim siir mi nonkwo hauugikim mi nwirin 2,000 kim siir mi nonkwo hauugikim mi nwirin 1,000 kim siir mi nonkwo hauugikim. Siya simiirin hiriinan turgikin mi siya ina yamin. ¹⁶ Mi siya aru maeyau bidi yamkiyin mi bi kimiminkikin inkamin 5,000 umir haiyin ina miriinamin

ti umir imiirar mi yaeya 5,000 nhirim ina swoki mirii haiyin. ¹⁷ Mi ti inkamin 2,000 umir hainaowidin, yio iriipa hiriinan siya ina mi mirii namin mi 2,000 umira swoki mirii hai. ¹⁸ Mi inkamin 1,000 umir hainaowidin, siya ie ini opuun umirim siir Biyan Inkam Komii ieya hauugikim simiir haigiprakaiyam.

¹⁹ Bwan whiekakim bidi yamkiyam mi mhoiia ti miian kamim simiir biyan inkamin ina yitin mi umirim siya hauugikim simiir kitibmii boinam nitkin. ²⁰ Mi inkamin umir 5,000 hainaowidin siya ina yitin mi umir 5,000 nim siya mirii haiyin simiir warar hainam mi siya boin, inkam komii kira umirim 5,000 na hauugikim mi kigi mi kara ha mirii nanaeyin mi 5,000 umira swoki inkin mirii hai. ²¹ Inkam komiyyin siirin hiniina boin, kira miian inkam miyikin, kira mi miyika sibgu miriigin, kira miya sibgu kigriraowikin, kira dimin sisimim simiirar sibgu kigriraowin. Kara hiniina naingwowi kira digworaekwo whiekakim simiirar kigrirao irkak. Mi kira kanakar uni maigimaigani: ²² Mi inkamin 2,000 umir hainaowidin mi siya ina yitin mi siya ina yaboiniyyin, inkam komii kira kariirin 2,000 umira hauugigin, kigi. Kara ha swoki mirii nanaeyin mi umirim 2,000 na swoki inkin mirii hai. ²³ Siir biyan inkam komiyyin siir boinki, kira miian inkam miyikin, kira mi miyika sibgu miriigin, kira dimin sisimim simiirar sibgu kigriraowikin mi kariir digworaekwo whiekakim wi kira kigriraowi mi kira kanakar uni maigimaigani. ²⁴ Mi inkamin 1,000 hainaowidin yio siya ina mi itin mi siya ina boinin, inkam komii, kara bidi yinokninkinin, kira inkampaii rani, sasae digworaekwowim inkam nwirni numiranim kira pi simiirar priiningugu hai. Mi kira twonid isim inkam nhirmi niki okmwun whrami, isim sima, haiginki mi twonidginim sima. Mi twonidginim kira pi kiriir omaka

hiriirar swoki hainami. ²⁵ Kara pi nididgin kiriirsi mi kara ha namın mi kiriir umırım nunau ie ini ophaigiyeu. Mi kigi! Ha tisi kiriir 1,000 umırım. ²⁶ Inkam komii siirin ina yowarkii boinin, kira miıyan inkampaii rani! Kira nhakiu kiriekın! Kira kariirin ina ninokninkinın kara inkam nwırni nokmwın inkini numıran sasaeyım mipi kara swoki ingugu haiyırkaki mi iriipi hiriinan kara inkam nhırmiya nokmwın hai twonidım numır hirankın mi ti twonid imiirin pi kara swoki haiyırkaknami omaka hiriir. Kira ti simiirin ina ninokninkin, aniya? ²⁷ Kira kariir umırım omaka umır haigiya saiir haigi karamae dimusi nwokin, saeya yaeya umır swoki inkin mirii haiyım, ha? Mi iıya kara swoki itkiswo mi kariir yaeya (profit) umırım simiir wara pi swoki hainiyın. ²⁸ Mi kima ti umır 1,000 nım simiirin siir inankın ti swoki hai mi inkamın 10,000 umırkakin siir ti swoki inkin hauugi. ²⁹ Dimusi rani, kam nhirim dimın taemin whiekakım sima simiirin mi miıyık sibgu miiriıyım mi kara simiirin wi idwowa swoki inkin hauugi digworaekwo nhirim. Mi inkam nwırin siya siir digworaekwowım kwısuwakınııwi mi siya simiirin mi sibgu mirii karam nwowi mi siir dimın sisımım siya nonkwowın mi wi siir inankar swoki hai. Mi siya wi niınga nwoki. ³⁰ Mi ti miıyan inkam biyieyın siir kiyıtkaigi maeyauwa niıbwomambwo nwowiya saiir hiriir. Ta maeyau aiirin sima hik kimpıpisu haii mi sima wi simiir big imiirar naekiyımkiyiki. İriig.

Yaowae Adın ninomor kouanin siya iikam isid whiekakım nu tiranım wi simiir hidi

³¹ Mhoıya kara Yaowae Adın ninomor kouanin siya wi inkam komiıyın nu kigrıraowiyın siir hiriinan nwowi mi siir paekwosım whiekakım mi siya dimın miıyıkım paenan niıyaeıyım simaka warar ninkın iti, ta ii aiirin siya wi inkam komiıyın nu kigrıraowiyın digworaekwo

whiekakim simiir wi siir ipii aiirar nidwokaii. ³² Mi iikam isid whiekakim hida tindanim wi kariir whwonkam idar nwomimiri mi kara simiirin wi isid whisa hidaigini mi inkamin sibsib, meme kigriraowiyin siir hiriinan hidi. Sibsibim maeyau kwira mi memeyim maeyau kwira. ³³ Mi kara wi hiniina hidaiginiwi. Iikam miyikim sibsib nanim wi kariir ina iniga namki mi iikam biyeyim meme nanim wi kariir ina yaioyaeya saiir namki. ³⁴ Mi kara inkam komiyyin nu kigriraowiyin digworaekwo whiekakim simiir, kara iikamim kariir ina iniga nokwoim wi simiir boinki, kima iikamim Adi Komii siya tirhaiginiuwim wadie, kima ha dam digworaekwo miyik miyikim biya kariir Adin siya nimbiniim iya ti nu iir nonkwokwowa saiir, simiir tini haiyu. ³⁵ Dimusi rani, iya kara mhiirima nwowa mi kariirin kima hauu aekin mi iya kariir kwoinin opam haeyin mi kariirin opa kima hauu kwiyaekin. Kara om whiran inkamnanargin mi kariirin kimiir omaka hiriirar mi whinam. ³⁶ Kara yuis karamae nwowin mi kariirin yuis kima hauu iigin. Mi kara maki niyyin mi kariirin kima kigriraokin mi ini kariir ma aeyar digiyin. Mi kara omaka hiuyokiyokaiya mi biyie miriia saiir nwowin mi kima kariirar nap kigraraonakikim. ³⁷ Mi inkam miyik miyikim sima wi siir yai aka nowarkii boini. Biyan Inkam Komii, piki hiniin iya krima saiir kigin kira mhiigi naowin, krima naeyim paki hiniin iya saiir hauu aekin, ha? Mi kiriir kwoinin paki hiniin iya saiir haekin opamin mi krima op kariirin ha hauu kwiyaekin, ha? ³⁸ Paki hiniin iiga krima kiriir kigin kira om whiran inkamnan nwowin mi krima kariirin krimiir omaka hiriir whinamin, ha? Mi paki hiniin ii aka kira yuis karamae nwowa mi krima yuis kariir hauu iyyin, ha? ³⁹ Paki hiniin ii aka krima kariir kigin mi kira makak nwowin mi kira omaka hiuyokiyokaiya mi biyie miriia

saiir nwowim mi krima nini ap kigriraonakiyin, ha? ⁴⁰ Mi kara Yaowae Adin siya simiirin wi hiniina nowarkii boini, kara yaimwovar boini: Mi digworaekwo whiekakim kima tirim ti kariir nomiiyauin inig sim karamaeyin siir mi yio hiriinan siyiuin kima kariirar whindiriraerarkim.

⁴¹ Mi mhoyiya siya simiir boin digiyin mi iikamim siir yaoyaeaya nwowim simiir boinki, kima kigugu iugusan iikamkim! Kima damki, paeya inokiiinok niuyokiyokiya hik kimpipisu haiiya saiiram. Mi inokiiinoki hirar nwokaeyami mi ta paeya Adi Komii siya Setan mi siir paekwosisimim simiirin diriraerar namginkin. ⁴² Dimusi rani, biiya kara mhiigi naoin mi kima kariir bi hauu aekim mi kariir kwoin opam haieiyin mi kima op kariir bi hauu kwiyaekim. ⁴³ Kara om whiran inkamkin mi kima kariirin bi nikiunamkim kimiir omaka hiriirin. Mi iya kara yuis karamae nwowa mi kima yuis kariir bi hauugin. Mi iya kara makak nwowin mi omaka hiuyokiyokaiya mii biyie miriyya saiir hir nwowin mi kima kariir bi nini apririr kignakikim. ⁴⁴ Mi kara ti yai hiriinanin simiir boin digii mi sima kariir yai aiirin wi hiniina nowarkii boini, Biyan Inkam Komii, paki hiniin ii aka kira mhiigi naowin mi krima kiriir kigin mi kiriir kwoinin opam haieyin, kira om whiran inkamkin, kira yuis karamaekin mi kira paki hiniin ii aka maki kira niyyin mi omaka hiuyokiyokaiya mii biyie miriyya kira saiir nwowin. Mi krima kiriir kigin, ha? Mi krima diminim simiir bi kigin mi krima kiriir paniinsi whindiriraerarsi. ⁴⁵ Mi kara inkam komiyyin simiir yai aka wi hiniina nowarkii boinki, kara kimiirin yaimwo aiiar boini, kima kariir nomiiyau nwirin inigsim karamae nwowin siir sibgu grab karamae nwowi mi ti hiriinan siyiuin yio kima kariir bi sibgu grabgin. ⁴⁶ Jisis siir yayim hiniina ini boin digi. Mi ti hiriinan iikam isidin sima wi paeya nami, sima wi hik kimpipisu prasae nini haiyiu rani,

iinokiinokin. Mi iikam miyyik miyyikim sima wi omwaiya waiyayokiyokiii. Iriig.

26

Inkam komiiyim sima ina kitibmii boinim siyiuin Jisis siir nisomaowam

(Mk 14:1-2; Lk 22:1-2; Jo 11:45-53)

¹ Jisis siya ti siir yai whiekakim iikamim simiir boinimauu digiyin mi ta ii aiirin siya siir mi kigna miriyyim simiir boinki, ² kima ina ninokninkinim, ii komi-ya wou nikwo aeniya, ii kwisuwa nwowi krima wi sair naei. Mi ta iya kara Yaowae Adin ninomor kouankin nitin sima kariirin wi sauwan omomin siir kinmauu iti mi paeyin hiiniya niriininkinin saika nirinugi.

³ Mi ta ii aiirin prismi yaowae ad ikim mi Isrel simiir baiyan inkam komii ikim, sima prismi yaowae adin, siir inigin Kaiafaskin, sima siir omaka komiia sairara ywomimiri. ⁴ Mi sima yai minam haingiriyiu boinaigim, siyiuin Jisis siir nimprio nonkworimdiinu hainim. ⁵ Sima ina boinim, krima ti dimin hiriinanin iyyim wou nikwo aeyim simiir kipi diriraerar. Dimusi rani, iikam sima yaii wi krimaka niniisi. Iriig.

Wiga wa piui miyyik whakiyin Jisis siir mwo iir yaokin
(Mk 14:3-9; Jo 12:1-8)

⁶ Jisis siya om Betani hir nwokin, inkam nwirin ma biyeya paowagi pisikomkopouin siir omaka hir, siir inigin Saimonkin. ⁷ Iya Jisis siya omaka hirar nwowin mi wig ira siirim yit mi wa mobin piui miyyik whakiyin, umir kasaka bi sainikin, ira hainani. Iya Jisis siya hiya sairar niki idwo aeyin mi ti siiya mob wakakin, piui miyyik whakiyin Jisis siir mwo iirar yaokinki. ⁸ Kamim siir kigna miriyyim sima hiriinan kigiyim mi io ina ywowim, sima boin, ti wain whisarii dimusi naoki iuguskikin, ha? ⁹ Krima ti siiya mob

wakakin inkam nwirni hauuwi, siya sainim mi krima siirin wi umir prasae dihahi mi iki iikam paeprikabim wi simiir pi hauuwi. ¹⁰ Jisis siya simiir yaiya ina yinokninkinkiyin mi siya simiir boinki, kima ta wiga sairin hiriinan dimusi tiri saeya nididamin, ha? Saeya ti hiriinan siyu miyikin kariirar tirka. ¹¹ Iikam paeprikabim sima wi kimakar nwoyokyoki mi kara kimaka wi ii priei nwo rani. ¹² Mi ta wiga saeya ti wain kariir piu naokinkiyin saeya kariir naoni siyuin siirim diriraerarka Juda krimiir siyuin hiriinana tiriikin. ¹³ Mi sima wi sairar naingwo yokiyoki. Iriig.

Judas siya minam nimbingin Jisis siir kinmauu itim pris kamim simiir

(Mk 14:10-11; Lk 22:3-6)

¹⁴ Mi ta ii aiararin kamim siir kigna miriyyim iuur nwisko, simiir nwirin siir inigin Judas Iskariotkin, siya prismi biyan kamim simiirim yam. ¹⁵ Mi siya boin, kima kariirin wi dimu dimin hauuwi mi kara Jisis siirin wi kimiir kinmauu iti, ha? Mi sima siirin umir silvaim kamnwir iura hauu. ¹⁶ Mi ta ii aiarin siya ina yap hainsran bwakaiyin, Jisis siirin simiir kinmauu itim. Iriig.

Jisis siya kamim siir kigna miriyyim wou simaka nikwo aekin

(Mk 14:12-21; Lk 22:7-14,21-23; Jo 13:21-30)

¹⁷ Biigi biyan iya bretin yis kamaeyin siir naeiya mi kamim Jisis siir kigna miriyyim sima ina yitim mi sima ina boinin, kira painina naingwowi krima digworaekwowim papi diriraerar haigini mi kira wou krimaka papi nikwo aei, ha? ¹⁸ Mi Jisis siya simiir boinki, kima om komii Jerusalem hiriir dapninopkainam mi kima inkam nwirin siya krimiir bidi yinokninkinin siirin hinina tini boinu, inkam yai krimiir nowomwarkaiyuwiyin siya hinina boinkikin, ii kariira naowana ini kingiin nwowa kara

kamim kariir mi kigna miriyyim wou simaka nikwo aeyam naingwowi kiriir omaka waraur. ¹⁹ Kamim Jisis siir kigna miriyyim yaiyyim siya boinkiyim simiir hiriinanar mi tir mi sima wou nikwo aeyamin ina diriraerarim.

²⁰ Mi ta iya saiir naioka Jisis siya mi siir miyan kam iuur nwiswo simaka yidwokai aekairib. ²¹ Sima niki idwo aeyim mi siya simiir boin, kara kimiirin yaimwo aiarar boini, kariirin wi kimiir nwirkar nap wouwi wir kam biyeyim io kariir nwowi simiir. ²² Mi iya siya hiriinan boin digiyin mi sima hik prasae bi haigim mi siirin sima nwonira nwonira srii, Biyan Inkam Komii mi tari kara, aniya? ²³ Mi Jisis siya ina yowarkii boinin, kimiir nwirin iin siira kanaka ninkin inopmai two saiir mi kariirin wi siyar kinmauu iti. ²⁴ Ihi, kara Yaowae Adin ninomor kouankin nitin naowam, biya ywokwo komii saeya kariir boina saiir hiriinan. Ti inkamin kara Yaowae Adin ninomor kouankin nitin wir siir napwouwi siirsi naingwo yimiyokii. Ini mi owin siirin yopiigi mi aokaina kamaekiswo ti inkam iirin. Dimusi rani, ta iya siya wa kigugu iuguski. ²⁵ Mhoiyya Judasin, inkamin Jisis siir sauan kam imiir kinmauu itin siya Jisis siirin hinina srii, iikam nowomwarkaiyyuin inkam mi tari kara, aniya? Jisis siya siir boinki, wa kira boina ini kaimwovar ywowa. triig.

Jisis siya bret ikin mi op wain aka siir miyan kam imiir hauu aekin siir swoki aingwo warkaigiyim

(Mk 14:22-26; Lk 22:14-20; 1Ko 11:23-25)

²⁶ Sima ha niki aeyim mi Jisis siya bretin ina haiyin mi Adi Komii siir boin wadieki mi ina yinopkiyin mi kamim siir kigna miriyyim simiir hauugi sima naeyim mi siya ina boinin, kima hai mi ha dae, takina kariir kip aeya. ²⁷ Mi mhoiyya siya op mob wainin ira hai mi Adi Komii siir boin wadieki mi siya simiir hauugi mi ina boinin, kima

whiekakim ti op wain mob iir kwiyaeki. ²⁸ Ti diminin kima kwiyaeyin siya kariir nhieka. Kara wi minam naokiki Adi Komii siir nimbina wa nimbiam iikam whiekakim simiir dimin biyie imiir haiyoprindiyumiigiyim. ²⁹ Kara kimiirin yaimwowa boini, kara wi op wain saiir swoki kwiyaeyimin tani. Mi kara ta op wain wina saiirin wi kimaka swoki inkin kwiyaeyi kariir adin siir om hir. ³⁰ Sima ha nae digiyim mi mwai kwira saiir wao mi wao digiyim mi sima yaba hiriir yapniyam mi sima mhiu Oliv hiriir yam. Iriig.

Jisis siya Pita siir boin kira wi digiumii kariir haim-riyuwi

(Mk 14:27-31; Lk 22:31-34; Jo 13:36-38)

³¹ Sima mhiu Oliv siirin ha nimbiamim Jisis siya simiir boinki, kima whiekakakarın ta nii aiirin kima wa nidam ninopki, ta hiriinana Adi Komii siir Ywokwo Komiiya saeya hiniina boinka, kara inkamin sibsib kigriraowiyin siir nisomaoki mi sibsib isidin wa nidam ninopki. ³² Mi kara wi ie hirankar swoki insiin idwowi mi kimiir biyin wi kara nam kwokini nu Galili hiriirin. ³³ Pita siya siir yai aka ina yowarkii boinin, sima nidamamki windi kara wi wara nidamam tani. ³⁴ Jisis siya siir boinki, kara kiriirin yaimwo aiirar boinki, ta nii aiirin iumin wi niki ik rani mi kariir inig iirin kira wi kwoima miisisei mi kira wa boini, kara siir bi ninokninkinkin. ³⁵ Pita siya boin, kara kinaka naonamim minki windi mi kara wi hiniina boin tani, kara kiriir bi ninokninkinkin. Niingakiinga. Mi kam nhirim kigna miriyyim sima hiriiriinan yaigina boin digi. Iriig.

Jisis siya numir Getsemani hir srii boinkin

(Mk 14:32-42; Lk 22:39-46)

³⁶ Jisis siya simaka warar yam numir kwira saiir, sima ha dapikim Getsemani. Mi siya kamim siir kigna miriyyin simiir boinki, kima tirar didwo, kara hinda nami nhwo

kwis boñiuwi. ³⁷ Mi Pita siya mi Sebedi siir yinisim nwis owa simiir yikiunam mi ini sima yamim. Tariinanin siya ini hikaka ywowin mi siya hik kimpipisu prasae bi kinkin. ³⁸ Mi siya simiir boñki, kariir mhii kwoinim ini hikaka nwowim, kariirin wi ta hik aeya nisom aowi, kima tapaiir dwo mi kariirsi whin naingwoyimiyo. ³⁹ Mi siya haimiisima ha namkiyin mi siya itwaomiya yakainam nua hiriir. Mi hiniina srii boin, Adi ini mi owin, kira ta hika saiir haigi, kira kariir kwoin iir kipi naingwo ap. Niingaka. Kira kiriir kwoin iirar daingwo ap.

⁴⁰ Mi siya ha kwisboin digiyin mi siya kamim siir kigna miriyyim simiiram swoki am mi ina ini kigiun sima nhwo hirar whwonkaii mi siya simiir yinidgu. Mi siya Pita siir boñki, kima kanaka ninkin aingwoyimiyo idwo waikao karamae dimusi nwokim ta ii haimiisima aiirin, ha? ⁴¹ Kima kimasiyar mintarao mi nhwo ha kwis boin, dimin biyekki kimiir kinainkiuwi kima wi kiriekak nwo rani, kaimwo kiinga. Kwoinin ina naingwowin mi piu saeya kiriekak nwo rani.

⁴² Mi mhoiyya siya ha swoki amin mi hiniina swoki srii boñiu, Adi, tiki hik hiriinanin kira saiir nikwo waisi iuguski karamae nwowi mi ta hik hiriinana kara saiirin wa haii mi kira kiriir kwoin iirar daingwo apiski mi ha diriraerar. ⁴³ Mi mhoiyya siya ha swoki itin mi siyar yap kigni sima nhwo hirar swoki grinkin whini, sima nhwoki nirdgim mi sima nhwo asi whwinkim.

⁴⁴ Mi Jisis siya simiir swoki haiburgigin mi kwoimaka ina swokini kwis boñiuin, diminin biyya siya niki kwis boñim mi simiir hiriinana swokini kwis boñiu. ⁴⁵ Mhoiyya siya kamim siir mii kigna miriyyim simiirin swoki itin mi simiirin ina yaboñiyin, kima ina niki whinin, aniya? Wakae! Kara Yaowae Adin ninomor kouankin nitin kariir nonkwoniyana iya, kamim io kariir

nwowyim sima, saeya kingiin bidi yiniyaniya. ⁴⁶ Kima dinsiingi mi krɪma pi nami, kigi, inkamin wir kariir napwouwanin siya ini kingiina nitin.

Judas siya Jisis siir kinmauu itkin kamim io siir nwowyim simiir

(Mk 14:43-50; Lk 22:47-53; Jo 18:3-12)

⁴⁷ Jisis siya ha niki boinaiyin mi Judasin simiir inkam nwirin iuur nwisaka kigna miriyyin siya ina yitin. Mi inkam isid komiyyin ini saika yinkin itin, sima kamkiu minim mi dan minim ini warar hainaniyim. Prismi biyan kam ikim mi Isrelmi biyan inkam komii komiyyim simiirin sima nikropkikim. ⁴⁸ Mi Judasin inkamin wir siir napwouwanim siya simiirin hiniina boinmauu nam, kara pi inkam nwirin siir naki aepirimdiiniuwi mi kima pa dinokninkinki ti inkamin Jisis siyarkin. Mi kima pi siir donkworimdiinu. ⁴⁹ Mi bi kimiminkikin ini Jisis siiramar yitin mi ina boinin, akamie, iikam nowomwarkaiyiuwun inkam. Mi siya siir yaki aepirimdiiniu. ⁵⁰ Jisis siya siir boinki, nomiiyau, diminin kira minam nitin mi siirin ha minsasau. Sɪma ina yitim mi simiir inim Jisis siir ini onkworimdiinuni. ⁵¹ Inkam nwirin Jisis saika nwokin mi siir kamkiuin ina kiwok haiyin. Mi prismi biyan inkamin siir miyan inkam nwirin siir wiin aiir yaki haingrip itkigi. ⁵² Jisis siya siir boinki, kiriir kamkiuin siir maeyau aiirar swoki hopkrikiugi. Kam biyie whiekakim sima kamkiu imiir hainanii yaii niniyim mi wi yamdi kwiruha sima sima hainuwur wur haiginiuwi ⁵³ Panopi kira ina ninokninkinin, kara kariir Adin siirim sriikiso diga pi ywowin mi di kimiminki siir paekwosimim kariiramin kasa kasa di nikropki kariir whinkinsiisim. Inkam simiir mwianim dig rani. ⁵⁴ Mi kara hiriinan tiri mi ti diminin biya Ywokwo Komii saeya boinin sima wi

painiina nimbiyami, ha? Adi Komii siya bidi boinin ti diminim sima wa nimbiyami.

⁵⁵ Mi ta ii aiirin Jisis siya ti kam isid iirar boinki, kima kariir uni onkworimdiinu haini mi kima wasi kamkiu dan minim simiirar nonkwowim, inkam nwirin hii tauaeiyin siir hiriinan, aniya? Inokinokin kara Adi Komii siir omaka ikam simiir nowomwarkaiyuwiyin mi kima kariirin saiirar bi nonkworimdiinugin. ⁵⁶ Ti dimin taemin whiekakim nimbiyamim profet kamim sima winboinkiyim yokwoni simaigim. Mi kam whiekakim siir kigna miriyim sima Jisis siir haiburgik mi ina yidamkiyim. friig.

Sima Jisis siir boinwokiyop natkaigikim

(Mk 14:53-65; Lk 22:54-55,63-71; Jo 18:13-14,19-24)

⁵⁷ Sima kamim Jisis siir yonkworimdiinu mi sima prismi biyan inkam komiyyin Kaiafas siir omaka saiir hiriir hainam mi kam whiekakim siir haiburgigim mi kamim siyiu ninokninkini ikim mi Isrelmi inkam komii ikim sima sima nwomimirkim hapaiirin. ⁵⁸ Pita siya siir mhoiiyar yam mi siya arurig hirar ini owou. Mi siya prismi biyan inkam komiyyin siir omaka maeyauwa hiuyokyokaiya saiir yapninopkainam mi kamim yaii niniyyim ta maeyau aiir kigriraowiyim simaka ini idwoiu. Mi siya kig ninokninkinam namkin, pi dimu diminkin nimbiyami. ⁵⁹ Prismi biyan inkamim mi Judami inkam komii kaunsil ikim sima ina hainsirim inkamin Jisis siir niksise boin hiuriiyuim mi sima siir kigi mi wa nwoke isomaowim. ⁶⁰ Mi kam whiekakim ha nimbiniyyim mi niksise yayim sima sima ini apkaina boini siirin. Mi sima siirin dimin biyie whir bi swoki hainsir yiskaigim siir nisomaowim mi mhoiia inkam nwiswo ina yimbiniyo. ⁶¹ Mi sowa ina yaboiniyo, ti inkamin siya ha boinkin mi siya Adi Komii

siir omaka komiyya saiirin wa niininkiigi mi siya saiirin wi ii kwoimuwar swoki mirii ninokougi.

⁶² Mi prismi biyan inkam komiiyin siya siir yokwao boinki, kira yai kwir nowarki boinam naingwo rani, aniya? Ti hiriinan yayim sima kirir dimusi boinuriyiuwi, ha?

⁶³ Mi Jisis siya yai bi swoki boin miminkin mi prismi biyan inkam komiiyin siya siir boinki, kara kiririn Adi Komiiyin omwai waiya yokiyokiiyin siir inigin siir nikwao boinki! Kira krimiir boinmauugi kira Kraiskin inkamin Adi Komii siya nikropkiyin, aniya? ⁶⁴ Jisis siya prismi biyan inkam komiiyin siir boinki, kira bidiya boinkiyin. Mi kara kimiirin pi hiniina boinki, mhoiyya wi kima kigi, kara Yaowae Adin ninomor kouankin nitin kara wi Adi Komii siir ina iniga saiir nidwowi mi kara wi kirie whiekakar nwowi. Mhoiyya kara swoki iti kara wi ninomor kou hiran waumira wi saika ninkin onaiini kirie komiigak.

⁶⁵ Jisis siya hiriinan yai boinkiyin mi prismi biyan inkam komiiyin siir yuisa ina yinikiwitkiyin siya iikamin simiir niisiimauugin siya iokakin mi siya ina boinin. Siya Adi Komii siir yai aiir nigbumbu boinkin mi krima kam nhirim whinboinam kipi swoki ikiuna kima bidi wakaeyim siya nigbumbuwa Adi Komii siir. ⁶⁶ Kima paniina naingwowi, ha? Mi sima siir yai aka hiniina yowarkii boin siya yaigakin mi siya hiriyar daonam.

⁶⁷ Mi sima ti yai imiir boin digiyim sima Jisis siir whwonkam iirin yaeyopni yaskinpapaki mi sima siir yibwambwaeki mi kam nhirim sima yuisa siir whwonkam iir kikogrinugi mi sima siirin ina yobombwaeyin. ⁶⁸ Mi sima boinki mi kira Kraiski niuwi, inkamin Adi Komii siya nikropkiyin Mi kira profet yai krimiir boinki, kiririn nhinga tiowi, ha? triig.

*Pita siya boin, kara Jisis siir bi ninokninkinkin
(Mk 14:16-72; Lk 22:56-62; Jo 18:15-18,25-27)*

⁶⁹Pita siya hiira omaka saiir hiuyokiyokaiya saiir yainau hirar nidwokin. Mi miyan wig ira saeya kingiin ha nita siir kigam mi saeya siir boin. Kira iriipa hiriinan Jisisin nu Galilianin saika warar nwokin. ⁷⁰Mi Pita siya kam whiekakim simiir whwonkamida kintiirgi, kara wari yaiya kira boina saiir ninokninkin tani. ⁷¹Mi Pita siya yaba ha namin mi siya aru hir yani idwowiu ano kingiin hir. Mi wig ira saeya siir kiga mi saeya iikamin siir kingiin nwowin simiirin hiniina boinki, ti inkamin siya Jisisin om Nasaretanin saika warar ninkin okin. ⁷²Mi Pita siya ina swoki kintiir boinkiyin, kara Adi Komii siir inig iirar nikopaisirki, kara ti inkam iir bi ninokninkinkin. ⁷³Mi mhoiyarin kam nhirim hirar nokwokin, sima Pita siir boinki, kaimwoki kaimwokiinga kira Jisis siir isidin siir hiriinanar inkam nwrkin kiriir yaiya simiir yainana wakaei. ⁷⁴Mi tariinanin Pita siya ina yikopaisirkiyin, kaimwoki kaimwokiinga. Kara ti inkamin siir bi ninokninkinkin. Niingaki, niingakiinga. Mi kariir yaiya kaimwo karamaeki niuwi mi Adi Komii siya kariirin hik pa hauwi hiriinan yai boinkiyin mi iuumin ina yikiyin. ⁷⁵Iuumin nik digiyin mi Pita siya yaiya Jisis siya boina ini saiirar swoki aingwowarkainakiyin mi iuumin wi niki ikrani mi kira kariir inig iirin wi kwoima miisisaiei, kara siir bi ninokninkinkin mi Pita siya yaba hiriir namin mi ina yani ouwouwin. friig.

27

*Sima Jisis siirin nu Roman inkam komiiyin Pailat
siirim yikiunam
(Mk 15:1; Lk 23:1-2; Jo 18:28-32)*

¹ Hiya pirkinyakwoka mi prismi biiyan inkam whiekak ikim. Mi Isrel simiir isidim simiir hiran inkam komii komii ikim sima yayim ina yidwo kitibmii boinim, Jisis siir nisomaowam. ² Mi sima siirin wiewinsopni yomboru mi sima siirin ina kiwowitnamim mi simiir biiyan inkam komiiyin nu Romanin Pailat, inkam komiiyin nu Judia hiran omim simiir kigriraowiyin siir ini hauugik. Iriig.

Judasin ini sasar diyankrikiu aowin

(Ap 1:18-19)

³ Mi tariinanin Judas siya inkamin Jisis siir kinmauu itin, sauan kamim simiir, siya bidi yinokninkinin, inkam komiiyim sima Jisis siir hainamim inkam komii Pailat siirin siya nisomaowim mi siya naingwoyimyok idid prasae bi kinkin, ti diminin siya tirin siirsiyin. Mi siya ti umir silva paeyar haoumim ina swoki hainamin, prismi biiyan inkamim simiiram. ⁴ Mi siya umir ha swoki hauuwun. Mi siya simiir boinki, kara dimin biyie bidi tirin. Kara inkamin dimin biyie tir karamae nwowiyin siirin, sau omomin siir kinmauugin mi siya wa naonami. Mi sima siir boinki, siya krimiir dimin tani. Yio siya kiriirar diminkin. ⁵ Mi Judas siya umir silvaim Adi Komii siir omaka komiia yai nidwokai wakaeiya saiir hir inankrimkrin itkingikin mi siya ha haiburgikin mi ha namin mi yio ina sasar diyankrikiu aonamin.

⁶ Prismi biiyan inkamim sima ti umir imiir haiyim mi sima boin, ti umirin minam saingin inkam nwir nisomaowankin. Krimiir siyiun hiniina boinkin Krima Adi Komii siir omaka saiir umirin simaka kipi ninkin haigi. Niingaka. ⁷ Mi sima yai kwira yimboin tibmiikimai mi ti umirin ini nu haimiiyin Jerusalem hir nwowin hau nonkwowiyin inkamin ini siir sainin. Sima ha naingwowi ta nu maeyaua iikamim om aruwanim simiir

haingikaiyan maeyau nwowim ⁸ mi ti nuin ti umir iir sainin mi sima ta nu maeyaua saiir inigin hiriinansi dapkin, nuin nhiekakin. Mi ti inigin ina nwokripkaiyin.

⁹ Ya ta saeya, yai kwira biya Adi Komii siya boinkiya mi profet Jeremaia siya winkiya yokwoni, saeya ina yimbiyam kiina. Saeya boin, sima ti umir silva kam nwir iuur imiir hai. Isrel simiir iikamim sima bidi yimbinim ti umir hiriinanin ti inkam iir sainam. ¹⁰ Ti umirin sima ini nuin inkam ieya nonkwokwowyin hau, ini siir sainin, Biyan Inkam Komiiyin siya boinkiyin kariir saiir hiriinan mi kara hiriinan asi tirkin. Iriig.

Pailat siya srii kasaka bi sriikin Jisis siirin
(Mk 15:2-5; Lk 23:3-5; Jo 18:33-38)

¹¹ Sima Jisis siirin inkamin nu Judian omom omomin simiir kigriraowiyin siir whwonkam ida yokmwim okwo haiginu. Mi inkam komiiyin omom omom kigriraowiyin siya siir sriigi, kira iikamim nu Judia hiranin simiir kigriraowan inkam komiigin, aniya? Mi Jisis siya boin, ihi, wasi kira boinki iskiyin. ¹² Mi prismi biyan inkamim mi Isrelmi inkam komii komii ikim, sima Jisis siir boin hiuriyu boinkim, siya dimin biyie kasaka bi tirkin. Mi siya dimin biyie bi tirkin mi siya yai kwirmin kwirmin bi swoki owarkii boinkin, ti yai imiirin. ¹³ Mi Pailat siya siirin hiniina boinki, kira ti yai whiekakin sima kiriir boin hiuriyu boinin simiir wakae rani, aniya? ¹⁴ Mi Jisis siya yai kwir bi swoki owarkii boinkin Pailat siirin. Mi inkam komiiyin omomom kigriraowiyin siya asi nanaakikin. Iriig.

Pailat siya bidi boinin, ini mi owin paeyin hiiniya nirioninkinin Jisis siirin saika nirinuim
(Mk 15:6-15; Lk 23:13-25; Jo 18:39-19:6)

¹⁵ Biewi whiekakim ta iya komiia wou nikwo aeiya pasova mi biyan inkam komiian omom omomin sim kigriraowiyin siya inkamin omaka hiuyokiyokaiya mii biye miriia sair hir nwowiyim, simiirin pi nwira nini ikiunaki. Iikamin sima kauwokiym inkam nwiramin mi inkam komiian siya ti inkamin pi siirar nikropki. ¹⁶ Mi ta ti aiirin sima inkam biye nwirin omaka hiuyokiyokaiya mii biye miriia sair hir nwokin, siir inigin Barabaskin, sima ombudim siir bidi yinokninkinim. ¹⁷ Mi iya iikamin sima maeyau kwiruwa hangiriyu omimirim mi Pailat siya simiir srigi, kima paniina naingwowi, kara kimiirimin piki hiniin inkamin siir haiwao hauugi, ha? Kara Barabas siir pi ikropki, aniya? Iye, kara Jisis siir nikropki sima dapiyan Krai inkamin Adi Komii siya nikropkiyan, aniya? ¹⁸ Pailat siya bidi yinokninkinin, prismi biyan kamim mi Isrelmi inkam komii komiian sima io Jisis siir nwowi. Dimusi rani, iikamin sima ini Jisis siiraramar yamim. Mi sima siirin Pailat siiram asi ikiunankim siya siirin kam nhirim simiir nwoki ikmwim isom aowim. Mi siya ta sriiya simiir asi srigin.

¹⁹ Pailat siya inkamin yai hidiyin siir ipii aiirar niki nidwokaiyan mi siir wiga saeya yayim hiniina boinimauugi yokwoni. Kira dimin whir kipi swoki tirmintirmim, ti inkam iirin, siya dimin biye bi tirkin. Mi ta niyaka kara nhwoin whira whinkigmimikwii mi kara hik prasae bi haiga.

²⁰ Prismi biyan inkamin mi Isrelmi inkam komii komii ikim sima iikamin simiir kwoin imiir boinswoswo. Mi sima Pailat siirim kauwok boinki. Siya Barabas siir diuguski mi Jisis siir disomao. ²¹ Mi inkam komiian omom omomin simiir kigriraowiyin siya simiir srigi. Kima paniina naingwowi kara ti inkam nwiswo sowerin pi nhini niuguski, ha? Sima ina yowarkii boinim Barabas.

²² Mi Pailat siya simiir boŋki, kara wi paniina tiri Jisis siirin, sima dapiyin Krais Adi Komii siya nikropkiyin kara siirin wi paniina tiri, ha? Mi sima kauwok boŋki, paeyin hiiniya nirioninkinin saika dirinugi! ²³ Mi Pailat siya ina sriigiyin. Dimusika siya dimu dimin tirbugin, ha? Mi sima ina kauwoknanaeyim, paeyin hiiniya nirioninkinin saika dirinugi! ²⁴ Pailat siya bidi yinokninkinin, sima yayim kara boiniyim simiir wakaeyokna dig nwo rani mi ina nhinkii boinaigiyim yaii niniyam. Mi siya opa ina haiyin mi siir ina aiir hiisoki. Mi iikamim simiir nhwowim ini siirar kaokiyim simiir nsiimaugun, siya Jisis siir nisomaowam pi boriisopi. Mi siya hiriinana niki tirin mi siya simiir boŋki, kara siirin dimin whir bi kigin mi kara siirin wa nisomaoki rani. Kimiirar diminkin. ²⁵ Mi iikam whiekakim sima hiniina yowarkii boin mi siir naowa saiir mwokankwowa ini mi owa wi krimiiramar swoki iti mi krimiir yinisisim imiiram warar. Kira siir nisomaoki Adi Komii siya wi io kirir nwo rani. ²⁶ Mi Pailat siya Barabas siirin hiriinansi niuguskikin simiiram. Mi siya Jisis siirin kam nhirim simiir yokmwın tio mi idni ha kogrimdinugiyin mi siya siirin ina yikropkiyin Rom hiran sauan kamim simiiram. Paeya hiiniya nirioninkinin saika ninkin irinugiyam. Iriig.

Sauan kamim sima Jisis siir nigbumbu boŋkim

(Mk 15:16-20; Jo 19:2-3)

²⁷ Mi sauan kamim Biyan Inkam Komii siirim, sima Jisis siirin simiir Biyan Inkam Komiiyin siir omaka hiriir yikiuna apninopkainam mi sima whiekakim saikar yangiriyuni. ²⁸ Mi sima siir yuisa saiir nisaiyim mi sima siirin yaeya yuis pariidnan kwira saiir ii haiginiu. Ta yuis hiriinana inkam komii inigakin siira saiir nikrika. ²⁹ Mi sima urid amridnanin siir hiurokikin mi sima siir mwo iir yaki kaigrisiugi. Mi sima paekopin whira yonkwo

haiginiu siir ina inig aiir inkam komii nu kigriraowiyin siir hiriinan. Mi sima ogmwo siirim hii mi sima siir yigbumbu boin, kira inkam miyikin, Juda iikamim simiir nu kigriraowan inkam komiikin. ³⁰ Mi sima siir yaswaiyugi mi sima ti paekop iir hai mi siir mwo iir tionanae. ³¹ Sima siir yigbumbu boin mi ta siir yuis pariidnan aiir yisaigi mi sima siir yuiski yuis aiirar ii haiginiu. Mi sima siirin paeyin hiiniya nirioninkiniyin siirim whinapnam saika ninkin irinuum. Iriig.

Sima Jisis siirin paeyin hiiniya nirioninkinin saika yirinugi

(Mk 15:21-32; Lk 23:26-43; Jo 19:17-27)

³² Sima ha napnamim mi sima om Sairini hiran inkam nwirin siir kig, siir inigin Saimonkin, sima siir nikwao boinkim siya Jisis siir paeyin hiiniya nirioninkinin siir hainamam. ³³ Sima maeyau kwira saiir yimbiyam, saiir inigin Golgotaka saiir inig mwokimwoin hiniingin mwokiuni mwokin. ³⁴ Sima Jisis siirin op wain biyieya kausririya dimin biyie whir aka pridgiya saiir hauu, siya kwiyaeyam siya hinda kinankiugiyin mi siya bi kwiyaekin.

³⁵ Sima siirin paeyin hiiniya nirioninkinin saika nirinu digiyin mi sima gwo kwira satu dapiya saiir gwo siir yuis digworaekwo imiir haiyam. ³⁶ Mi sima ta maeyaua saiira yidwo mi sima saiir hirar waikao. ³⁷ Mi yaiya sima wina paemira Jisis siir mwo koua ninkin irinua saeya hiniina boinka. Tiriiginin Jisiskin, Juda iikam simiir nu kigriraowan inkamkin. ³⁸ Jisis siir kingiinin sima inkamwo hiitauaeiyo nwise yinkin irinu inankii mi nwirin iniga mi nwirin yaioyaeya.

³⁹ Mi iikamim sima ha nitim mi sima siir yigbumbu boin mi sima mwo ara kinttir iski mi sima yaebu ina buwim siirin. ⁴⁰ Mi sima boin, kira ti inkamim Adi Komii omaka saiir niinhinkigi mi ii kwoimaka wi saiir swoki mirii

ninokougi mi kinakina diriraerarna. Mi kira Adi Komii siir yinisimkiniuwi, kira paeyin hiiniya nirioninkinin siir haiburgig mi ha wiuwini! ⁴¹ Mi iriipa hiriinan prismi biyan inkamim mi kamim siyu ninokninkini ikim mi Isrelmi inkam komii komiiyim sima siir mi inkim igbumbu boinkim. ⁴² Mi sima hiniina boin, siya iikam nhirim simiirara whindiriraeri mi siya siya whindiriraerarnam dig nwo rani. Mi siya hiriinan boini siya Isrel iikamim simiir nu kigriraowan inkamkiniuwi mi siya paeyin hiiniya nirioninkinin siir haiburgig mi ha wiuuni mi krima wi siirima naingwo tibmiiyim. ⁴³ Siya Adi Komii siirima naingwo tibmii mi ha boini, kara Adi Komii siir yinisimki yinisimkin. Mi Adi Komii siya siirim naingwowi mi siya wi siirar swoki anmaiwarkainaei. ⁴⁴ Inkam nwiswo hiitauaeywo Jisis saika kingiina ninkin irinuwo mi sowa iriipa hiriinan ta hiriinan nigbumbu yaiya saiirara mi boin siirin. Iriig.

Jisis siya bidi yaonamin

(Mk 15:33-41; Lk 23:44-49; Jo 19:28-30)

⁴⁵ Mi iya hiriir tiriir nabie bopwo nwowa mi hinda tinda iya ina kakau iuguskiya mi hiriinana nwokiya mi bieyin nad nworibin saiirar yadig iuwun. ⁴⁶ Mi ta ii aiirarin bieyin nad nworibin Jisis siya ina kauwok-namnankiyin, Eli, Eli, lema sabaktani? Ta yaiya saiir yaimwokiyaimeyowa hiniinga. Kariir Adi Komii krimiir Wanin kira kariir dimusi niuguskikin? ⁴⁷ Kam nhirim kingiin hirar nokwoim sima ta yai aiir wakaeyim mi sima boinki, ti inkamin siya Ilaija siirim kauwok boinki. ⁴⁸ Mi simiir inkam nwirin ina iwitnamin mi hamganin siir yani hainaki mi siirin op waina kausriiya saiir hounginki paekop whirin saika yinkin widgi mi Jisis siir yaki hauugi siya kwiyaeyam. ⁴⁹ Mi iikam nhirim sima boin, ha tiki

o krima tiki kigrirao. Mi siirin wi Ilaija siya namisi whindiriraerarki, iyie? ⁵⁰ Mi Jisis siya ina swoki kauwok nanaekiyin mi siir naeyiun siir haiburgigin mi siya ina yaonamin.

⁵¹ Mi iya siya naonamin mi ta yuis komiia Adi Komii siir omaka saiir yainau hir kiburikouwa bopwoniya yinwitamki, kou hirarkar niuguskiya ini nu hirar yadigiwa mi mirkwisa yimbiam. Saeya minam niisiimauuga, iikamim sima Adi Komii siiram nwoki kwisboinim, Jisis siya siyu win bidi tirkiyin inkamim sima Jisis siirim nwoki kwisboinim, ninin ina yitkiyin mi siya komii komiyyim ina pampamkiigiyim. ⁵² Mi maeyaua inkam haingikaiya ina pigikiya mi Adi Komii siir iikam whiekakim biya naonamim mi sima ina swoki insiingiyim. ⁵³ Sima maeyaua inkam haingikaiya saiir bidi haiburgigin mi Jisis siya mhoiia yinsiinidwonam mi sima om miyikin Jerusalem siir yam. Mi iikam whiekakim simiirar kaowinim.

⁵⁴ Mi kamim sau ninitiyim simiir bii nwoiyin mi sauan kam ima sima Jisis saika ninkin okim mi sima Jisis siiram waigaokim mi sima kigi nuin, ninin nitkiyin mi digworaekwowim ina yimbiamim mi sima nidid prasae bi kinkim. Sima boin, kaimwoki kaimwokiinga, ti inkamin siya Adi Komii siirar yinisimkin. ⁵⁵ Wig whiekakim sima hirar nwokim sima Jisis siir mhoiia nitkim mi nu Galili siir haiburgigin mi siir nini whindiriraerarniyam nitkim naemin. Sima ti wigim arurig hirar nokwo kaokim. ⁵⁶ Wig ira simaka hirar ninkin owa saeya Mariaka, om Makdala hiranka. Mi ira Maria saeyairga Jems Josep sower apua. Mi ira Sebedi siir yinisim nwisso Jems Jon sower apua saeyairga. Iriig.

Sima Jisis siir piuis biyeya siyanoin siir nini

kikaigikim

(Mk 15:42-47; Lk 23:50-56; Jo 19:38-42)

⁵⁷ Mi bieyin nadnworibin inkam nwirin umir digworaekwokakin om Arimatiankin siir inigin Josepkin siya ina yitin. Mi siya iriipi hiriinan Jisis siir kigna miriyan inkamkin, siya maeyaua Jisis siya naowa saiirim nitkin. ⁵⁸ Mi siya Pailat siir hiriir yimbiam mi siir ini sriiyu Jisis siir piuis biye ninga saiiram mi siya saiir ini hiunis haiyu. Mi Pailat siya siir sauan kamim simiir boinki, sima Jisis siir piuis biyeya Josep siir hiunis hauugiyim. ⁵⁹ Mi Josep siya siir piuis biyeya saiir hiunis haiyin mi yuis whisinana saiir whrinhainam. ⁶⁰ Mi yuis aiirin ha whrin digiyin siya siir piuis biyeya ini siir siyano winin siirar kikaigikin biya inkam nwir bi haingikai miminkin mi siya siir kamim simiir boinki, sima siya komii kwira saiir warkikiugiyim. Mi sima hiriinan turgigim mi sima ina yamim. ⁶¹ Mi sima hiriinan tirim mi Maria om Makdalan aka mi Maria iraka sowa hirar nwoko. Sowa ieyin siir haingikaiyin siir kingiin hirar nidwo kaoko, triig.

Sauan kamim sima ieyin Jisis siir piuis biye aiir kikaiyin siir hirar waikaokim

⁶² Mi iigwira Judami ii komiia piu siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya mi prismi biyan inkam ikim mi Farisimi kam ikim sima Pailat siir kigam namkim mi sima saika yahangiriyu omimiri. ⁶³ Sima siir boinki. Inkam komii krima yai kwira ti niksise inkamin siya boina krima saiirar naingwokwowi. Siya ha boinkin mi mhoiia ii kwoimaka kara wa swoki insiin idwowi. Mi wi omwaiya swoki waiyai. ⁶⁴ Mi kira kiriir sauan kamim simiirin hiniina boin mi sima siyan ti ieyin siir no iir warkikiukikinin siir waikao. Mi wi siir kigna miriyyim kamim sima nini tauae hainakisi mi iikamim wi sima

niksisaе boini, siya ie hirankin bidi yinsiin idwonamin. Mi sima hiriinan tiri, ta niksisaeya siya ie hiranki ninsiin idwowa saeya wi ta niksisaeya biya sima ti inkamin Adi Komii siya nikropkiyin siya boina wi saiir haiburi. ⁶⁵ Pailat siya simiir boinki, kima sauan kam nhirim simiir dikiunam sima ti inkam ie iir waikaowim. ⁶⁶ Mi sima ie iirin diyoin ina ini haigingikin. Mi kam nhirim sau ninitiyim ini nii nabe hirar waigaowim. Iriig.

28

Jisis siya ina swoki insiin idwowin

(Mk 16:1-10; Lk 24:1-12; Jo 20:1-10)

¹ Hi Komiiya piu siisiya bidi yamkiya mi iigwir nugaka Sande biyein ha nimbidiyakwokin mi Maria om Makdalana mi Maria ir aka sowa yam maeyauwa Jisis siir piuis biye aiir kikaiya saiiram sowa saiir kignakiyam.

² Mi bi kimiminkikin niin komiiyin ina yitkiyin Adi Komii siir paekwosimin ninomor kou hir haiburgigin mi ina yiuniyin mi siya komiiyin ina warnamin mi ieyin siir hirankin mi siya ini siya iirar yidwowin. ³ Mi siir whwonkamin ini sinana ninomir kou hir sinaniya ini saiir hiriinan yiuyakiya mi siir yiuisa ini waumira bieki kainankiya ini saiir hiriinan whisnan siingiya. ⁴ Mi sauan kamim waigaowim sima siirsiyin nidid prasae bi kinkim mi sima ini nopnopa kinkiyim mi sima inkamin naonamiyin ini siir hiriinan ywokiyim.

⁵ Mi paekwosimin siya wig iswo sowiir boinmauugi. Kowa kipi nidid! Kara ina ninokninkinin, kowa Jisis siirim nini hansirniko ti inkamin paeyin hiiniya nironinkinin sima ninkin irinugiyin siirim. ⁶ Siya tapi nwo rani, siya bidi yinsiin idwo namin, yaiya biya siya boina ini saiir hiriinana swoki tirin! Kowa maeyauwa siir kikaiya saiir unkini kigni. ⁷ Mi kowa ha damsasau mi kamim siir

kigna miriyyim simiirin hiniina tini boinmauuu, siya ie hiranki bidi swoki insiin idwoin. Mi siya ini kimiir biyyar yamkwokinin nu Galili hiriir mi kima siirin wi ta maeyau aiir nini kigiwi. Kara kowiirin tisa boinkiyin! ⁸ Mi wig iswo ha nanaakiyo mi ini maigimairga ywonamwo mi maeyauwa inkam haingikaiya saiir haiburgik mi ina iwitnamwo kamim siir kigna miriyyim simiiram.

⁹ Mi sowa ha niki iwitamwo mi Jisis siya sowirin siyiu hir yapyiskaiwin mi ina boinin. Kowa bidi yito? Mi sowa kingiin ha namwo mi ogmwo ina yakai hiunainamwo mi siir iga aiir ini onkwoiu mi siir ini hainan. ¹⁰ Jisis siya sowiir boinki, kowa kipi nidid! Kowa kariir nomiiyauim simiir tini boinmauuu mi sima nu Galili hiriir dam, kariir kigniyim. Iriig.

Kamim sau ninitiyim simiir yaigim

¹¹ Wig iswo ha niki amwo mi sauan kam nhirim ie iir waikaowim sima ini om Komii Jerusalem hiriir yapninopkainamim mi sima prismi biyyan kamim simiir ini boiniu digworaekwo whiekakim nimbiyamim simiir.

¹² Mi prismi biyyan kamim sima Isrel simiir biyyan inkamim simaka yahangiriyiu owiu mi sima yaiya kwira hangiriyiu boina. Sima umir whiekakim sauan kamim simiir hauugi. ¹³ Mi sima simiir boinki, kima wi hiniin yaiya saiir boin. Kamim siir kigna miriyyim sima niyaka nitwiigim mi krima nhwo bidi whinamim mi sima siir piuis biyieya saiir ini tauae hainakiwii. ¹⁴ Mi Biyyan Inkam Komiiyin omom omom kigriraowiyim ta yaiya saiir wakaeyin mi krima yai nhirim simiirin wara swoki inkin boinmauugi mi kima wi yaigak nwo rani. ¹⁵ Mi sauan kamim sima umir hiriinansi haigim mi sima ini simiir yai imiirar mi wakaeyoknaim. Mi ta yaiya ini nu Judia siirar yiniyokigiya mi biyya mi tariinanim Juda iikam

whiekakim sima ti diminim simiir yaingwo tibmiiyim. Iriig.

Jisis siya kamim siir kigna miriiyim mii simiir nikiuauugigim

(Mk 16:14-18; Lk 24:36-49; Jo 20:19-23; Ap 1:6-8)

¹⁶ Mi wig iswo sowa simiir boin digiywo, kamim siir kigna miriiyim iuur nwiirkim sima nu Galili hiriir yapnamim. Mi sima ti mhiuisimin siir yimbiam, Jisis siya boinkiyin simasima namam. ¹⁷ Mi sima Jisis siir kigiuwim mi sima siir inig iir hainan mi kam nhirim simiir kwoinim ini whisa ywowim. Mi ha naingwokim siya bi ninsiin idwokin siir aknain aeya niuwi. ¹⁸ Mi Jisis siya kingiin ha nitin mi simiirin hiniina boinki Adi Komii siya kariirin inigak nu ninomor sowiir digworaekwo imiiram nwowaiginiugikin. ¹⁹ Kima hinda tinda asi namkim iki iikam isid whiekakim hinda tinda nwowim simiir nini boinmimauuwium sima kariir kigna miriiyan iikam nwowim. Kima simiirin kariir Adin mi kara Adi Komii siir yinisimin mi Adi Komii siir naeyiu ikim wi simiir inig imiirar tini baptais haiginiuwu. ²⁰ Mi kima simiirin dimin whiekakim kara kariir nowomwarkaiyuuwim simiir tini boinmimauuu. Sima wakaeyokna diriraeraram, waka, mi tariinan mi inokiiinokin kara wi kimaka nwoyokiyokii mi ii aeya digi. Iriig.

Yai Win Kibiya

The New Testament in the Sepik Iwam Language of Papua New
Guinea

Nupela Testamen long tokples Sepik Iwam long Niugini

copyright © 1989 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Sepik Iwam (Iwam, Sepik)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 12 Jun 2019 from source files dated 1 Oct 2018

5350dc83-93b2-5000-9c98-dcdb728ba84f